

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Turvallisuuskävelyn suunnittelemisen ja toteuttaminen

Sarka, Patrik

2011 Laurea Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Turvallisuuskävelyn suunnitleminen ja toteuttaminen

Patrik Sarka
Turvallisuusalan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2011

Patrik Sarka

Turvallisuuskävelyn suunnitleminen ja toteuttaminen

Vuosi 2011 Sivumäärä 74

Kaupungissa ei saisi olla alueita, joita kartetaan rikoksen kohteeksi joutumisen pelossa. Niin miehille, naisille, ikääntyneille, lapsille, eri etnisille ryhmille kuin maahanmuuttajille pitäisi olla yhtä turvallista ja viihtyisää asua ja käyttää tiloja sekä alueita. Turvallisuuskävely on Ruotsin Göteborgissa kehitelty työkalu, jota käytetään rajatun alueen turvallisuuden ja viihtyisyyden kartoittamiseen ja parantamiseen. Kävelyllä tutkitaan alueen fyysisen ja sosiaalisen ympäristön ominaisuuksia ja niissä esiintyviä ongelmia. Ideana on, että turvallisuuskävelyyhin osallistuu alueen hyvin tuntevat ihmiset, koska heillä on paras tietämys alueen tapahtumista ja turvallisuustilanteesta. Näitä ovat asukkaat ja muut ihmiset, jotka toimivat ja käyttävät aluetta jatkuvasti. Turvallisuuskävelyssä eri tahot kävelevät ennalta suunnitellun reitin alueella. Kävelyn aikana joukko ihmisiä tekee havaintoja asioista ja ilmiöistä, jotka tuntuvat heistä turvallisilta, turvattomilta, viihtyisiltä ja pelottavilta.

Opinnäytetyö käsittelee ja kuvaa turvallisuuskävely-työkalun käyttämistä ja soveltamista. Työssä yhdistyy turvallisuuskävelyn teoria ja Espoon kaupungin turvallisuuskävelyistä ammenetut käytännönkokemukset yhdeksi sulavaksi kokonaisuudeksi. Tähän pääsemiseksi työmenetelminä ovat kirjallisuuskatsaus, haastattelu ja havainnointi, joka on työssä käytetyin menetelmä.

Turvallisuuskävelyn hankeprosessi käsitellään suunnittelemisen ja toteuttamisen näkökulmista vaihe vaiheelta. Työn tarkoituksena on kertoa lukijalle, miten turvallisuuskävely voidaan järjestää ja mitä pitää ottaa huomioon. Lisäksi Espoon turvallisuuskävelyistä saatuja tuloksia esitellään ja yhtä turvallisuusongelmaa käsitellään lyhyenä case-esimerkkinä. Turvallisuuskävelyn teoriasta ja ennen kaikkea käytännönkokemusten perusteella on lopuksi mietitty, miten turvallisuuskävelystä voitaisiin hioa entistä parempi työkalu.

Asiasanat: Turvallisuuskävely, turvallisuuden tunne, asuinalueturvallisuus, rakennetun ympäristön turvallisuus

Patrik Sarka

Planning and implementation of the Safety and Security Walk

Year	2011	Pages	74
------	------	-------	----

There should not be areas in a city which people avoid out of the fear of ending up as victims to crime. Men, women, the elderly, children, different ethnic groups and immigrants should be equally safe and comfortable living and using spaces and facilities. The Safety and Security Walk, developed in Goteborg, Sweden, is a tool which is used to review and improve the safety of a specific area. During the walk, the physical and social aspects and problems of a particular environment are examined. The idea is that people who are familiar with the area will participate in the walk because they know the situation there. These people are inhabitants and other frequent visitors to the area. During the Safety and Security walk different persons or groups walk a preplanned route in the area. During the walk, the group makes observations of matters and events which people feel are safe, unsafe, comfortable or scary.

The thesis describes the use and application the above-mentioned tool. The practice and theory of the Security and Safety Walk and the hands-on experience of its use in the City of Espoo are combined to form a coherent whole. To achieve this, literature, interviews and observation were used to gather data for the analysis.

The process of the Safety and Security Walk is discussed step by step from the aspect of planning and implementation. The purpose of this paper is to tell the reader how Safety and Security walk could be arranged and what should be taken into consideration. In addition, the results of the City of Espoo's Safety and Security Walks are presented and one security problem is introduced as a brief example. Finally, some considerations are presented on how Safety and Security walk could be improved as a tool based on theory and, most of all, hands-on experience.

Keywords: Safety and Security walk, the feeling of safety and security, community safety, safety and security in the build environment

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön taustat	6
	2.1 Työmenetelmät	7
	2.2 Työn pääkäsitteet	9
3	Turvallisuuskävely	10
	3.1 Lähtökohdat ja taustatekijät	10
	3.1.1 Turvallisuuskävely Ruotsin mallin mukaan	11
	3.1.2 Historia	12
	3.1.3 Espoon kaupungin turvallisuuskävelyn lähtökohdat	13
	3.1.4 Turvallisuuskävelyn hyödyt	15
	3.2 Ennakovalmistelut	17
	3.2.1 Hankkeen aloitus	17
	3.2.2 Alueen valinta	18
	3.2.3 Reitin valinta	19
	3.2.4 Tiedottaminen	21
	3.2.5 Dokumenttityökalun tekeminen	22
	3.2.6 Osallistujien valinta	26
	3.3 Kävelyn kulku	29
	3.3.1 Kävelyn alussa	29
	3.3.2 Kävelyn aikana	32
	3.3.3 Kävelyn jälkeen	34
4	Espoon turvallisuuskävelyn antia	35
	4.1 Espoon keskus - Suvela alueen pimeäkävelyn tuloksia	36
	4.2 Case: Hösmäripuiston koulun valaistus	42
5	Kehitysehdotuksia turvallisuuskävelyiden parantamiseksi	45
6	Loppusanat	52
	Lähteet	54
	Kuvat	56
	Kuviot	57
	Taulukot	58

1 Johdanto

Turvallisuus on osa jokapäiväistä elämää. Se liittyy yksilön liikkumiseen, tekemiseen, työhön, harrastuksiin ja vapaa-aikaan. Turvallisuuden kokeminen vaikuttaa lisäksi keskeisesti elämän laatuun, kun yksilö pystyy toimimaan ja elämään ympäristössään ilman huolia ja pelkoja. (Tikkanen 2008, 13.) Turvallisuuskävely lähtee Ruotsissa ajatuksesta, että ihmiset tulevat kaupungin kanssa mukaan kehittämään inhimillisempää ja viihtyisämpää kaupunkia, jossa on mukava olla ja ihmiset voivat liikkua vapaasti - kaikissa paikoissa kaikkina vuorokauden aikoina (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 3).

Turvallisuuskävely on työkalu, joka selvittää ihmisten käsityksiä ja kokemuksia käyttämänsä alueen olosuhteista sekä turvallisuustilanteesta. Lähtökohtana on, että paikallisilla asukkailla ja toimijoilla on paras tietämys alueesta ja heidän tietojaan halutaan hyödyntää alueen viihtyisyyttä ja ennen kaikkea turvallisuutta kehittäessä. Turvallisuuskävelyn avulla asukkaat, käyttäjät, kaupunki, viranomaiset ja toimijat voivat yhdessä kävelemällä tutkia ja arvoida alueensa fyysistä ja sosiaalista ympäristöä. Työkalu mahdollistaa eri tahojen keskustelun ja yhteistyön sekä tarjoaa uuden väylän vaikuttaa alueen turvallisuuden parantamiseen.

Opinnäytetyön seuraavassa luvussa tutustutaan tarkemmin opinnäytetyön taustoihin, kerrotaan mitä menetelmiä työn tekemisessä on käytetty ja avataan käytetyt pääkäsitteet. Kolmannessa luvussa ensiksi paneudutaan turvallisuuskävelyn historiaan, teoriaan, hyötyihin ja Espoon kaupungin turvallisuuskävelyhankkeen lähtökohtiin. Tämän jälkeen käydään yksityiskohtaisesti ja monipuolisesti läpi turvallisuuskävelyprosessin eri vaiheet. Ensimmäisenä vaiheena on turvallisuuskävelyhankkeen ennakkovalmistelut, joka jakautuu hankkeen aloittamiseen, alueen ja reitin valintaan, tiedottamiseen, dokumenttityökalun tekemiseen ja osallistujien valintaan. Seuraavana vaiheena on turvallisuuskävelyn toteuttaminen, jossa käydään läpi, mitä tapahtuu kävelyn alussa, aikana ja jälkeen. Viimeisenä vaiheena esitellään Espoon kaupungin turvallisuuskävelyistä saatuja tuloksia ja käsitellään lyhyenä case-esimerkkinä yksi kävelyissä havaittu selkeä turvallisuusongelma. Neljännessä luvussa pohditaan, miten turvallisuuskävelytyökalua ja -hanketta sekä sen eri vaiheita voitaisiin parantaa ja esittelen omia havaintojani Espoon kaupungin turvallisuuskävelyhankkeesta.

2 Opinnäytetyön taustat

Opinnäytetyö alkoi Espoon kaupungin toimeksiantona elokuussa 2010. Projektin ensimmäisessä palaverissa päätettiin, että osallistun kaupungin turvallisuuskävelyhankkeeseen ja teen aiheesta opinnäytetyön. Opinnäytetyö on työelämälähtöinen ja se muodostui toimintakeskeiseksi, koska tavoitteena oli kuvata turvallisuuskävelyn prosessi, dokumentoida Espoon turvallisuuskävelyhanke ja nostaa esille kehittämisehdotuksia. Espoon kaupungin puolelta tarkoituk-

sena on, että opinnäytetyö tukee kaupungin turvallisuustyötä ja vastaa sen turvallisuusohjelman ja -strategian tavoitteisiin - parantaa asuinalueiden ja keskustojen turvallisuutta sekä väestöryhmien välisiä suhteita. Turvallisuuskävelyhanke tukee jo sellaisenaan tavoitteita, mutta opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda turvallisuustyölle lisäarvoa ja auttaa kehittämään jatkossa järjestettäviä turvallisuuskävelyjä, jotta ne olisivat entistä parempia.

Opinnäytetyön lukemalla pystyy kuka tahansa asiasta kiinnostunut saamaan hyvän käsityksen, miten turvallisuuskävelyhanke suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Yhtenä tavoitteena on, että lukija pystyy hyödyntämään opinnäytetyötä oman hankkeensa tekemisessä. Lisäksi hänen ei tarvitse keksiä kaikkea aivan alusta tai tehdä samoja virheitä, joita edeltävissä turvallisuuskävelyissä on tehty. Omana tavoitteeni on kertoa turvallisuuskävely -työkalusta yksityiskohtaisesti, mahdollisimman monipuolisesti ja perustellen, mikä erottaa sen Ruotsista saatavista julkisista materiaaleista. Opinnäytetyön tavoitteena on lisäksi liittää teoria ja Espoon turvallisuuskävelyhankkeen elävän elämän esimerkki helposti luettavaksi kokonaisuudeksi. Näin lukija pystyy saamaan entistä paremman kuvan turvallisuuskävelystä ja prosessin erivaiheista. Tämä opinnäytetyö on suomenkielellä julkaistuista yksi laajimmista, missä käsitellään asuinympäristössä tapahtuvaa turvallisuuskävelyä.

Opinnäytetyö rajataan koskemaan pelkästään asuinympäristössä tapahtuvaa turvallisuuskävelyä, jonka pohjana on Ruotsin mallin mukainen turvallisuuskävely. Lisäksi kävelynhankkeen suunnittelua ja toteuttamista kuvataan näkökulmasta, jossa kaupunki tai kunta on turvallisuuskävelyn toteuttajana. Tähän päädyttiin, koska olemassa oleva teoria on kirjoitettu tästä näkökulmasta ja opinnäytetyön toimeksiantaja on kaupunki - Espoon kaupunki.

2.1 Työmenetelmät

Menetelmien valinnan lähtökohtana oli määritellä, minkälaista tietoa tarvitaan ja mistä sitä on saatavilla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 184). Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaukset muodostivat työn vallitseviksi tietolähteiksi Ruotsin mallin turvallisuuskävelyteorian ja Espoon kaupungin turvallisuuskävelyhankkeen. Opinnäytetyötä varten keräsin tietoa ja asiantuntemusta myös osallistumalla Espoon hankkeeseen kommentoimalla suunnittelun eri vaiheita ja osallistumalla kahteen päiväkävelyyn sekä neljään iltakävelyyn. Turvallisuuskävelyissä autoin käytännönjärjestelyissä, toimin ulkopuolisena tarkkailija ja kävelyryhmän vetäjänä.

Turvallisuuskävelyistä on vähän tietoa saatavilla - käytännössä pelkästään Ruotsin turvallisuuskävelyistä laaditut artikkelit ja oppaat. Tämän takia tietoa sekä kokemusta kerättiin kirjallisuuskatsauksen lisäksi Espoon turvallisuuskävelyjä havainnoimalla ja haastattelemalla turvallisuuskävelyhankkeen koordinaattoria.

Kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksen ideana on löytää opinnäytetyön tavoitteisiin ja laadintaan asianmukaisia ja suoraan liittyvää kirjallisuutta (Hirsjärvi ym. 2009, 259). Opinnäytetyön pääkirjallisuuslähteenä on Ruotsin turvallisuuskävelyistä julkaistut materiaalit - ne toimivat työn teoriana. Jotta tätä teoriaa ja turvallisuuskävelyiden kokemuksia sekä tuloksia voidaan ymmärtää ja lopulta hyödyntää, tarvitaan muutakin kirjallisuutta. Tämän takia työssä käytetään erilaista kirjallisuutta, esimerkiksi tietoa ammennettiin ihmisen turvallisuuden tunteesta, ryhmäkäyttäytymisestä, rikosentorjunnasta rakennetussa ympäristössä ja rikostilastojen analysoinnista.

Havainnointi

Kirjallisuudesta saatava tieto ei riitä kuitenkaan ymmärtämään, miten turvallisuuskävelyprosessi käytännössä tapahtuu. Toimiiko teorian eri vaiheet hyvin hankkeen tavoitteisiin ja olosuhteisiin nähden sekä voidaanko joitakin asioita kehittää. Näiden näkökulmien selvittämiseksi käytettiin havainnointia, jonka avulla pystyin saamaan tietoa mitä ympärillä tapahtuu. (Hirsjärvi ym. 2009, 212-213.) Opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamiseksi turvallisuuskävelyihin osallistuminen ja siellä tehdyt havainnot ovat työssä vahvasti esillä. Havainnot turvallisuuskävelyn suunnittelusta ja toteutuksesta näkyvät käytännön kuvauksessa. Lisäksi ne vaikuttavat turvallisuuskävelyprosessista ja Espoon turvallisuuskävelyhankkeesta tehtyihin johtopäätöksiin ja kehittämisehdotuksiin. Turvallisuuskävelyissä saatiin välitöntä tietoa, miten yksilöt ja ryhmät toimivat ja käyttäytyivät sekä mitä he tunsivat kävelyjen aikana (Hirsjärvi ym. 2009, 213).

Haastattelut

Haastattelut tutkivat kirjallisuuskatsauksen ja -analyysin sekä havainnoinnin ohella tiedon keräämistä. Haastattelumenetelmänä oli avoin haastattelu, jossa haastattelin Espoon turvallisuuskävelyhankkeen koordinaattoria ja Suvelan kehittämisen projektipäällikköä. Haastatteluiden tarkoituksena oli selvittää hankkeen taustoja sekä prosessin aikana syntyneitä ajatuksia, käsityksiä ja mielipiteitä (Hirsjärvi ym. 2009, 209). Menetelmää käytettiin, koska työssä haluttiin kertoa yksityiskohtaisesti ja perustellen, miksi hankkeessa toimittiin näin ja millaisia ajatuksia se herätti. Toisin sanoen haluttiin syventää saatavia tietoja, joita ei edellä mainituilla menetelmillä ollut mahdollista saada (Hirsjärvi ym. 2009, 204-205). Avoin haastattelu oli luonnollisin valinta, koska kaikista haastattelun muodoista se on lähimpänä keskustelua. Lisäksi sitä käytiin useita kertoja koko opinnäytetyöprosessin aikana (Hirsjärvi ym. 2009, 209).

2.2 Työn pääkäsitteet

Opinnäytetyössä käytetyt keskeiset käsitteet muodostuivat työn aiheesta. Turvallisuuskävely, turvallisuus ja turvallisuuden tunteen kokeminen erilaisissa ympäristöissä voidaan ilman määrittelyä ymmärtää eri tavoin. Keskeisten käsitteiden määrittelyä tarkoituksena on selventää käytettyjä käsitteitä ja kertoa, mitä ne tarkoittavat tämän työn yhteydessä.

Fyysinen ympäristö

Fyysinen ympäristö koostuu asuinympäristön rakennuksista, piha-alueista, kaduista, teistä, alikuluista, aukioista, puistoista, julkisista ja yksityisistä tiloista, Lisäksi siihen kuuluu muut rakennetut asiat ja ympäröivä luonto. (Rakennettu ympäristö, rikollisuus ja turvallisuus 1995, 26.)

Turvallisuus

Turvallisuus on olotila, johon ei liity huolia (Tikkanen 2008, 13). Turvallisuus on tunne ja olotila - se on osa kaikkea yksilön toimintaa. Turvallisuuden kokeminen on yksilöllistä ja usein puuttuminen muistuttaa sen olemassaolosta. Omat kokemukset, havainnot ja opitut asiat määrittelevät yksilön turvallisuus käsitteen. (Tikkanen 2008, 13.) Porrás (2008, 38) määrittelee, että ”turvallisuus on olotila, jossa ei ole tosiallista uhkaa tai tiedossa olevat uhat eivät merkitse sanottavaa riskiä, tunnistetut riskit ovat hallinnassa hyväksyttävällä tasolla, kohteella on riittävät edellytykset mahdollisen uhkan ehkäisemiseksi tai torjumiseksi ja olotila koetaan turvalliseksi ja pysyväksi”.

Turvallisuuskävely

Turvallisuuskävely on työkalu, jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa alueen ympäristön olosuhteista ja turvallisuustilanteesta sekä tekijöistä, jotka niihin vaikuttavat. (Sarka 2010.)

Turvattomuus

Turvattomuuden kokeminen on yksilöllistä niin kuin turvallisuudenkin. Turvattomuuden tunteen kokemiseen vaikuttaa tilanne, aika ja paikka sekä miten yksilö tulkitsee edellä mainitussa asiassa. (Tikkanen 2008, 14.) Turvattomuutta koetaan, kun yksilöllä ei kykene suojaamaan hänelle tärkeitä asioita ja ylitsepääsemättömän tilanteen kohdatessa kokee voimattomuutta, neuvottomuutta ja avuttomuutta (Porrás 2008, 39). Turvattomuuden muotoja ovat yksilöllä esimerkiksi pelko, epävarmuus ja huolestuneisuus (Tikkanen 2008, 14). Turvallisuus on turvattomuuden vastakohta. Toisin sanoen yksilö kokee turvallisuutta, kun hän pystyy suojaamaan

tärkeäksi koetut asiat, hallitsee uhkaavat tekijät, tuntee omat rajansa ja ymmärtää tukeuta muihin. (Porras 2008, 39).

3 Turvallisuuskävely

Turvallisuuskävely on yksi menetelmä saada asukailta ja käyttäjiltä tietoa alueen turvallisuusongelmista. Seuraavaksi esitellään tarkemmin edellä mainittu Ruotsin mallin turvallisuuskävely, kerrotaan turvallisuuskävelyn historiasta ja tutustutaan Espoon kaupungin turvallisuuskävelyhankkeeseen. Tämän jälkeen käsitellään turvallisuuskävelyä vaihevaiheelta sekä suunnittelemisen että toteuttamisen näkökulmilta.

3.1 Lähtökohdat ja taustatekijät

Turvallisuuskävely on järjestelmällinen työkalu rajatun alueen turvallisuuden kartoittamiseen ja parantamiseen. Tarkoituksena on tutkia alueen fyysisen, toiminnallisen ja sosiaalisen ympäristön ominaisuuksia ja niissä esiintyviä ongelmia. Ideana on, että turvallisuuskävelyyn osallistuu alueen hyvin tuntevat ihmiset, koska heillä on paras tietämys alueen tapahtumista ja turvallisuustilanteesta. Näitä ovat asukkaat ja muut ihmiset, jotka toimivat ja käyttävät aluetta jatkuvasti. Entistä monipuolisemman näkökulman saamiseksi on kävelyihin hyvä kutsua muitakin tahoja: alueen työntekijöitä, alueella vaikuttavien järjestöjen ja yhdistyksien edustajia, kiinteistöjen omistajia, huoltajia ja isännöitsijöitä, seurakunnan väkeä, poliisin ja pelastuslaitoksen edustajia ja poliitikkoja. Monipuolisen näkökulman saaminen takaa paremman käsityksen alueen turvallisuuden kokonaiskuvasta. (Safety and security walks 2009, 1; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 3.)

Turvallisuuskävelyssä eri tahot kävelevät ennalta suunnitellun reitin alueella. Kävelyn aikana joukko ihmisiä tekee havaintoja asioista ja ilmiöistä, jotka tuntuvat heistä turvallisilta, turvattomilta, viihtyisiltä ja pelottavilta. Nämä havainnot ja tuntemukset kirjoitetaan tarkasti ylös dokumentaatiolomakkeelle. Kävelyn aikana käydään myös keskustelua turvattomaksi koetuista paikoista, sosiaalisen tekijöiden aiheuttamista ongelmista ja muista turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä. (Safety and security walks 2009, 1-3; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 3-13.)

Turvallisuuskävely on työkalu, jolla on mahdollista vaikuttaa alueen asukkaiden turvallisuudentunteeseen, löytämään tapoja ennalta ehkäistä rikoksia ja tarjoamaan alueen käyttäjillä uuden kanavan vaikuttaa oman alueensa turvallisuuteen. Lisäksi turvallisuuskävely auttaa parantamaan asukkaiden, viranomaisten ja kunnan yhteistyötä ja saamaan todellista tietoa alueen turvallisuudesta ja olosuhteista. Kävelystä saatavia tietoja analysoimalla laaditaan havaittujen turvallisuusongelmien ratkaisemiksi kehittämisehdotuksia. Näitä ehdotuksia toteut-

tamalla voidaan konkreettisesti nostaa alueen turvallisuutta. (Conference on Safety and Security Inspection Tours 2005, 3-4; Safety and security walks 2009, 1-3.)

Turvallisuuskävely ei kuitenkaan ole työkalu vain turvattomien alueiden, asioiden, ilmiöiden ja paikkojen kartoittamiseen. Turvallisuuskävelyn tarkoituksena ei ole nostattaa turvattomuutta ja katsoa aluetta negatiivisin silmilasein. Vaan tavoitteena on myös löytää turvallisia, viihtyisiä ja siistejä paikkoja ja löytää tekijöitä, minkä vuoksi ihminen kokee kyseisessä paikassa juuri näin. Alueen ympäristöä viihtyisämmäksi tekee muun muassa hyvin hoidetut viheralueet ja kävelyreitit, roskaton maisema, riittävä valaistus, alueen esteettisyys ja hyvin hoidetut kiinteistöt. Göteborgin kaupunki (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 3) painottaa esitteessään, että turvallisuuskävelyn avulla voidaan kehittää kaupunkia inhimilliseksi ja houkuttelevammaksi.

Monipuolisen kuvan saamiseksi myös ympäristön suhteen on turvallisuuskävelyjä hyvä järjestää niin päivä- ja pimeäaikaan kuin kesällä ja talvella (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 5). Eri vuorokauden- ja vuodenaajat muokkaavat ympäristöä ja vaikuttavat alueen olosuhteisiin ja turvallisuustilanteeseen. Esimerkiksi alueiden keskustat ovat sosiaalisten ongelmien suhteen rauhallisempia päivällä kuin pimeällä ja etenkin viikonloppuiltaisin. Puolestaan talvella sosiaaliset ongelmat todennäköisesti siirtyvät ulkoa sisälle, mutta kunnosapidolla on uusia haasteita lumen keskellä.

3.1.1 Turvallisuuskävely Ruotsin mallin mukaan

Göteborgissa syntynyt turvallisuuskävely lähtee ajatuksesta, että ihmiset tulevat mukaan kehittämään inhimillisempää kaupunkia. Mikä houkuttelee heitä ja jossa ihmiset voivat liikkua vapaasti milloin ja missä vaan. Kävelyn tarkoituksena on, että ihmiset kerääntyvät yhteen, viettävät mukavaa aikaa toistensa kanssa ja keskustelevat kuinka heidän aluettaan voidaan parantaa. Göteborgin lukuisat turvallisuuskävelyt ovat johtaneet moniin hyviin esimerkkeihin kuinka kävelyiden jälkeen on tehty konkreettisia tekoja alueen turvallisuuden eteen. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 3.)

Ruotsin mallin turvallisuuskävelyiden ensimmäisenä vaiheena ovat ennakkovalmistelut. Valitaan ensiksi alue ja sitten reitti, jossa asukkaat useimmin kävelevät. Kävely mitoitetaan korkeintaan muutaman kilometrin mittaiseksi, koska kävelyn aikana pysähdytään useasti. Tarkoituksena on kävellä samalla paikalla valoisana että pimeän aikaan, koska vuorokauden eri ajat voidaan kokea eri tavoin. Kävelyyn kutsutaan mukaan alueen asukkaita ja sitä käyttäviä ihmisiä. Mukaan on hyvä saada myös muita tärkeitä tahoja alueelta, kuten kiinteistönomistajia, kunnan hallitus, isännöitsijöitä, asukasyhdistyksiä, poliitikoita, poliisi, yritysmaailman edustajia. Lisänäkemyksiä voidaan saada kutsumalla mukaan valaistusekspertti, postinjakaja ja koti-

hoitajia. Lisäksi valitaan myös eri-ikäisiä ja eri sukupuolta edustavia kävelijöitä, heitä olisi hyvä olla enintään 20. Ihmisiä houkutellaan kävelylle tekemällä julisteita, käyttämällä Internetiä ja kääntymällä suoraan ihmisten puoleen. Kävelijöiden joukosta valitaan etukäteen ihmisiä tekemään muistiinpanoja ja ottamaan valokuvia - tavoitteena on saada monipuolista näkemystä reitin varrelta. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 5-7.)

Ennen kävelyn ohjeistusta jaetaan kävelyn osallistujille alueen kartta. Ohjeistustuokiossa käydään läpi kaikkien osallistujien kanssa turvallisuuskävelyn kulku, esitellään prosessi, kerrotaan järjestävästä organisaatiosta ja alueesta sekä sen historiasta ja tehdään esittelykierto. Kävelyn aikana on tärkeää miettiä, miltä tuntuisi kävellä yksin ja eri aikaa päivästä. Tunteista puhutaan muiden osallistujien kanssa - mistä tulee turvallisuuden ja turvattomuuden tunne? Vaikuttavatko siihen rakennuksen muodot, himmeä tai puuttuva valaistus, ikä, sukupuoli vai jokin muu tekijä? Tämän lisäksi on oleellista listata ja keskustella mitkä asiat tuntuvat mukavilta ja viihtyisiltä. Kävelyn aikana katsotaan sosiaalista elämää, kunnossapitoa, kaupunkitilaa ja -ympäristöä, tekemisen mahdollisuuksia, talojen ja rakennusten muotoja, esteettisyyttä ja paikkojen löytämisen helppoutta. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 9-13.)

Kävelyn jälkeen kokoonnutaan jälleen yhteen keskustelemaan kävelyn aikana tehdyistä havainnoista ja tarvittaessa täydennetään karttoja ja näkemyksiä. Kävelystä saadut tiedot kootaan yhteen ja dokumentoidaan järjestäjän toimesta. Tämän jälkeen tehdään kehitysehdotukset ja aloitetaan niiden toteuttaminen. Tarvittaessa kokoonnutaan kävelyn osallistuneiden kanssa uudelleen parin kuukauden jälkeen seuraamaan kehitystä. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 15.)

3.1.2 Historia

Turvallisuuskävelyiden ensimmäiset askeleet otettiin Kanadassa vuonna 1989. Ajatus naisten turvallisuuden kartoittamisesta syntyi Torontossa. Ajatuksena oli, että turvallisuuden tunne ja rikoksen pelko eroavat riippuen yksilön ominaisuuksien mukaan: ”jos alue on turvallinen naisille, se on turvallinen kaikille”. Kävelyjen kehittäjänä oli järjestö nimeltä METRAC - Metro Action committee on public violence against women and children. Tämän järjestön aloituksesta Montrealin kaupunki järjesti ensimmäinen tutkimuskävelyn naisten turvallisuuden edistämiseksi kaupungeissa. Kävelyllä pyrittiin vähentämään pelkoa joutua seksuaalisen häirinnän tai rikoksen uhriksi. Ideana oli, että noin tusinan verran naisia kootaan yhteen kävelemään alueelle, joka on todettu turvattomaksi. Kävely toteutettiin naiskoordinaattorin ohjeistuksella, mutta myös miehet olivat kutsuttuja - tosin vain tarkkailijan rooliin. Kävelyjen aikana ryhmä naisia teki havaintoja ympäristöstä. Lisäksi he arvioivat esimerkiksi, miten hyvin henkilö nähdään, miten helposti henkilö kuullaan, pystyykö henkilö pakenemaan tai pyytämään apua ja

samalla arvioidaan alueen kuntoa. Kävelyn jälkeen havainnot koottiin ja annettiin viranomaisille kehittämistoimenpiteiden laatimista varten. (Metrac 2010.)

Naisten tutkimuskävelyt kehittyivät myöhemmin Torontossa ja muualla maailmassa. Kävelysten alkuperäinen käsitys sai uuden näkökulman, asuinalue turvallisuus. Tämän jälkeen havaintoja tehtiin esimerkiksi valaistuksen riittävydestä ja poliisin läsnäolon vaikutuksesta. Tutkimuskävelyt auttoivat kartoittamaan aluetta ja tekemään tarkempia ehdotuksia alueen turvallisuuden parantamiseksi. (Metrac 2010.) 2000-luvulle tultaessa kävelysten näkökulma hieman laajentui ja täsmentyi - kävelysten tavoitteena oli viihtyisä ympäristö kaikille asukkaille, kävelystä saatavien kokemusten kerääminen asukkailta ja jakaminen suoraan päättäjille.

Nykyään tutkimuskävelyjä tehdään ympäri maailmaa. Kävelysten näkökulmat eroavat maiden uhkien mukaan. Esimerkiksi etelässä naisten turvallisuutta korostetaan, koska julkisten tilojen turvallisuus koetaan vakavana ongelmana kun taas puolestaan jossain Yhdysvaltojen osavaltioissa uhkat liittyvät jalankulkijoiden turvallisuuteen. Ruotsissa on tutkimuskävelyjä tehty 2000-luvulta lähtien nimellä turvallisuuskävelyt. Kävelyt alkoivat Göteborgista ja levisivät koko maan kautta muihin maihin. Ruotsin mallin näkökulmana on alueen turvallisuuden kartoittaminen kaikkien siellä vaikuttavien tahojen yhteistyönä. (Conference on Safety and Security Inspection Tours 2005, 3; Safety and security walks 2009, 1.) Näkökulma eroaa muista tutkimuskävelyistä etenkin laajan yhteistyön osalta. Lisäksi aluetta tarkastellaan monipuolisesti - turvattomuuden ja pelon tunteen ohella myös viihtyisyystekijöitä halutaan tietää ja ne otetaan huomioon. Näkökulma ei rajoitu ainoastaan naisten tuntemuksiin tai pelkästään jalankultuuriin turvallisuuteen. Tarkoituksena on saada kokonaiskuva alueen olosuhteista ja turvallisuustilanteesta - vuorokauden tai vuoden aikaan katsomatta.

Suomessa turvallisuuskävelyt ovat suhteellisen uusi ilmiö. Erilaisia turvallisuuskävelyjä on kehitetty Helsingissä, Vantaalla ja Tampereella, mutta niistä saatuja kokemuksia ei ole laajemmin saatavilla. Espoon kaupungin turvallisuuskävely on vuonna 2010 ensimmäinen suuren mitaluokan turvallisuuteen liittyvä hanke. (Espoon kaupunki 2010a.)

3.1.3 Espoon kaupungin turvallisuuskävelyn lähtökohdat

Espoon kaupungin turvallisuuskävelyhanke käynnistyi Espoon va. tarkastusjohtaja Jari Tuomisen ja rikosentorjuntaneuvoston yhteistyöllä keväällä 2010. Hanke sai Oikeusministeriön myöntämän valtionavustuksen turvallisuuskävelysten toteuttamista varten. Espoon kaupungin turvallisuuskävelyt järjestettiin kahdella pilottialueella: Espoon keskuksessa - Suvelassa ja Leppävaarassa. Hankkeen operationaalinen vaihe käynnistyi elokuussa 2010 projektin suunnitelmisella ja kesti tulosten dokumentointiin asti toukokuulle 2011. Hanke jatkuu vielä syksyllä 2011 uusien turvallisuuskävelyiden muodossa, joilloin pystytään arvioimaan ensimmäisissä

kävelyissä saatuja tuloksia ja toteutettujen korjaustoimenpiteiden vaikutuksia. Turvallisuuskävelyt toteutettiin Ruotsin mallin mukaisesti ja ensimmäinen turvallisuuskävely pidettiin päivänvalossa 28.9.2010. (Espoon kaupunki 2010a).

Turvallisuuskävelyt ovat osa kaupungin strategiaa. Strategian yhtenä tavoitteena on asukkaan turvallinen arki. Turvallisuus näkyy strategian lisäksi Espoon arvoissa ja visiossa. Asukas- ja asiakaslähtöisyys -arvot ovat osa kuntaturvallisuutta. Visio, ”Espoo on edelläkävijä. Espoo on hyvä paikka asua, oppia, elää, tehdä työtä ja yrittää”, tukee kuntaturvallisuustyötä. (Espoon kaupunki 2010b). Turvallisuuskävelyt on myös listattu Espoon turvallisuusohjelmassa 2010-2012. Ohjelman tavoitteina on muun muassa alueiden turvallisuustilanteen ja painopisteiden kokonaiskuvan saaminen, yhteistyön tiivistäminen, kuntalaisten haastaminen turvallisuustalokoihin ja Ruotsin mallin mukaisten turvallisuuskävelyjen toteuttaminen.

Turvallisuusohjelma koostuu kahdeksasta eri osa-alueesta, jotka ovat: asuinalueiden ja keskusten turvallisuus, lasten ja nuorten turvallisuus, väkivalta, päihteet, väestöryhmien väliset suhteet, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palotapaturmat, liikenneturvallisuus sekä infrastruktuurin haavoittuvuus. Turvallisuuskävely on yksi ohjelman toimenpide asuinalueiden ja keskusten turvallisuuden ja väestöryhmien välisten suhteiden parantamiseen. Jälkimmäiseen pystytään vaikuttamaan esimerkiksi ottamalla kävelyihin mukaan ulkomaalaistaustaisia henkilöitä. (Espoon kaupunki 2010a.)

Turvallisuuskävelyjen tekeminen on yksi Espoon tapa toteuttaa strategiansa ja ohjelmansa tavoitteita. Turvallisuuskävely on oiva työkalu selvittää alueen turvallisuustilannetta, tiivistää kunnan, viranomaisten, toimijoiden ja asukkaiden yhteistyötä, antaa kuntalaisille mahdollisuuden vaikuttaa turvallisuuteen sekä parantaa asukkaiden arjen turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Lisäksi hankkeesta saatavat tulokset tukevat ja kehittävät kaupungin turvallisuus- ja hyvinvointityötä. Tarkoituksena on myös jakaa turvallisuuskävelyjen kokemuksia, tietoja ja tuloksia kiinnostuneille kunnille ja toimijoille. (Espoon kaupunki 2010a, 2010c.)

Espoon kaupungin turvallisuuskävelyjen pilottialueet olivat Espoon keskus - Suvela ja Leppävaara. Hankkeen alueita ei valittu sattumanvaraisesti vaan useiden turvallisuuskyselyjen, alueanalyysien ja haastattelujen jälkeen löydettiin sopivimmat alueet turvallisuuskävelyihin. Espoon keskus - Suvela muodostuu virasto- ja liikerakennuksista ja 70-luvulla rakennetusta kerrostaloasuinalue Suvelasta. Kokonaisuutena alue on elinvoimainen ja monikulttuurinen. Se tarjoaa hyvät kulkuyhteydet ja palvelut. Alueen värikäs historia vaikuttaa vielä tällä hetkellä alueen houkuttelevuuteen. (Espoon keskus 2010.) Leppävaara on puolestaan Espoon suurin kaupunkikeskus lähes 60 000 asukkaallaan ja se on erittäin vilkas liikennesolmu - Kehä I:sen ja Helsinki-Turku radan vuoksi. Alue on rakennetun ympäristön näkökulmasta suurimmalta osaltaan uutta ja modernia. (Espoon kaupunki 2010d.) Turvallisuuskävelyn kannalta alueiden

eroavaisuus on erittäin mielenkiintoinen seikka. Toinen alue on suuri moderni kasvukeskus kuin toinen on vanha ja hieman unohtunut sekä toinen koetaan turvattommaksi kuin toinen (Kuntapalvelut Espoossa 2010, 13). Vaikka alueina Espoon keskus - Suvela ja Leppävaara ovat aika pitkälti erilaisia niin niitä yhdistää kuitenkin Helsinki-Turku junarata.

3.1.4 Turvallisuuskävelyn hyödyt

Turvallisuuskävely on hankkeena monipuolinen ja hyödyllinen parantamaan alueen yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Hankkeen alusta loppuun vieminen voi vaikuttaa jo sellaisenaan aluetta käyttävien turvallisuuden tunteeseen. Etenkin sillä on kyky vaikuttaa asukkaiden turvallisuuden tunteeseen, kun asukkaille on tiedotettu turvallisuuskävelystä ja he ymmärtävät, että alueen kartoituksen perusteella alueen turvallisuutta voidaan parantaa. Lisäksi asukkaat huomaavat konkreettisesti, että kunta tekee turvallisuustyötä ja kuntalaisten turvallisuudesta ollaan kiinnostuneita. Hyvin tiedotettu ja mainostettu hanke alusta aina konkreettisiin tekoihin asti viestittää muillekin kuin alueen asukkaille, että kunnassa tehdään näkyvää työtä kuntalaisten hyvinvoinnin eteen. Hanke luo myös asukkaille mahdollisuuden olla mukana ja vaikuttaa oman alueensa turvallisuuteen. Asukkaille luodaan kanava antaa palautetta suoraan päättäjille ja muille vastuutahoille, joihin yhteyden saaminen on toisinaan erittäin haasteellinen tehtävä.

Turvallisuuskävelystä tekee myös hedelmällisen kävelyjen aikana kohtaavat eri tahot. Harvemmin alueen asukkaat pääsevät keskustelemaan, kysymään ja vaihtamaan mielipiteitä poliisiin, pelastuslaitoksen, isännöitsijöiden, kiinteistöjen omistajien, huoltoyhtiön edustajien ja alueella tai alueen parissa työskentelevien kunnantyöntekijöiden kanssa - ja toisinpäin. Turvallisuuskävelyt on alueen asukkaalle oiva paikka kysyä poliisilta alueen turvallisuustilanteista ja sattuneista tapahtumista. Poliisi puolestaan pääsee tekemään arvokasta työtä kuntalaisten kanssa. Alueen asukkaalla on myös mahdollista tiedustella alueen kehittämisestä ja uusista rakentamishankkeista kunnan aluesuunnittelijoilta ja arkkitehdeilta. Puolestaan nämä kunnantyöntekijät kuulevat asukkaiden mielipiteitä alueen palveluista ja toiminnasta. Lisäksi aluesuunnittelijat ja arkkitehdit pääsevät maastoutumaan ja katsomaan fyysistä ympäristöä muualta kuin toimistopöydän takaa.

Turvallisuuskävelyn hyötynä on kävelyistä saatu tieto alueen olosuhteista ja turvallisuustilanteesta. Tämän tiedon pohjalta voidaan tehdä kehittämisehdotuksia, jotka voidaan antaa päättäjille. Kattava tieto alueen olosuhteista auttaa päättäjiä lähtemään parantamaan havaittuja turvallisuusongelmia ja -puutteita. Turvallisuuskävelyn tuloksista ilmenee, miten fyysinen ja sosiaalinen ympäristö vaikuttavat alueen turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Sosiaalinen ympäristö muodostuu asuinympäristössä asuvista, liikkuvista ja toimivista ihmisistä sekä heidän kesken tapahtuvasta vuorovaikutuksesta. Esimerkiksi häiritsevä käyttäytyminen, avun saami-

nen ja välinpitämättömyys ovat ihmisten keskeistä vuorovaikutusta. Turvallisuuskävelyn avulla alueen rakentamisesta ja rakennustavoista voidaan saada uudenlaista tietoa. Esimerkiksi vaikuttaako tietynlainen rakentaminen turvattomuuteen, onko onnistuttu tekemään viihtyisä ympäristö tai onko valittu sopivia roskakoreja ja katulamppuja. Tulokset voivat antaa myös tietoa esimerkiksi poliisille mahdollisista uusista sosiaalisten tekijöiden luomista ongelmapaikoista tai viheralueenhoitajille palautetta liian tiheästä kasvillisuudesta, jotka luovat turvattomuutta ja luovat häiriökäyttäytyjille sekä mahdollisille rikoksentekeijöille suojaisan paikan.

Turvallisuuskävelyn toteuttaminen tukee lisäksi valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden ohjelmaa. Kävelyhanke auttaa ottamaan pieniä askelia kohti ohjelman tavoitetta - Suomi on Euroopan turvallisin maa vuonna 2015. Sisäinen turvallisuus on määritelty seuraavasti Sisäasianministeriön julkaisussa 16/2008: ”Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan sellaista yhteiskunnan tilaa, jossa jokainen voi nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista sekä turvallisesta yhteiskunnasta ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja suomalaisen yhteiskunnan taikka kansainvälistyvän maailman ilmiöistä tai muutoksista johtuvaa pelkoa tai turvattomuutta”. (Turvallinen elämä jokaiselle 2008, 5.) Turvallisuuskävely tukee sisäisen turvallisuuden eri osatekijöiden parantamista - se tukee kodin, vapaa-ajan ja liikkumisen ja maahanmuuttajien sekä etnisten vähemmistöjen turvallisuuden parantamista.

Kävelyillä voidaan löytää paikkoja, joissa tapaturman vaara on suuri ja korjaustoimenpiteillä pystytään vähentämään riskiä loukkaantua - niin heti kodin ulkopuolella kuin liikenteessäkin. Näitä asioita voisi olla esimerkiksi liikennemerkin asentaminen ja jalankulkualueiden kunnossapidon lisääminen. Turvallisuuskävely on myös työkalu edistää maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuutta. Kävelyn osallistumalla he pääsevät verkostoitumaan alueen muiden toimijoiden kanssa ja he voivat kertoa omia turvallisuuskävelyä. Maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuden tunteen selvittämiseksi voidaan järjestää haluttaessa ainoastaan heille suunnattuja turvallisuuskävelyjä. (Turvallinen elämä jokaiselle 2008, 23-30.)

Edellä mainittujen osatekijöiden lisäksi ohjelman yhtenä tavoitteena on liittää turvallisuusajattelun näkökulma rakennetun ympäristön suunnitteluun. Turvallisuuskävelystä saadaan tietoa suunnittelijoille - kävelyistä selviää minkälaiset rakenteelliset ratkaisut luovat ihmisille turvattomuuden ja viihtyvyyden tunnetta. Tämän kautta pystytään parantamaan turvallisuusajattelua suunnittelussa sekä tekemään entistä viihtyisämpiä ja turvallisempia alueita, jotka miellyttävät asukkaita, käyttäjiä ja yrityksiä. Juuri monipuoliset näkemykset rakennetusta ympäristöstä tukee sisäisen turvallisuuden ohjelmaa, jossa tavoitteena on saada asukkaat ja muut käyttäjät mukaan suunnitteluprosessiin. (Turvallinen elämä jokaiselle 2008, 22-23.)

Turvallisuuskävely on lisäksi parhaimmillaan työkalu alueen turvallisuuden parantamiseen ja tämän kautta maineen kohentamiseen. Näistä asioista muodostuva turvallinen toimintaympäristö vaikuttaa yritysten liiketoimintaan, sijoittautumispäätöksiin ja kilpailukykyyn. Lisäksi yritykset ovat kiinnostuneita alueen turvallisuustilanteesta ja minkälaisia rikosilmiöitä on liikkeellä. Kävelyyn osallistamalla yritys saa varmasti tietoa alueen tapahtumista ja turvallisuudesta viranomaisilta, etenkin poliisilta, mutta myös asukkaiden ja muiden osallistujien havainnoista voi olla hyötyä. Uuden liiketoiminnan sijoittuminen alueella tukee kuntaa ja kuntalaisia, mutta samalla se auttaa toteuttamaan sisäisen turvallisuuden ohjelmaa. (Turvallinen elämä jokaiselle 2008, 34-37.)

3.2 Ennakkovalmistelut

Ennakkovalmistelut ovat turvallisuuskävelyhankkeen suunnitteluvaihe. Seuraavassa käsitellään suunnitteluprosessin kulku ja mitä siinä pitää ottaa huomioon.

3.2.1 Hankkeen aloitus

Turvallisuuskävelyhankkeen onnistumisen kannalta on tärkeintä motivoitunut ja sitoutunut järjestäjätaho. Tämä alkaa heti hankkeen käynnistämisen päättämisestä, johon hankkeen johto sitoutuu. Johto määrittelee alussa myös hankkeelle aikataulun ja tavoitteet, joka vastaa kysymykseen: mitä turvallisuuskävelyttä halutaan? Kysymystä pohtiessa on tärkeä tiedostaa hankkeen realistiset mahdollisuudet ja kävelyjen päämäärä. Johdon päätökset ja sitoutuminen määrittelee vahvasti tuottaako turvallisuuskävelyjen toteuttaminen kunnalle lisäarvoa. Johdon sitoutumisen kovin mittari on hankkeen loppuvaiheilla, kun päätetään mitä tapahtuu turvallisuuskävelyjen tuloksista tehdyille kehittämisehdotuksille - jäävätkö ne paperipinojen väliin vaan tehdäänkö niille oikeasti jotakin? (Kerko 2001, 26-27.)

Turvallisuuskävelyn järjestäminen on työläs prosessi ja se vaatii ainakin yhden henkilön sitoutumisen. Johto nimittää hanketta varten vastuuhenkilön - koordinaattorin. Hänen tehtävänä on turvallisuuskävelyjen suunnittelu, toteuttaminen, dokumentointi ja tulosten esittäminen kehittämisehdotuksina johdolle. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 16.) Koordinaattorin harteilla lepää pitkälti koko hankkeen toteutumisen onnistuminen. Tavoitteiden tiedostamisen jälkeen koordinaattori pystyy käynnistämään hankkeen.

Espoon hankkeessa vetovastuu oli pitkälti hankkeen koordinaattorilla. Varsinaista hankeryhmää ei nimetty, mutta koordinaattorin työtä avustivat kohdealueiden arkkitehdit ja alueen muut kehittäjät. Ryhmä työskenteli pääsääntöisesti sähköpostitse, mutta muutamissa tilanteissa kokoonnuttiin keskustelumaan kävelyiden järjestelyihin liittyvistä asioista. Esimerkiksi

kävelyreittejä suunniteltaessa. Opinnäytetyössä tämän ryhmää kuvaamiseen käytetään hanke/työryhmä -sanoja.

3.2.2 Alueen valinta

Turvallisuuskävelyn laatimisen ensimmäisenä vaiheena on alueen valinta. Tässä vaiheessa kannattaa nostaa esille viimeistään kysymys: Mitä turvallisuuskävelyiltä halutaan? Halutaanko nostaa jonkun tietyn alueen turvallisuutta? Halutaanko selvittää, miksi juuri tämä alue on niin turvallinen? Halutaanko selvittää, miksi juuri tätä aluetta pidetään ongelmaympäristönä? Halutaanko löytää keinoja rikosentorjuntaan? Turvallisuuskävelyn tavoitteen kautta etsitään sopiva alue. Alueen valintaa tehdessä kannattaa ottaa huomioon alueen yleiskuva ja -maine, rikollisuus ja tutkimukset. Esimerkiksi mitä kaupunkilaiset yleisesti ajattelevat alueesta, mitä rikostilastot sanovat ja onko tietoa asuinalueen nykyisestä turvallisuudesta.

Alueen yleiskuva on hyvä lähtökohta valittaessa aluetta. Alueen tuntijoilla on yleiskuva alueesta ja tämän kautta luodaan ensikäsitys siitä, kuinka turvallinen alue on. Alueen asukkailta ja siellä toimivilta saa yleisesti ajankohtaisimman tiedon alueen tilasta. Tietenkin muillakin alueen käyttäjillä tai alueen tuntevilla on oma käsityksensä alueesta. On kuitenkin hyvä muistaa, että yleiskuva on muokkautunut alueen olemassa olon aikana. Värikäs historia vaikuttaa alueen imagoon ja heijastuvat ihmisten mielipiteisiin alueen turvallisuudesta. (Conference on Safety and Security Inspection Tours 2005, 1.)

Alueen rikollisuus, rikollisuudesta kumpuava pelko sekä turvattomuus on hyvä selvittää aluetta valittaessa. Rikollisuustilastoja on mahdollista saada paikalliselta poliisilta. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 7.) Parhaimmillaan rikollisuustilastoja pääsee vertailemaan eri alueiden välillä. Rikostilastoja lukiessa kannattaa muistaa, että kaikkea rikollisuutta ei ole merkitty ja tämän vuoksi tietoon kannattaa suhtautua kriittisesti. Rikostilastot eivät välttämättä kerro rikollisuuden todellisesta tilasta. (Kiehelä & Raivola 1996, 81 & 85; Niemelä & Lahikainen 2002, 179). Alueella voi tapahtua esimerkiksi pahoinpitelyjä ja huumausainerikoksia, jotka eivät näy tilastoista. Lisäksi rikostilastoihin ei päädy suurin osa sukupuolisesta häirinnästä ja ahdistelusta, joka vaikuttaa ihmisten turvattomuuden tunteeseen (Koskela 2009, 88). Tällaisia rikoksia, jotka eivät saavuta poliisia kuuluvat piilorikollisuuteen (Tilastokeskus 2010). Kannattaa ottaa myös huomioon, että esimerkiksi tietoa häiriökäyttäytymisen ja ilkkivallan määrästä ei ole välttämättä saatavilla. Piilorikollisuus ja edellä mainitut toiminnot vaikuttavat huomattavasti alueen turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Turvallisuuden tunne ja rikokset eivät välttämättä ole aina sidoksissa keskenään (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 7).

Espoon hankeessa turvallisuuskävelyn kohdealueiksi valittiin Espoon keskus - Suvela ja Leppävaara. Espoon keskus - Suvelan valintaan vaikutti huomattavasti, että alue on parhaillaan kaupungin tärkein lähiökehittämiskohde - alueella on oma kehittämisjohtaja ja kehittämissyöhön panostetaan taloudellisesti. Lisäksi alueesta on ennen turvallisuuskävelyhanketta kerätty paljon materiaalia tutkimusten ja kyselyiden muodossa - myös turvallisuuden näkökulmasta. Turvallisuuskävelystä saatujen tuloksien tarkoituksena on täydentää aikaisemmin kerättyä materiaalia ja auttaa luomaan entistä parempi kuva alueen turvallisuudesta ja oloista. Leppävaaran valintaan vaikutti puolestaan asukkaiden ja etenkin Leppävaara-seuran aktiivisuus ja halu parantaa alueen viihtyisyyttä ja turvallisuutta. (Fogelholm 2011.)

Alueiden valintaperusteina olivat lisäksi alueanalyysit, ARTU-analyysit, kuntapalvelujen laatu-tutkimus ja kaupungin osien yleiskuva. Alueanalyysissä tarkasteltiin alueen huolia. Paikallisen turvallisuussuunnittelun ARTU-ohjelmaa käytettiin uhka-analyysien tekemiseen Espoon viides-tä kaupunkikeskuksesta. Kyseisellä menetelmällä saadut tulokset vaikuttivat molempien alueiden valintaan. Konsulttiryitys FCG:n laatimassa kuntapalvelujen laatu 2010 -tutkimuksessa selvitettiin ja arvioitiin tyytyväisyyttä kaupungin palveluihin ja asumiseen, asuinalueiden ja niiden keskustojen turvallisuutta, päihde ja väkivalta -ongelmien ehkäisyä, väestöryhmien välisten hyvien suhteiden edistämistä, syrjäytymisen estämistä muun muassa. (Alppivuori 2010.) Tutkimuksesta saadut tiedot turvallisuuteen liittyvistä huolista nostivat Espoon keskus - Suvela -alueen hyväksi kohteeksi turvallisuuskävelyn pilottihankkeelle. Leppävaara ei kyseisessä tutkimuksessa liiemmin erottunut muista Espoon kaupunkikeskuksista. Espoon keskuksen valintaan vaikutti lisäksi, että aluetta pidetään turvattomana. Leppävaaran kohdalla valintaan vaikuttivat kaupunkiympäristön tyypilliset turvallisuusongelmat ja se, että Leppävaara on erittäin vilkas kasvukeskus ja sen liikennevirrat ovat suuret - etenkin juna-aseman ympäristöä pidettiin hyvänä tarkastelun kohteena. (Espoo 2010b; Kuntapalvelut Espoossa 2010.)

3.2.3 Reitin valinta

Turvallisuuskävelyssä kuljettava reitti kannattaa suunnitella huolella. Kävelymatka on hyvä mitoittaa korkeintaan muutamaan kilometriin, koska kävelyn aikana pysähdytään useasti keskustelemaan ja tekemään havaintoja ympäristöstä (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 5). Kokonaiskesto muodostuu kävelyn alussa tapahtuvasta ohjeistuksesta, itse kävelystä ja kävelyn lopetustilaisuudesta.

Reittiä on hyvä lähteä hahmottelemaan ensiksi selvittämällä, missä paikoissa halutaan pysähtyä keskustelemaan ja tekemään tarkempia havaintoja. Paikka voi olla esimerkiksi sellainen, jossa ihmiset kokevat olonsa turvattomaksi, se on jollakin tavalla vaarallinen, siellä tapahtuu rikoksia, se on jostain syystä erityisen viihtyisä tai siellä on havaittu turvallisuuteen liittyviä ongelmia, jotka pitää korjata. (Safety and security walks 2009, 2-3.) Näitä paikkoja kartoit-

taakseen kannattaa kääntyä ihmisten puoleen, jotka tuntevat alueen. Alueen tuntijoita ovat ehdottomasti asukkaat, viranomaiset, aluetta käyttävät ja siellä työskentelevät.

Turvallisuuskävelyn idean kannalta on siis tärkeää, että mahdollisimman moni eri taho osallistuu kävelyyn. Tämän vuoksi reittiä suunniteltaessa kannattaa kääntyä monen eri toimijan puoleen. Alueen asukkailta saa ajankohtaista tietoa alueen tapahtumista vuorokauden kaikkina aikoina ja etenkin tapahtumista, jotka tapahtuvat asuinalueiden sisällä. Puolestaan alueen käyttäjiltä ja siellä työskenteleviltä saa erilaista tietoa esimerkiksi liiketilojen ympäriltä ja työmatkalla havaituista tai koetuista asioista. Viranomaisilta ja etenkin poliisilta saa tarkkaa tietoa koko alueen laajuisesti vuorokauden ajasta piittaamatta poliisia työllistävästä tapahtumista. Reittiä suunniteltaessa ei pidä unohtaa alueella työskenteleviä kunnan työntekijöitä ja esimerkiksi aluekehittäjiä, jotka ovat erittäin tietoisia alueen tapahtumista, kehityksestä ja rakenteesta. Eri tahoja kuunnellessa saadaan turvallisuuskävelyn reitistä erittäin monipuolinen ja saadaan kartoitettua tärkeimmät vierailtavat kohteet.

Espoon hankkeessa kuultiin ensiksi useita tahoja ennen kuin reittivalinnoista päätettiin. Hanketyöryhmä oli mukana kuuntelemassa asukkaiden mielipiteitä molemmilla alueilla. Leppävaaran Raittikarnevaaleilla heillä oli oma informaatiopiste turvallisuuskävelystä, minkä Leppävaara-seura järjesti. Päivän aikana informaatiopiste keräsi paljon ihmisiä, joita pyydettiin kertomaan ja merkitsemään karttaan heidän mielestään turvattomia ja pelottavia paikkoja. Tällä tavalla vahvistettiin jo ennalta tiedettyjä turvattomaksi koettuja paikkoja, mutta löydettiin samalla paljon uusia tiedostamattomia haittaa ja ongelmia tuottaneita kohteita. Espoon kaupunki teki tiivistä yhteistyötä Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen kanssa. Poliisi antoi oman reittiehdotuksensa sekä Espoon-keskus - Suvela että Leppävaara -alueita varten. Asukkaiden ja poliisin ehdotusten pohjalta Espoon kaupungin turvallisuuskävelytyöryhmä valitsi käveltävät reitit ja pysähdyspaikat. (Alppivuori 2010.) Kaupungin turvallisuuskävelyn pysähtymispaikkojen valinta perustui saadun tiedon lisäksi työryhmän aluetuntemukseen, jossa pohdittiin asukkaiden ja käyttäjien luontevaa liikkumista alueella. Kokoontumispaikan valinnan suurimpina kriteereinä olivat paikan keskeisyys, riittävä tila kokoontua ja pysäköintitilaa lähellä. (Fogelholm 2010.)

Espoon kaupungin pimeäkävelyihin pilottialueiden reitit jaettiin neljään eri osaan (liite 3), koska päiväkävelyt olivat hieman turhan pitkiä ja lopetustilaisuuden pitämiseksi ei riittänyt energiaa. Neljä eri pimeäkävelyä jaettiin kahdelle eri päivälle siten että toinen kävely pidettiin keskiviikkoiltana ja toinen perjantai-iltana. Pimeäkävelyiden pääajatukseksi oli kokea sama alue myös pimeän aikana. Tavoitteena oli lisäksi havaita paremmin sosiaalista elämää ja sen vaikutuksia sekä arvioida pelon tuntemuksia, mitä päiväkävelyn aikana ei pystytty havainnoimaan. (Alppivuori 2010.)

3.2.4 Tiedottaminen

Turvallisuuskävelyn onnistumisen kannalta markkinointi, tiedottaminen ja eri tahojen saaminen hankkeeseen mukaan on avainasemassa. Turvallisuuskävelyä voi markkinoida esimerkiksi levittelemällä julisteita alueelle ja talojen rappukäytäviin, kirjoittamalla paikallislehteen, julkaisemalla esitteen kunnan kotisivuilla ja järjestelemällä tapahtumia. Erityisen tärkeää on luoda ihmisille kuva, mikä ihme onkaan turvallisuuskävely. Samalla on oleellista myös saada ihmiset uskomaan, että he pystyvät aidosti osallistumalla vaikuttamaan alueensa turvallisuuteen. Vaikkeivät ihmiset pääsisivätkään osallistumaan itse turvallisuuskävelyyh, kannattaa heitä rohkaista kertomaan mielipiteensä esimerkiksi kunnan kotisivuilla. Ei myös sovi unohtaa mainita, että turvallisuuskävelyissä ollaan aidosti parantamassa alueen turvallisuutta.

Tunnetut tahot, viranomaiset ja yhteistyökumppanit saadaan aina helpommin kiinni kuin asukkaat. On tärkeää, että asukkaihin saadaan henkilökohtainen kosketus. (Safety and security walks 2009, 2; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 7.) Lisäksi turvallisuuskävelyn markkinoinnissa pitää kertoa tarkat tiedot missä kävely pidetään. Toisin sanoen kerrotaan missä kokoonnutaan ennen kävelyä, jotta osallistujat löytävät paikalle ja turvallisuuskävely alkaa hyvissä merkeissä ja ennen kaikkea aikataulussa. Tarvittaessa kokoontumipaikan sijainnista voi tehdä kartan. Turvallisuuskävely ei onnistu, jos osallistujat eivät löydä vaivattomasti paikalle. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 16.)

Espoon kaupungin hanke käytti monipuolisesti erilaisia kanavia saadakseen ihmisiä mukaan turvallisuuskävelyihinsä. Turvallisuuskävelystä kirjoitettiin paikallislehti Länsiväylässä ja kaupungin omassa lehdessä Eetvartissa, painettiin julisteita, mainostettiin sekä kaupungin että alueiden Internet-sivuilla sekä kahdessa eri tapahtumassa: Leppävaaran Raittikarnevaaleilla ja Suvelassa Espoo-päivänä. Tapahtuman tarkoituksena oli kertoa ihmisille turvallisuuskävelystä ja saada lisätietoja alueella turvattomista ja viihtyisistä paikoista. Ihmisiä kävi kiitettävästi kuuntelemissa turvallisuuskävelyn mahdollisuuksista ja antamassa arvokasta tietoa paikoista, jotka he näkivät etenkin ongelmallisina ja pelottavina. Tapahtuman avulla kaupunki pystyi myös henkilökohtaisesti kutsumaan ihmisiä osallistumaan kävelylle ja ottamaan vastaan ennakkoilmoittautumisia. Kaupunki kääntyi myös alueiden asukasyhdistysten, Leppävaara-seuran ja Keski-Espoon seuran puoleen. Tarkoituksena oli saada jo alueella aktiivisia asukkaita liittymään mukaan alueen hyvinvointia ja turvallisuutta edistävään hankkeeseen. Asukasyhdistykset auttoivatkin turvallisuuskävelyiden markkinoinnissa ja jäsenet osallistuivat kävelyihin. Lisäksi kaupunki teki markkinointia henkilökohtaisesti kaupungin organisaation sisällä ja yhteistyökumppaneiden avustuksella. Markkinointia tehtiin myös yhteistyössä koulujen kanssa käyttämällä Winha-nettiportaalia, jonka kautta pyrittiin tavoittamaan oppilaiden vanhempia. Liitteessä 4 on esite Leppävaaran pimeänaikaan kuljettavista turvallisuuskävelyistä, minkä laajalla levityksellä haluttiin saavuttaa mahdollisimman moni asukas osallistumaan kävelyyh.

Liitteessä 5 on Espoon turvallisuuskävelyistä ensimmäinen kirjoitettu Länsiväylän artikkeli, jossa Leppävaaran turvallisuutta pohditaan Raittikarnevaalien kynnyksellä. (Alppivuori 2010.)

3.2.5 Dokumenttityökalun tekeminen

Turvallisuuskävelyn dokumentaatio kertoo kuvin ja kirjaimin, mitä kävelijät näkivät, tunsivat ja ajattelivat kävelyreitillä aikana. Ruotsin mallissa vain osa ihmisistä tekee muistinpanoja kävelyn aikana ja havainnot perustuvat enemmän keskusteluun sekä reitin varrelta otettaviin valokuviin (Safety and security walks 2009, 2; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 5). Malli ei kerro, miten tai mihin kävelijät tekevät muistiinpanoja. Ruotsin mallin dokumentaatio muodostuu yleistiedoista, keskustelun muistiinpanoista, havainnoista ja kehitysehdotuksista sekä yhteistiedoista. Ruotsin mallin dokumentaatio löytyy liitteestä 6. Kävelyistä kirjoitetaan ylös aika, paikka, osallistujat ja kävelyreitti. Malli ei kuitenkaan erittele millä tarkkuudella reitti kirjoitetaan tai mitä tietoja osallistujilta kerätään. Kävelyn alussa, aikana ja jälkeen tehdään muistiinpanoja alueesta käydyistä keskusteluista: esimerkiksi alueen asukkaista, tekemisen mahdollisuuksista, historiasta ja ongelmista. Dokumentaatiossa merkitään muistiin lisäksi havainnot, kehitysehdotukset ja nimetään vastuutaho, minkä avulla voidaan seurata asian kehittymistä. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 19.)

Liitteessä 6 on Ruotsin malli, miten dokumentaatio voidaan tehdä. Oikealla puolella dokumentoidaan havainnot ja ehdotukset tarkasti - ne ovat numerojärjestyksestä, havaintopaikat voidaan kirjata ja samalla rivillä on myös tila selventävälle kuvalle. Vasemmalle puolelle kirjataan, mitä oikealle puolelle kirjatuille havainnoille ja niiden pohjalta tehdyille ehdotuksille tehdään. Toisin sanoen kirjataan tehtävät toimenpiteet, nimetään vastuutaho ja mielellään aikataulutetaan prosessi. Viimeisenä ruotsin mallista dokumentoidaan niiden tahojen yhteistiedot, joiden kautta päästään toteuttamaan kehittämisehdotuksia, esimerkiksi kunta ja liikenneviranomaiset. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 19.) Dokumentaatiossa ensiksi kerätään saadut tiedot ja kootaan analysoitavaksi, jonka jälkeen lopuksi lähetään kehittämisehdotukset eri tahoille (Safety and security walks 2009, 3).

Espoon kaupungin hankkeen dokumentaatiossa poikettiin Ruotsin mallin ajatuksista. Nähtiin tärkeäksi suunnitella kävelyihin dokumentaatiolomake, koska ilman tarkasti dokumentoitua tietoa ei päästä kartoittamaan mitä paikkoja kävelijät pitivät turvattomina tai viihtyisinä, mitä asioita kävelyreitillä varrelta haluttiin parantaa ja miksi näin ajateltiin. Lähtökohdaksi muodostui, että lomaketta täyttävät kaikki kävelyn osallistujat eivätkä vain muutamat, koska kaikkien osallistujien havainnot ovat yhtä arvokkaita. Dokumentaatiolomakkeet tehtiin yksityiskohtaiseksi, jonka tarkoitus oli auttaa kävelijää täyttämään havaintonsa ja tuntemuksena strukturoidusti ja samalla helpottaa myös tulosten yhteen keräämistä ja analysointia. Lähtökohdaksi tuki myös ajatus, että tuloksia viemällä eteenpäin pystytään parantamaan juuri niitä

asioita, mitä alueen asukkaat kokevat tärkeinä ja mikä vaikuttavat eniten alueen turvallisuuteen. (Alppivuori 2010.)

Hankkeen työryhmä laittoi dokumentaatiolomakkeen ensimmäiseksi kohdaksi kysymyksen kävelijän taustatiedoista: sukupuoli, ikä, asutut vuodet asuinalueella ja miltä kannalta osallistuu turvallisuuskävelyyn. Laajemmista osallistujan taustatiedoista oltiin kiinnostuneita, koska ne vaikuttavat siihen, miten ihmiset kokevat turvallisuuden tai turvattomuuden. Esimerkiksi nuori voi nähdä ilmiön normaalina kuin vanhempi henkilö kokee sen pelottavana. ”Miltä kannalta osallistuu turvallisuuskävelyyn” tarkoittaa, että mitä henkilö turvallisuuskävelyssä edustaa: onko hän esimerkiksi alueen asukas, isännöitsijä, viranomainen vai hän vain käy alueella töissä. Esimerkiksi alueen asukkaalla ja poliisilla on todennäköisesti hieman erilainen näkemys alueen turvallisuudesta ja asioista, jotka vaikuttavat turvallisuuteen. Ideana oli, että taustatiedot auttavat tulosten analysointivaiheessa hahmottamaan, miksi ihmiset tai tietyt ryhmät havaitsivat tai tunsivat jossain paikassa tai jostain asiasta juuri niin.

Espoon turvallisuuskävelyiden ”punaisena lankana” oli saada osallistujien tuntemukset ja havainnot alueesta. Jotta saataisiin hedelmällisiä tuloksia, on ihmisiä syytä herätellä miettimään asioita, joihin kävelyn aikana kannattaa kiinnittää huomiota. Tämän ajatuksen siivittämänä hankkeen ensimmäiseen dokumentaatiolomakkeeseen kirjoitettiin esimerkkejä, mihin asioihin kannattaa kiinnittää huomiota. Esimerkkeinä olivat mitkä paikat tuntuvat turvattomilta, onko valaistus riittävä, onko ympäristö siisti vai likainen ja niin edelleen. Toiseen lomakkeeseen ei esimerkkejä kirjattu vaan kävelyjä ennen tapahtuvassa ohjeistuksessa kerrottiin esimerkkejä suullisesti. Tarkoituksena oli vain virittää kävelijät oikealla taajuudelle eikä kertoa, että katso näitä ja merkitse havaintosi liittyen pelkästään näihin asioihin.

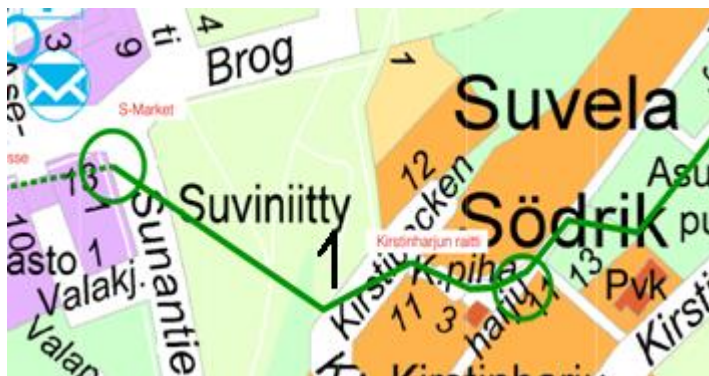
Ruotsin mallin tavoin Espoon turvallisuuskävelyiden aikana havaintojen ja tuntemusten kirjoittamisen lisäksi käydään myös keskustelua reitillä ilmenevistä asioista ja ne kirjoitetaan ylös. Päiväkävelyissä kirjattiin keskustelut suoraan dokumentaatiolomakkeelle. Tarkoituksena oli saada käydyt keskustelut suoraan jäseneltyä ja nimettyä oikeaan paikkaan, koska se helpottaisi tiedon kokoamista. Pimeäkävelyissä keskusteluista tehtiin muistiinpanoja vapaamuotoisemmin, koska pimeys esti tarkemman kirjoittamisen. Tyhjälle paperille poimittiin keskusteluiden avainsanoja ja tärkeimpiä huomioita.

Seuraavassa esitellään Espoon kaupungin turvallisuuskävelyssä käytettyjä kahta erilaista lomaketta. Ensimmäinen lomake on suunniteltu päiväsaikaan tapahtuville kävelyillä ja tarkoituksena on, että osallistajat täyttävät lomaketta kävelyn aikana. Toinen lomake on tehty pimeänaikaan kuljettaville kävelyille ja lomakkeiden pääsääntöinen täyttäminen tapahtuu kävelyn jälkeen sisätiloissa.

Päiväkävelyllä käytetty lomake

Dokumentaatiolomake löytyy liitteestä 7. Lomake koostuu taustatiedoista, herättelevistä esimerkeistä, kartasta, avointen kysymysten dokumentaatiopohjasta ja vapaasta kentästä kommenteille. Taustatiedoissa kysytään osallistujan sukupuolta, ikää, asuinvuosia ja onko hän alueen asukas, kaupungin työntekijä vai yhteistyökumppani. Herättelevissä esimerkeissä kerrotaan yleiskuvan, rakennetun ympäristön, kunnossapidon ja huolehtimisen, liikenneväylien ja liikenteen sekä sosiaalisen elämän ja tekemisen mahdollisuuksien näkökulmasta esimerkkejä, mitä asioita osallistuja voi kuvata alueesta.

Dokumentaatiolomakkeeseen on liitetty alueen kartta, joka toimii kävelyn aikana niin suunnan näyttäjänä kuin pysähdyspaikkojen opastajana. Karttaan on merkitty pysähdyspaikat ja kuljettavat reittivälit numeroin. Kuvassa 1 on esimerkki käytetystä kartasta. Reittivälien numerointiin päädyttiin, koska haluttiin saada kävelijöiden tuntemukset ja havainnot lajiteltua dokumentaatiolomakkeeseen. Mikäli dokumenttilomaketta ei olisi mitenkään jaoteltu, tiedon kerääminen ja paikkojen tunnistaminen ihmisten kirjoituksista olisi erittäin paljon työläämpää ja hankalampaa. Lomakkeessa on jokaiselle reitille yksi dokumentaationsivu, koska haluttiin välttää osallistujia kirjoittamasta havaintoja väärään kohtaan. Tämä puolestaan vaikeuttaisi tietojen keräämistä ja analysointiä. Dokumentaationsivulla on kerrottu reittinumero ja mistä mihin reitti kulkee. Esimerkiksi: ”HUOMIOT REITILTÄ 1: S-marketilta - Kirstinharjun raitille”.

Kuva 1 Malli kartan reittivälin numeroinnista

Dokumentaationsivu muodostuu avoimista kysymyksistä, johon vastaaja voi kirjoittaa havaintonsa ja tuntemuksensa vapaasti (Vilka 2007, 62). Koska turvallisuuteen ja viihtyvyyteen liittyviä tekijöitä voidaan katsoa eri näkökulmilta, dokumentaatiolomake on jaettu neljään isompaan kokonaisuuteen. Ensimmäinen on ”yleiskuva alueesta, ympäristön laatu: mm. rakennukset, viheralueet ja leikkipaikat”. Toinen on ”liikenneväylät: ajotiet ja kevyenliikenneväylät, liikenne ja alikulut, kunnossapito, huolehtiminen, opasteet, valaistus”. Kolman-

tena on ”sosiaalinen elämä ja tekemisen mahdollisuudet”. Dokumentaationsivulle laitettiin neljänneksi ”muut huomiot” -kohta, koska ei haluttu rajoittaa osallistujien havaintoja ja tuntemuksia. Ideana oli, ettei jaottelu estä kaikkien mahdollisten tietojen saamista.

Viimeisellä dokumentaationsivulla on kolme avointa kohtaa: tärkeimmät toimenpiteet, voivatko asukkaat vaikuttaa turvallisuuteen riittävästi ja muut mahdolliset kommentit. Kohtiin päädyttiin, koska haluttiin antaa osallistujille mahdollisuus kertoa omia kehittämisehdotuksia ja kommentoida vapaasti turvallisuuskävelystä tai alueesta. Kysymyksellä, voivatko asukkaat vaikuttaa turvallisuuteen riittävästi, haluttiin saada käsitys, miten osallistujat kokevat pystyvänsä vaikuttamaan asuinalueen oloihin ja turvallisuustilanteeseen ottamalla yhteyttä kaupunkiin tai muihin tahoihin.

Pimeäkävelyllä käytetty lomake

Toinen dokumentaatiolomake löytyy liitteestä 8. Lomakkeen lähtökohtana oli, että lomaketta täytetään sisätiloissa pimeäkävelyn jälkeen. Lomake koostuu taustatiedoista, kartoista, alueen olosuhteita ja turvallisuustilanteista täsmentävistä sekamuotoisista kysymyksistä, yhteenvedo- ja palauteosiosta. Taustatiedoissa kysytään osallistujan sukupuolta, ikäryhmää ja onko hän alueen asukas, kaupungin työntekijä vai yhteistyökumppani. Tuntemuksia ja havaintoja kartoitetaan sekamuotoisilla kysymyksillä, joissa osassa vastausvaihtoehto on ennalta määritetty ja loput ovat avoimia kysymyksiä (Vilkkä 2007, 62). Toisessa lomakkeessa päädyttiin sekamuotoisiin kysymyksiin, koska haluttiin kokeilla erilaista dokumentaatiomenetelmää.

Ensimmäisen lomakkeen tapaan katsotaan aluetta eri näkökulmista. Ensimmäisenä näkökulmana toisessa lomakkeessa on ”sosiaalinen vuorovaikutus, sosiaaliset ongelmat, tekemisen ja oleskelun mahdollisuudet ja avun saaminen”. Toisena on ”rakennettu ympäristö ja sen laatu”, kolmantena on ”kunnossapito ja huolehtiminen”. Viimeisenä on ”alueen auto- ja kevyenliikenteen järjestelyt ja niiden toimivuus turvallisuuden näkökulmasta”. Jokaisesta aiheesta on 9-16:sta tarkentavaa monivalintakysymystä ja avoin kysymys, johon voi havainnollistaa ja kommentoida annettuja vastauksia ja aiheita sekä tuoda esiin muita puutteita, ongelmia ja niihin ratkaisuehdotuksia. Monivalintakysymyksiin vastataan ”kyllä”, ”ei” tai ”en osaa sanoa” -vastausvaihtoehdoilla. Monivalintakysymysten lisäksi on avoin kysymys, koska ei haluttu rajata vastaajan havaintoja ja tuntemuksia. Lisäksi haluttiin saada lisätietoja, miksi henkilö vastasi ”kyllä” tai ”ei”.

Jokainen aihe on jaettu omalle sivulleen ja viereisellä sivulla on alueen kartta. Karttaan on tarkoitus merkitä havaittuja ja tiedettyjä ongelmia ja puutteita. Pimeäkävelyssä jokaisella aiheella oli kartta, koska haluttiin paikallistaa havainnot sekä antaa yksi dokumentaatiomenetelmä, jota pystyisi kävelyn aikana pimeällä täyttämään. Lomakkeen viimeisellä sivulla on

yhteenveto- palauteosio, joka koostuu kahdesta monivalintakysymyksestä ja viidestä avoimesta kysymyksestä sekä palauteosiosta.

Yhteenveto-osiossa kysytään aluetta parhaiten kuvaavista adjektiiveista, ”onko alueella pelottava liikkua tai vähentääkö pelko alueella liikkumista?”, ”mikä on suurin pelon tai turvattomuuden aiheuttaja alueella?”, ”mikä paikka on erityisen turvaton tai miellyttävä - miksi?”, ”mikä on tärkein parannettava asia alueella?” ja ”miten alueen asukkaat saataisiin mukaan turvallisuustyöhön?”. Yhteenveto-osio laadittiin ja se sijoitettiin lomakkeen loppuun, koska haluttiin ensiksi saada vastaajat miettimään ja sen jälkeen saada heiltä yhteenveto alueen yleiskuvasta, olosuhteista ja turvallisuustilanteesta sekä kehittämisehdotuksista. Lopuksi palauteosiossa voi antaa palautetta turvallisuuskävelyn tarpeellisuudesta, toteutuksesta ja kehittämisestä. Palauteosio laadittiin, koska päiväkävelyistä saatiin vain suullista palautetta ja se ei kattanut koko osallistujakuntaa. Lomakkeeseen tehtiin edellä esitellyn pohjan lisäksi kaksi ylimääräistä havaintosivua alikuluista ja Leppävaaran pysäköintiluolasta. Sivulla kysyttiin minkälaisia ongelmia alikuluissa ja parkkihalleissa on, koetaanko ne turvattomiksi ja mitä niille voitaisiin tehdä. Näitä ylimääräisiä sivuja käytettiin vain Leppävaaran turvallisuuskävelyissä.

3.2.6 Osallistujien valinta

Ruotsin mallissa ja Espoon kaupungin turvallisuuskävelyssä ideana on saada monipuolista tietoa alueen turvallisuudesta mahdollisimman monesta eri näkökulmasta (Safety and security walks 2009, 1-2). Ympäristön turvallisuuden parantaminen vaatii eri alojen asiantuntijoiden hyödyntämistä ja alueella toimivien tahojen sitoutumisen turvallisuuskävelyyn (Rakennettu ympäristö, rikollisuus ja turvallisuus 1995, 50-51). Erilaisia näkökulmia saadaan muun muassa alueen asukkailta, siellä työskenteleviltä ja kulkevilta ihmisiltä, maan/kiinteistön omistajilta, viranomaisilta, seurakunnan edustajilta, poliitikoilta, turvallisuusalan asiantuntijoilta, alueen suunnittelijoilta ja kunnan muilta työntekijöiltä: esimerkiksi liikennesuunnittelun, nuorisotyön, viheraluerakentamisen, kunnossapidon, terveydenhuollon ja varhaisoidon ammattilaisilta (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 5). Turvallisuuskävely kaipaa niitä alueen toimijoita, jotka omassa työssään vaikuttavat alueen ihmisten elämään ja elämän edellytyksiin sekä tuntevat asukkaiden toiveet ja tarpeet. Ihmisiä, jotka näkevät ja kuulevat mitä alueella tapahtuu, tuntevat miten siellä eletään ja voivat tuoda näitä näkökulmia esille.

Ruotsin mallissa rajoitetaan osallistujien määrä 20 ihmiseen ja painotetaan, että alueen asukkaita on oltava mukana vähintään viisi (Safety and security walks 2009, 2; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 16). Espoon kaupungin hankkeessa lähdettiin liikkeelle eri ajatusmaailmasta. Turvallisuuskävelyihin oli kaikki asukkaat tervetulleita, koska tavoitteena oli parantaa alueen turvallisuutta ja ottaa asukkaat mukaan turvallisuustalkoisiin. Ruot-

sin mallista poiketen asukkaita ei hankittu etukäteen vaan kävelyille osallistuttiin tulemalla paikalle. Espoon turvallisuuskävelyissä 20 ihmisen määrä ylittyi huomattavasti - osallistujia oli ruuhkaisimmassa kävelyssä noin 40. Kävelyille ei kuitenkaan lähdetty yhtenä isona ryhmänä vaan päätettiin, että osallistujat jaetaan pienempiin ryhmiin - 6-10 hengen ryhmää pidettiin sopivana. Ajateltiin, että pienemmän ryhmän liikuttamisen olisi helpompaa ja keskusteluun pystyisi osallistumaan jokainen. Lisäksi pelkona oli, että yksilö ei saisi omaa näkökulmaansa esille muita myötäilemällä ja eikä kirjoittaisi havaintojaan sekä tuntemuksiaan dokumentaatiolomakkeelle.

Sosiaalipsykologian teoria ryhmäkäyttäytymistä tukee pienempää ryhmäkokoja. Teoriassa ja tutkimuksissa on todettu, että yksilöllä on ryhmässä tapana myötäillä enemmistön mielipiteitä. Tämän lisäksi hän ei välttämättä uskalla tai halua kertoa omaa mielipidettään ja luoda keskustelua, jossa erilaiset mielipiteet kohtaavat. Tällaista ilmiötä kutsutaan konformisuusefektiksi ja sen voimakkuuteen vaikuttava tekijä on ryhmän koko. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 2006, 139,141.) Suuremmassa ryhmässä vaarana on, että keskustelua käyvät pääasiassa muutamat ryhmän jäsenet ja lopuille ei jää sanan sijaa. Mitä suuremmaksi jäsenmäärä kasvaa, sitä enemmän puheenvuorot ja puheaika keskittyvät muutamalle tietyille henkilöille. (Suoninen, Pirttilä-Backman, Lahikainen ja Ahokas 2010, 215.)

Ruotsin mallissa osallistujien näkökannan ja määrän lisäksi on hyvä ottaa huomioon myös ihmisen yksilölliset ominaisuudet (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 5). Miten ihminen kokee turvattomuuden tunteen tai miten paljon ihminen pelkää rikoksia eroaa yksilöittäin. Jokaisen yksilön tunteiden taustalla on hänen omat kokemukset. Turvattomuuden tunne on kokonaisuus, johon vaikuttavat sukupuoli, ikä, kokemukset, mielikuvat, rotu, uskonto ja kulttuuritausta. (Koskela 2009, 35.) Turvattomuuden tunteeseen vaikuttaa myös aika, tilanne, paikka ja miten yksilö näitä tulkitsee (Tikkanen 2009. 14). Saadakseen siis mahdollisimman monia eri näkökulmia on hyvä ottaa mukaan mahdollisimman tasapuolisesti eri taustaisia ihmisiä.

Sukupuolen on todettu vaikuttavan ihmisen turvattomuuden kokemiseen ja rikoksen pelkoon - naiset pelkäävät ja ovat enemmän huolestuneempia miehiin verrattuna. Etenkin vanhemmat yli 60-vuotiaat naiset kertovat pelkäävänsä rikoksia ja ovat huolestuneita turvallisuudestaan, vaikka oikeasti heillä on pieni riski joutua rikoksen kohteeksi. Riski on pieni, koska he välttävät liikkumista pimeän aikana ja etenkin alueiden keskustoissa. Riskiä ei haluta edes ottaa, sillä alue herättää turvattomuuden tunnetta. Tunne ei rajoitu kuitenkaan vain tähän ikäryhmään, sillä myös nuorempien miesten ja naisten välillä on selvä ero. Tilastollisesti miehet joutuvat naisia useammin väkivallan kohteeksi ja uhriksi - etenkin julkisissa tiloissa ja kaduilla. (Koskela 2009, 85; Niemelä & Lahikainen 2002, 192-195.) Naiset puolestaan kohtaavat vä-

kivallan lähi- ja kotipiirissään - yksityisessä tilassa. Kotia ei kuitenkaan pidetä pelottavana (Koskela 2009, 83). Lisäksi väkivallan tekijä on yleensä naisen tuntema henkilö.

Kuitenkin kyselytutkimuksien mukaan naiset pelkäävät ja kokevat miehiä enemmän turvattomuutta. Heidän tunteensa koskevat ennen kaikkea julkista tilaa. Tämän vuoksi puhutaan pelkoparadoksista, jossa laskennallisesti rikostilastoja analysoimalla naisten todennäköisyys kohdata väkivalta on ristiriidassa pelon kokemisen kanssa. (Koskela 2009, 85; Niemelä & Lahikainen 2002, 192-195.) Seksuaalinen väkivalta lisää myös naisten pelkoa. Liikkuessaan pimeällä yksin nainen voi kokea tuntemattomat miehet uhkaksi tietyissä tilanteissa ja jopa ympäristön pimeys voi herättää näitä pelkoja. (Conference on Safety and Security Inspection Tours 2005, 7.) Naiset pitävät seksuaalista väkivaltaa pahempaan ja kipeämpänä kuin muuta väkivaltaa, koska fyysisten vammojen lisäksi seurauksena ovat henkiset ja sosiaaliset tuskat (Koskela 2009, 87). Elämäkokemuksen lisäksi sukupuoli vaikuttaa, mitä paikkoja ihmiset pitävät turvattomina ja pelottavina - naiset pelkäävät eri paikoissa kuin miehet. Naiset kokevat turvattomuutta yleensä autoissa paikoissa, joissa ei liiku paljon ihmisiä - esimerkiksi metsät ja ulkoilualueet. Tällaisissa paikoissa naiset kokevat olevansa yksin ja avun saaminen on hankalaa hyökkäyksen sattuessa. Miehet puolestaan pelkäävät paikoissa, joissa voi joutua sanaharkkoihin ja rettelöihin muiden miesten kanssa - esimerkiksi ravintoloiden ympäristö, öiset ruokapaikat ja niiden jonot sekä taksijonot. Paikkoihin liittyy usein ihmisiä, jotka ovat alkoholin vaikutuksen alaisena ja se tekee tilanteesta rauhattoman. (Koskela 2009, 81.)

Sukupuoli vaikuttaa, miten turvattomuuden tai pelon tunteita koetaan. Mikäli henkilöllä on oma kohtainen pelkokokemus väkivaltatilanteesta julkisella paikalla, ei ole väliä onko hän mies tai nainen. Tällainen pelkokokemus voi kestää vähän tai pidemmän aikaa ja se vaikuttaa monella tavalla ihmisen toimintaan. Henkilö voi pelätä tapahtumapaikkaa, samankaltaisia paikkoja tai koko aluetta sekä kohtaamiaan samankaltaisia tilanteita ja mukana olleiden kaltaisia ihmisiä. Kodin sisäpuolellakin tapahtuva naiseen kohdistuva väkivalta voi näkyä naisen turvattomuuden tunteissa julkisessa tilanteessa, kun hän huomaa oman haavoittuvuutensa ja puolustuskyvyttömyytensä. Omat kokemukset vaikuttavat muutenkin yksilön kokemiin tunteisiin. Esimerkiksi henkilön kohdatessa häirintää, ahdistelua, nimittelyä ja uhkaavia tilanteita voi luoda pelkoa ja aiheuttaa näin turvattomuutta. (Koskela 2009, 90-91.) Ihmisten väliset keskustelut - etenkin tuttujen henkilöiden, varoittelut, media ja huhupuheet aiheuttavat myös pelkoa. Näitä tekijöitä kutsutaan välillisiksi kokemuksiksi. Pelkoa ja turvattomuuden tunnetta tuo eniten läheisen ihmisen kokema väkivalta. (Koskela 2009, 93.)

Alueet ja paikat voivat tuntua myös turvattomilta ja pelottavilta, koska niillä on esimerkiksi huono maine. Maine on muokkaantunut paikan olemassaolon aikana. Siihen on vaikuttanut historia, tapahtumat, media, ihmisten kokemukset, keskustelut ja näistä muodostunut yksilön mielikuva. Media levittää äkkiä paikan tapahtumia kaikkien tietoisuuteen ja näin muutkin kuin

paikan tietäjät voivat muodostaa oman käsityksensä. (Koskela 2009, 83) Median viestittämät kuvat muokkaavat arkipäivän ajattelumalleja ja tämän vuoksi medialla on kyky vaikuttaa ihmisten turvattomuuden tunteeseen.

Medialla ja ihmisen ikääntymisellä on suuri yhteys. Vanhetessa ihmisten liikkuminen ja omat kokemukset alueen turvallisuudesta vähenevät. Samalla rikosten näkeminen ja kokeminen vähenee ja kaikkeen epätavalliseen kiinnitetään enemmän huomiota. Tiedon puutteen korvaa media, jolta saadaan tietoa ympäristöstä ja sen uhkakuvista. Tämän kautta ikääntyvät ihmiset muokkaavat vanhoja jopa hieman kultautuneita muistojaan median pelkoa edistävillä mielikuvilla. Niinpä vanhemmilta ihmisiltä helposti kuulee, että ennen oli kaikki paremmin - oli turvallisempaa ja rauhallisempaa. Vanhemmat ihmiset toteavatkin usein, että pelkäävät törmäävänsä rikollisuuteen liikkeessaan iltaisin kaupungin keskustoissa vaikka he eivät siellä liikkuisikaan. (Koskela 2009, 93; Niemelä & Lahikainen 2002, 183.) Poliisibarometrin (2010) tulokset vahvistavat yli 60-vuotiaiden turvattomuutta liikkua yksin perjantai- ja lauantai-iltoina. Media ei yksin vaikuta vanhusten pelkoihin. Ikääntyessä esimerkiksi fyysiset voimat vähenevät ja oma puolustuskyky heikkenee, liikutaan vähemmän ja ympäristö muuttuu tuntemattomaksi ja pelottavammaksi ja sosiaaliset yhteydet vähenevät ja elämä muuttuu hiljaisemmaksi. (Koskela 2009, 93-94.) Turvattomuuden tunteen kokeminen ei ole vain vanhempien ihmisten ongelma: esimerkiksi poliisibarometrissä (2010) nuoret aikuiset, alle 25-vuotiaat, kokivat vanhempien tavoin turvattomuutta keskusta pimeällä ja viikonloppuilla.

3.3 Kävelyn kulku

Ennakovalmisteluiden jälkeen on vuorossa toteutusvaihe, turvallisuuskävely. Seuraavassa käsitellään, miten turvallisuuskävelyprosessi etenee vaihe vaiheelta. Ensiksi käydään läpi, mitä tehdään kokoontumispaikalla ennen kävelyä. Seuraavaksi tutustutaan, mitä kävelyn aikana tapahtuu ja lopuksi, miten kävely päättyy.

3.3.1 Kävelyn alussa

Turvallisuuskävely alkaa kokoontumispaikalta (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 7). Espoon kaupungin hankkeessa oli ennakovalmisteluissa mietitty, mihin paikkaan kävelijät kutsutaan. Ensimmäisen kävelyn kokoontumispaikkana oli Espoon keskuksen S-marketin parkkipaikka, joka osottautui pian ahtaaksi ja meluisaksi. Tämän seuraksena hanke-ryhmä kiinnitti enemmän huomioita valitessaan kokoontumispaikkaan. Pimeäkävelyihin päätettiin kokoontumispaikka muuttaa ulkotiloista sisätiloihin. Kokoontumispaikan valinnassa on hyvä huomioida sää ja pimeys - ohjeistamista ei tarvitse välttämättä tehdä pimeässä ja saateissa. Espoon turvallisuuskävelyissä ihmisten löytäessä paikan päälle heille annetaan dokumentaatiolomake. Lisäksi ennalta tuntemattomille henkilöille, kuten asukkaille, annetaan

mahdollisuus kirjoittaa yhteystietonsa ylös mahdollista myöhempää yhteenottoa varten. Ideana oli, että heille voidaan tehdä kysely turvallisuuskävelyn onnistumisesta, esittää lisäkysymyksiä, lähettää kutsu seuraaviin kävelyihin tai kertoa saaduista tuloksista.

Ohjeistustuokiossa kerrotaan, mitä turvallisuuskävely on, mitä kävelyssä tulee tapahtumaan ja mitä osallistujien täytyy tehdä (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 7). Espoon turvallisuuskävelyissä vetäjä esitteli ensiksi turvallisuuskävelyn: itse työkalun ja sen tavoitteet. Seuraavaksi hän kertoi tapahtuvasta turvallisuuskävelystä ja kävi läpi kuljetavan reitin ja aikataulun. Tämän jälkeen hän ohjeisti osallistujille miltä näkökulmalta ja mitä asioita he havainnoivat kävelyn aikana -sekä antoi esimerkkejä mitä kannattaa kirjoittaa ylös. Lopuksi vetäjä kävi läpi dokumentaatiolomakkeen ja kertoi, miten sitä täytetään sekä antoi aikaa tutustua siihen. Turvallisuuskävelyn ohjeistaminen tapahtui parhaimmillaan edellä kuvatun mukaisesti, mikä oli hankeryhmän tavoitteena jokaisessa kävelyssä.

Ensimmäisissä turvallisuuskävelyissä vetäjille annettiin lähinnä kirjallinen ohje, kuinka ohjeistaminen tulee tapahtua. Hankeryhmä huomasi ensimmäisten kävelyjen kokemusten kautta ettei pelkästään kirjallinen ohjeistaminen riitä. Pimeäkävelyihin varattiin enemmän aikaa ohjeistukseen ja vetäjät ohjeistettiin vastuulliseen tehtäväänsä huolellisemmin, koska haluttiin olla varmoja siitä, että osallistujat ymmärtävät turvallisuuskävelyn idea. Tämän avulla saataisiin laadukasta ja monipuolista tietoa alueen herättämistä tuntemuksista ja olosuhteesta. Ohjeistuksessa voidaan kertoa myös järjestävästä organisaatiosta sekä kertoa alueen historiasta ja nykyisestä tilanteesta (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 7). Ohjeistustuokion tavoitteena on siis tiivistetysti ja lyhyesti saada osallistujat ymmärtämään turvallisuuskävelyn idea, tavoitteet ja prosessin eri vaiheet turvallisuuskävelyn ohjeistuksesta aina tuloksiin asti (Safety and security walks 2009, 2).

Espoon turvallisuuskävelyiden tavoitteena oli saada mahdollisimman monipuolinen näkemys alueen olosuhteista ja turvallisuustilanteesta. Tämän takia ryhmät koostuivat järjestäjistä, viranomaisista, yhteistyökumppaneista ja asukkaista. Tavoitteena oli tehdä 6-10 hengen ryhmiä, jossa jokaisessa olisi vähintään yksi viranomainen ja sopivassa suhteessa erilaisia yhteistyökumppaneita ja asukkaita. Ryhmän vetäjä täydensi ryhmän koostumuksen.

Esimerkki ryhmän koostumuksesta:

1. Ryhmän vetäjä
2. Viranomainen - Poliisi
3. Yhteistyökumppani - Kunnan työntekijä/Aluearkkitehti
4. Yhteistyökumppani - Kunnan työntekijä/Ylläpitopäällikkö
5. Yhteistyökumppani - Isännöitsijä

6. Asukas
7. Asukas
8. Asukas

Espoon turvallisuuskävelyissä tarvittiin kahdesta viiteen ryhmän vetäjää, koska kävelijät jaettiin pienempiin ryhmiin. Ryhmän vetäjinä toimivat hankealueiden arkkitehdit, projektipäälliköt ja -johtaja sekä Leppävaara-seuran puheenjohtaja. Vetäjille laadittiin kirjalliset ohjeet ja ne jaettiin hyvissä ajoin ennen turvallisuuskävelyn alkua. Liitteessä 8 on ryhmän vetäjille tehty päiväkävelyihin ohjeistus, jossa kerrotaan mitä asioita vetäjän tulee sanoa ennen kävelyn alkua ja ottaa huomioon reitin varrella. Kirjallinen vetäjän ohjeistus tehtiin, koska haluttiin taata looginen ja kaikille osallistujille samanlainen ohjeistus. Ohjeistuksessa sanotaan, että ennen kävelyllä lähtemistä vetäjien tehtävänä on kertoa osallistujille turvallisuuskävelyn tarkoituksesta ja tavoitteista, miten aluetta tarkastellaan ja käydä läpi käveltäväreitti, pysähdyspaikat sekä dokumentaatiolomake ja sen täyttäminen. Kävelyn aikana ohjeistuksen mukaan vetäjä pitää huolen keskusteluiden luomisesta ja kirjaamisesta pysähdyspaikoilla. Liitteessä 9 on Espoon päiväkävelyihin laadittu asiakirja: ”Turvallisuuskävelyjen ohjeistus ryhmän vetäjille”, joka toimii edellä kuvatun mukaisesti ryhmän vetäjien ohjenuorana turvallisuuskävelyissä. Liitteessä 10 löytyy puolestaan pimeäkävelyihin ryhmän vetäjille ja kaikille osallistujille jaettu ohjeistus turvallisuuskävelyn ideasta ja kulusta.

Espoon kaupungin ensimmäinen turvallisuuskävely oli Espoon keskus - Suvelan alueella. Koontumispaikaksi oli valittu Espoon keskuksen S-marketin ulkoparkkipaikka. Osallistujat löysivät helposti paikalle. Saapuessaan hankkeen koordinaattori keräsi tuntemattomien tahojen yhteystiedot, toivotti jokaisen kävelijän yksitellen tervetulleeksi ja ojensi dokumentaatiolomakkeen. Turvallisuuskävelyn ohjeistus päätettiin lennosta pitää tien toisella puolella, koska parkkipaikka oli meluinen ja turhan ahdas. Kaikille osallistujat kerrottiin turvallisuuskävelyn idea ja prosessi samanaikaisesti. Ohjeistuksen jälkeen porukat jakautuivat oma aloitteisesti neljään eri ryhmään - ryhmän koostumus ja koko vaihtelivat.

Ensimmäisen kävelyn kokemuksista lähdettiin Leppävaaran kävelyyn. Leppävaaran koontumispaikka oli Lakkitori ja sitä pidettiin parempana kuin S-marketin ulkoparkkipaikkaa, koska sinne löydettiin helposti, tilaa oli riittävästi - ei tukittu kulkuväyliä ja ympäristön melu ei häirinnyt. Osallistujat päätettiin jakaa itse paikan päällä, koska ei oltu varmoja ketkä oikeasti saapuvat paikalle ja kuinka paljon asukkaita tulee. Osallistujat eroteltiin ensiksi kolmeen eri ryhmään: viranomaiset, yhteistyökumppanit ja asukkaat. Tämän jälkeen jokaisessa ryhmässä otettiin luku neljään, koska vetäjiä oli sen verran. Vetäjät ottivat omat ryhmänsä ja pitivät noin 10 hengelle lyhyen, mutta informatiivisen ohjeistustuokion. Hankkeen työryhmä huomasi ensimmäisestä kävelystä, että vetäjille pitää antaa enemmän aikaa ohjeistamiseen ja koros-

taa osallistujien ohjaamisen tärkeyttä. Vetäjät ohjeistettiin uudelleen ja aikaa annettiin dokumentaatiolomakkeeseen tutustumiseen.

3.3.2 Kävelyn aikana

Ohjeistustuokion jälkeen ennen ensimmäisiä askelia osallistujien on hyvä esittäytyä toisilleen (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 7). Espoon turvallisuuskävelyssä niiden lisäksi kerrottiin, mitä henkilöryhmää edustaa kävelyssä eli onko osallistuja esimerkiksi asukas, viranomainen, kunnan aluearkkitehti vai isännöitsijä. Esittäytymisen lähtökohtana oli, että se auttaa ihmisiä keskustelussa, koska he pystyvät paremmin ymmärtämään miltä näkökulmalta osallistuja kertoo havaintojansa ja mielipiteitänsä. Lisäksi osallistujat voivat omien kiinnostuksien mukaan kysyä erilaisia kysymyksiä toisiltaan. Esimerkiksi poliisi on helppo tunnistaa univormusta ja tämän vuoksi hänen puhuessaan kävelijä ymmärtää ammattinäkökulman, mutta puolestaan aluearkkitehdin tunnistaminen osallistujien joukosta on haasteellista. Esittelemisen mahdollistaa, että asukas pääsee kysymään arkkitehdiltä häntä kiinnostavista rakennusprojekteista ja -ratkaisuista sekä ymmärtää millä ammattitaidolla osallistuja kommentoi kävelyn aikana tehtyjä havaintoja.

Espoon kaupungin turvallisuuskävelyissä ryhmän jäsenten esittelyiden jälkeen lähdettiin liikkeelle vetäjän johtamana. Mikäli ryhmiä oli enemmän kuin yksi, ryhmien lähteminen porrastettiin eli ryhmät lähtivät kävelemään reitille eri aikaan. Varasuunnitelmana oli mietitty, että ryhmät laitetaan kiertämään reittiä vastakkaiseen suuntaan - kuitenkin sillä oletuksella, että lopputilaisuus pystytään järjestämään. Ajatuksena oli, että näillä tavoilla kävelyn aikana ryhmät pysyvät helpommin koossa, voidaan keskustella rauhassa ja eikä tukita täydellisesti liikenneväyliä. Tähän idealliseen lopputulokseen päästiin päiväkävelyjen kokemusten kautta, missä huomattiin ryhmien kävelyvauhdin ja välisten etäisyyksien merkitys.

Kävelyn aikana osallistujat ottavat valokuvia, tekevät muistiinpanoja ja käyvät keskustelua (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 3-5). Ruotsin malli ei kerro, missä paikoissa kannattaa pysähtyä ja suunnitellaanko pysähtymispaikat etukäteen. Espoon kävelyissä kävelyreitit varrella pysähdyttään vetäjän aloitteesta keskustelemaan havainnoista ja alueen turvallisuuskysymyksistä. Pysähdyspaikat oli suunniteltu etukäteen päiväkävelyissä, mutta pimeäkävelyissä pysähdyttiin oma-aloitteisesti viihtyisien tai turvattomien paikkojen kohdalla. Hankeryhmän mielestä tärkeintä keskusteluissa oli puhua avoimesti, mitkä piirteet tai asiat tekevät paikasta turvallisen, viihtyisän tai turvattoman. (Espoon kaupunki 2010c.) Vetäjä teki keskusteluissa nousseista asioista, kehitysehdotuksista ja palautteesta muistiinpanot. Espoon kaikista kävelyissä otettiin ahkerasti kuvia, käytiin erilaisia keskusteluja ja täytettiin määrätietoisesti dokumentaatiolomakkeita. Valokuvia otettiin useimmista kävelyistä vähintään kahden kuvaajan voimin - laadunvarmistamiseksi mukaan oli hankittu ammattiku-

vaaja. Keskustelu oli monipuolista, koska valtaosa osallistujasta liittyi keskusteluun. Lisäksi lähes jokainen kävelyn osallistuja täytti dokumentaatiolomakkeen.

Kävelyn aikana kävelijän on tärkeä tutkia tunteitaan ja keskustella sekä kirjoittaa niitä ylös havaintojensa lisäksi. Hän voi miettiä, miltä tuntuisi olla siinä paikassa yksin ja miten erilaiset vuodenaajat vaikuttavat turvallisuuden tai turvattomuuden tunteeseen sekä ylipäättänsä mitkä asiat ja ilmiöt vaikuttavat hänen tunteisiinsa alueella liikkueensa. Hänen on hyvä myös miettiä nähdäänkö hänet tai pystyykö hän näkemään mahdollisen uhan, koska pelon tunteet liittyvät usein muiden ihmisten läsnäoloon ja yksin liikkumiseen alueella. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 9).

Kävelijän tuntemukset ja havainnot muodostuvat eri näkökulmista: alueen yleiskuvasta, rakennetusta ja sosiaalisesta ympäristöstä, liikenteestä ja kunnossapidosta. Kävelyn aikana kiinnitetään huomiota näihin näkökulmiin ja kirjoitetaan niistä heränneitä tuntemuksia ja havaintoja ylös dokumentaatiolomakkeelle. Yleiskuva pitää sisällään esimerkiksi miltä alue näyttää - onko se esimerkiksi likainen, miellyttävä vai turvallinen - miten aluetta voidaan parantaa, mitkä ovat alueen turvattomimmat ja viihtyisimmät paikat sekä pystyykö alueella liikkumaan helposti (Liite 8; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 11).

Rakennetussa ympäristössä katsotaan minkälaisia ajatuksia erilaiset rakennukset ja rakenteet tuovat. Esimerkiksi ovatko rakennukset hyvässä kunnossa, ovatko ovien edustat turvattoman tuntuisia, onko valaistus riittävä vai pimeä ja synkkä sekä missä kunnossa ovat parkkihallit ja roskakatokset - onko tihutöille mahdollisuutta. Lisäksi voidaan katsoa pääsevätkö kaikki helposti liikkumaan - onko esteettisyys otettu huomioon ja houkuttelevatko oleskelu- ja kohtaamispaikat kohtaamaan muita ja viettämään aikaa siellä. (Liite 8; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 13.)

Sosiaalinen ympäristö koostuu sosiaalisesta elämästä ja tekijöistä sekä tekemisen mahdollisuuksista. Tältä näkökulmalta katsotaan esimerkiksi onko häiriköintiä ja häiritsevää päihteiden käyttöä, onko hiljaista vai meluisaa, onko vaarana kohdata väkivalta- ja uhkatilanteita ja onko mahdollisuuksia harrastaa ja tavata ihmisiä. Lisäksi katsotaan lisääkö joku yritystoiminta turvattomuuden tunnetta, missä ovat sosiaaliset ongelmat ja missä on viihtyisintä. (Liite 8; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 13.)

Liikenteessä katsotaan esimerkiksi onko kevyenliikenteen väylien valaistus riittävä, onko tienylittäminen turvallista, ovatko autotiet hyvässä kunnossa, toimiiko alueen liikenne turvallisesti, ovatko opasteet kunnossa ja ovatko julkisenliikenteen pysähdyspaikat oikeissa paikoissa. Lisäksi katsotaan pääsevätkö lapset ja nuoret turvallisesti kulkemaan kodin ja koulun välillä sekä millaisia tunteita alikulut herättävät. Kunnossapito koostuu ympäristön huolesta pitämisestä, esimerkiksi katsotaan onko pensaat, puut ja puistot hoidettu, onko paikat rikottuja ja töh-

rittäjä, ovatko roskakorit täynnä ja kaatuneita, toimiiko kunnossapito sekä kesällä että talvisin, onko ympäristö siisti vai likainen ja vaihdetaanko pimeät lamput. (Liite 8; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 13.)

3.3.3 Kävelyn jälkeen

Ruotsin mallissa kävelyn jälkeen kävelystä vastaava kokoaa havainnot ja ehdotukset selkeäksi kokonaisuudeksi. Tämän jälkeen tiedot jaetaan eteenpäin tahoille, jotka vastaavat kyseisestä asiasta tai voivat tehdä siitä jatkotutkimusta. Tiedot analysoidaan sekä dokumentoidaan siten, että voidaan seurata prosessin kulkua - dokumenttiin on kirjoitettu kuka vastaa, mitä toimenpiteitä tehdään ja millä aikataululla. Mallissa nostetaan esille myös voisiko alueen asukkaat, asukasfoorumit ja -yhdistykset auttaa alueen olosuhteiden ja turvallisuustilanteen parantamisessa esimerkiksi viheralueiden hoidossa. (Safety and security walks 2009, 3; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 15; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 19.)

Espoon kaupungin hankkeessa ensiksi koottiin dokumentaatiolomakkeiden vastaukset yhteen. Analysoinnin jälkeen löydetyille turvallisuusongelmille tehtiin kehittämissuositukset. Nämä ehdotukset laitettiin toimenpidetaulukon, joka piti sisällään vastuujärjestelmän, aikataulun, kohteen sijainnin kartalla ja valokuvan kohteesta. Toimenpidetaulukon lisättiin vain ne ehdotukset, joihin kaupunki pystyy vaikuttamaan. Taulukon ei esimerkiksi sisällytetty yksityisten kiinteistöjen vastuulla olevia asioita, kuten töhryjen poistamista tai pihojen esteettömyyden takaamista. Kaupunki tulee joka tapauksessa ilmoittamaan kaikista löydöksistä tahoille, jotka halutessaan pystyvät tilannetta parantamaan. Toimenpidetaulukon valmistumisen jälkeen lähetettiin kohteet vastuutahoille. Jotta vastuutahot saataisiin sitoutettua toimenpiteisiin, tehty toimenpidetaulukko lähetettiin kaupungin sisällä eri vastuutahoille. Heillä oli mahdollisuus tarkentaa vastuutahojen sekä määrittämällä toimenpiteille realistinen aikataulu ja resurssit. (Fogelholm 2011.)

Ruotsin mallissa toimenpiteiden toteutumista seurataan ja muutaman kuukauden kuluttua kävelystä on hyvä pitää ensimmäinen katsaus. Toimenpiteitä voidaan seurata vertailemalla niitä turvallisuuskävelystä saatuihin tietoihin: karttamerkintöihin, kirjoitettuun materiaaleihin ja valokuviin. Esimerkiksi valokuvista on helppo seurata toimenpiteiden edistymistä ja vuosittain otettujen valokuvien avulla voi näyttää todellisen kehityksen. Toteutettuja toimenpiteitä kannattaa esitellä kunnan Internet-sivuilla, sanomalehdissä ja muissa medioissa. (Safety and security walks 2009, 3; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 19.)

Ruotsin mallista poiketen Espoon hankkeessa koettiin, että kokoontuminen jo parin kuukauden jälkeen kävelystä on aivan liian varhain. Se on aikataulullinen haaste. Laajan aineiston

raportointi, analysointi ja näiden pohjalta syntyvien kehittämisehdotuksien prosessointi toimenpiteiksi asti vie ainakin muutaman kuukauden. Aikataulua hidastaa etenkin, että koko prosessi täytyy dokumentoida, vastuuttaa ja aikatauluttaa. Kehittämisehdotuksien muuttuminen toimenpiteiksi Espoon kokoisessa kaupungissa vie puolestaan vähintään parista kuukaudesta puoleen vuoteena ja isomman jopa useamman vuoden. Prosessi on hidas, koska toimenpiteen kustannukset arvioidaan ja sisällytetään vuosittain hyväksyttävään talousarvioon, jossa otetaan huomioon lisäksi tarvittavat henkilöresurssit. Toisin sanoen kehittämisehdotuksen muuttuminen toimenpiteeksi on pitkä prosessi, joka vaatii eri toimijoiden arvioinnin ja hyväksynnän ennen toteuttamista. (Fogelholm 2011.)

Ruotsin malli nostaa lopuksi esille pyynnön auttamaan kehittämään turvallisuuskävelyä ja sen dokumentaatiota, että kaupungista saataisiin entistä miellyttävämpi (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 19). Espoon kaupungin turvallisuuskävelyissä palautetta kerättiin kahdella eri tavalla: pimeäkävelyn dokumentaatiolomakkeessa oli palauteosio ja lisäksi lähetettiin palautekysely sähköpostilla kaikille osallistujille, jotka olivat antaneet oman sähköpostiosoitteensa osallistuessaan kävelyyn. Dokumentaatiolomakkeessa kysyttiin osallistujilta: ”oliko turvallisuuskävely tarpeellinen, oliko se hyvin toteutettu ja miten kehittäisit kävelyä”. Sähköpostin kautta tehdyssä palautekyselyssä kysyttiin: ”mikä turvallisuuskävelyssä oli hyvää ja miten kehittäisitte turvallisuuskävelyä (mitä ongelmia toteutuksessa nyt oli)”. Palautteen keräämisen tarkoituksena on kehittää turvallisuuskävely -työkalua entistä paremmaksi ja soveltuvammaksi alueiden olosuhteiden ja turvallisuustilanteiden kartoittamiseksi. Ruotsin ja Espoon kävelyjen parantamisprosessia kuvaa kehittämismenetelmän Plan-Do-Check-Act, jossa plan on turvallisuuskävelyn suunnitteleminen, do on toteuttaminen, check on tulosten arviointi ja palautteen analysointi ja act on suunnitelmien parantaminen (Understand the basics 2010).

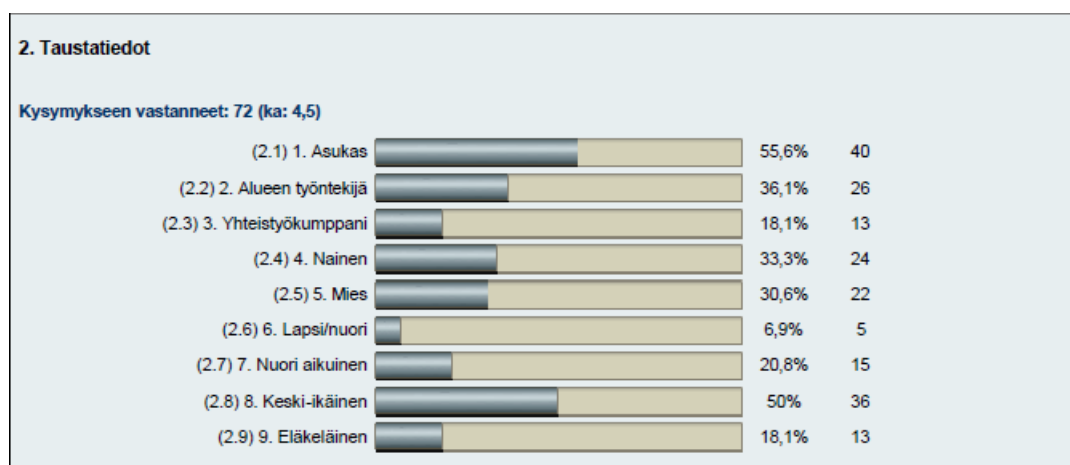
4 Espoon turvallisuuskävelyn antia

Espoon kaupungin turvallisuuskävelyiden ansioista saatiin kattavasti tietoa alueen olosuhteista ja turvallisuustilanteesta. Tämä kappale keskittyy pelkästään Espoon Suvelan pimeäkävelyiden joihinkin tuloksiin, koska kaikkien kävelyiden tuloksia olisi tämän opinnäytetyön puitteissa hankala käydä läpi. Kappaleen tarkoituksena on havainnollistaa millaisia tuloksia saatiin ja miten monivalintalomake tulosten keruumenetelmänä toimi. Lisäksi kappaleen toisessa aluvuussa avataan pohdintanani case-esimerkkinä yksi pimeäkävelyissä törmätty turvallisuusongelma.

4.1 Espoon keskus - Suvela alueen pimeäkävelyn tuloksia

Espoon keskus - Suvela alueen pimeäkävelyt käveltiin keskiviikkona 10.11.2010 ja perjantaina 19.11.2010. Molemmille päiville oli ryhmiä kaksi eli yhteensä ryhmiä oli neljä. Ryhmä ykkösen reitti piti sisällään Suviniityltä Kirstinmäenraitille kulkevan jyrkän ylämäen, raitin alueen, asukaspuiston, grillikioskin ja VVO:n talojen ympäristön. Ryhmä kakkosen reitin kohteet olivat Sokinvuoren ja Sokinmäen alueet sekä Hösmärinpuiston, päiväkodin ja koulun alue ja Joupinmäensyrjää Kirstintielle Ryhmä kolmosen reitti piti sisällään Espoontorin, Asemasillan, Valapuiiston, Kaupungintalon edustan, Kannunsilan ravintolan ja Kirkkojärven alueen. Ryhmä nelosen kohteet olivat Keski-Espoon koulun, kentän ja ostoskeskus, Kirstintie, baarien (mm. Satalinna) seutu sekä Espoonkruunun keskittymä Kirstinharjulla.

Seuraavaksi esitellyt tulokset ovat yhteenveto kaikkien neljän edellä kuvatun kävelyn tuloksista. Pimeäkävelyissä käytettiin aikaisemmin esiteltyä Espoon monivalintakysymys dokumentaatiolomaketta (liite 8). Tulokset on koottu käyttäen Webropol -sovellusta. Tuloksia käsitellään dokumentaatiolomakkeen etenemisjärjestyksessä.

Kuvio 1 Taustatiedot

Kuviossa 1 on esitetty turvallisuuskävelyn osallistujien taustatietoja. Osallistujia oli yhteensä 74. ”Keski-ikäisiä” oli puolet 69 vastanneesta ja 93,1 % täysi-ikäisiä. ”Lapsia/nuoria” oli vain 6,9 % kävelijöistä. Kysyttäessä onko osallistuja ”asukas, alueen työntekijä tai yhteistyökumppani” muutamat osallistujat merkkasivat kahteen kohtaan, koska vastaajia oli 79. Osallistujista yli puolet oli alueen asukkaita, yli kolmasosa alueella työskenteleviä ja melkein neljäsosa yhteistyökumppaneita. Osallistujista vain 60 % ilmoitti sukupuolensa joka jakautui tasan miesten ja naisten kesken.

3. Kuvatkaa alueen sosiaalista vuorovaikutusta, sosiaalisia ongelmia, tekemisen ja oleskelun mahdollisuuksia ja avun saamista

Kysymykseen vastanneet: 66

	kyllä (arvo: 1)	ei (arvo: 2)	eos (arvo: 3)
1. Tuntuuko alue ihmislähtöiseltä ja ihmisläheiseltä (ka: 1,531; yht: 64)	60,9% 39	25% 16	14,1% 9
2. Onko alueella keskinäistä välittämistä ja yhteishenkeä (ka: 1,81; yht: 63)	46% 29	27% 17	27% 17
3. Houkutteleeko alue ihmisiä oleskelemaan ja kohtaamaan (ka: 1,734; yht: 64)	34,4% 22	57,8% 37	7,8% 5
4. Onko alueella yhdessäolon ja tekemisen mahdollisuuksia (ka: 1,516; yht: 64)	57,8% 37	32,8% 21	9,4% 6
5. Onko alueella häiritsevää päihteiden käyttöä (ka: 1,397; yht: 63)	69,8% 44	20,6% 13	9,5% 6
6. Löytyykö alueelta huumeruiskuja (ka: 1,857; yht: 63)	46% 29	22,2% 14	31,7% 20
7. Onko alueella väkivallan uhkaa, uhkaavia tilanteita, ahdistelua (ka: 1,75; yht: 64)	48,4% 31	28,1% 18	23,4% 15
8. Onko alueella häiriköintiä, ilkivaltaa (ka: 1,27; yht: 63)	81% 51	11,1% 7	7,9% 5
9. Onko alueella muita sosiaalisia ongelmia (ka: 1,484; yht: 64)	71,9% 46	7,8% 5	20,3% 13
10. Puututaanko sosiaalisiin ongelmiin riittävästi systemaattisesti (ka: 2,238; yht: 63)	14,3% 9	47,6% 30	38,1% 24
11. Saavatko ihmiset apua ajoissa, jotta pahoitointia/syrjäytymistä voidaan ehkäistä (ka: 2,206; yht: 63)	12,7% 8	54% 34	33,3% 21
ka: 1,708; yht: 698	49,4% 345	30,4% 212	20,2% 141

Taulukko 1 Alueen sosiaaliset vuorovaikutukset, sosiaaliset ongelmat, tekemisen ja oleskelun mahdollisuuden ja avun saaminen

Taulukossa 1 on nähtävillä osallistujien kanta alueen sosiaalisesta ympäristöstä ja tekemisen mahdollisuuksista. Vastaaajia oli 65 henkilöä. Heistä 69,8 % mielestä alueella on häiritsevää päihteiden käyttöä ja 81 % mielestä alueella esiintyy häiriköintiä ja ilkivaltaa. Lisäksi 71,9 % osallistujista vastasi kyllä kysymykseen ”Onko alueella muita sosiaalisia ongelmia”. Toisaalta aluetta piti 64 vastanneesta 60,9 % ihmislähtöisenä ja ihmisläheiseltä sekä 57,8 % mielestä alueella on yhdessäolon ja tekemisen mahdollisuuksia.

5. Kuvatkaa rakennettua ympäristöä ja sen laatua

Kysymykseen vastanneet: 68

	kyllä (arvo: 1)	ei (arvo: 2)	eos (arvo: 3)
1. Ovatko talojen sisääntulot ja ympäristöt turvallisia (ka: 1,672; yht: 61)	47,5% 29	37,7% 23	14,8% 9
2. Onko alueella riittävästi opasteita (ka: 1,885; yht: 61)	26,2% 16	59% 36	14,8% 9
3. Onko esteettömyyteen liittyviä ongelmia (ka: 1,6; yht: 65)	55,4% 36	29,2% 19	15,4% 10
4. Ovatko parkkipaikat turvallisia ja hoidettuja (ka: 1,918; yht: 61)	31,1% 19	45,9% 28	23% 14
5. Ovatko talojen pihat houkuttelevia ja turvallisia (ka: 1,949; yht: 59)	23,7% 14	57,6% 34	18,6% 11
6. Ovatko viheralueet ja puistot houkuttelevia ja turvallisia (ka: 1,742; yht: 62)	40,3% 25	45,2% 28	14,5% 9
7. Ovatko lasten leikkipaikat houkuttelevia ja turvallisia (ka: 1,754; yht: 61)	47,5% 29	29,5% 18	23% 14
8. Onko rakennettu ympäristö viihtyisä (ka: 1,814; yht: 59)	30,5% 18	57,6% 34	11,9% 7
9. Aiheuttaako rakennettu ympäristö turvattomuuden tunnetta (ka: 1,797; yht: 59)	39% 23	42,4% 25	18,6% 11
10. Synnyttääkö ympäristö halun pitää siitä huolta (ka: 1,814; yht: 59)	37,3% 22	44,1% 26	18,6% 11
ka: 1,792; yht: 607	38,1% 231	44,6% 271	17,3% 105

Taulukko 2 Rakennettu ympäristö ja sen laatu

Taulukossa 2 on esitetty rakennetun ympäristön ja sen laatua koskevat tulokset. 59 vastanneesta 57,6 % osallistujista ei pitänyt rakennettua ympäristö viihtyisänä eikä talojen pihoja houkuttelevina ja turvallisinä. Lisäksi 69 vastanneesta 59 % mielestä alueella ei ole riittävästi opasteita. Kysymykseen ”aiheuttaako rakennettu ympäristö turvattomuuden tunnetta” 59 vastanneesta vain 39 % vastasi kyllä. Viheralueiden ja puistojen houkuttelevuus ja turvallisuus kuin myös halu pitää ympäristöstä huolta jakoivat vastaajien mielipiteet melkein tasan.

7. Kuvatkaa alueen kunnossapitoa ja huolehtimista?

Kysymykseen vastanneet: 64

	kyllä (arvo: 1)	ei (arvo: 2)	eos (arvo: 3)
1. Panostetaanko alueen kunnossapitoon riittävästi (ka: 2,048; yht: 62)	14,5% 9	66,1% 41	19,4% 12
2. Panostetaanko alueen peruskorjaukseen riittävästi (ka: 2,082; yht: 61)	11,5% 7	68,9% 42	19,7% 12
3. Onko alueella rikottuja/rikkinäisiä paikkoja ja rakenteita (ka: 1,403; yht: 62)	71% 44	17,7% 11	11,3% 7
4. Onko alueella töhrittyjä paikkoja ja rakenteita (ka: 1,194; yht: 62)	85,5% 53	9,7% 6	4,8% 3
5. Korjataan rikotut ja töhrityt paikat riittävän nopeasti (ka: 2,113; yht: 62)	8,1% 5	72,6% 45	19,4% 12
6. Vaihdataanko rikkinäiset lamput riittävän nopeasti (ka: 2,177; yht: 62)	9,7% 6	62,9% 39	27,4% 17
7. Hoidetaan/tyhjenetäänkö roskakatokset riittävän usein (ka: 2,115; yht: 61)	27,9% 17	32,8% 20	39,3% 24
8. Onko alueella roskakoreja ja niiden tyhjennystä riittäväksi (ka: 1,869; yht: 61)	29,5% 18	54,1% 33	16,4% 10
9. Laitatko roskan roskakoriin, jos sellainen on (ka: 1,35; yht: 60)	75% 45	15% 9	10% 6
10. Panostetaanko ympäristön siisteyteen ja puhtauteen riittävästi (ka: 2,032; yht: 63)	12,7% 8	71,4% 45	15,9% 10
11. Huolehditaan viheralueista ja -kasveista riittävästi (ka: 1,968; yht: 63)	25,4% 16	52,4% 33	22,2% 14
12. Onko ympäristönhoidossa eroja kesällä ja talvella (ka: 2,032; yht: 63)	41,3% 26	14,3% 9	44,4% 28
ka: 1,867; yht: 742	34,2% 254	44,9% 333	20,9% 155

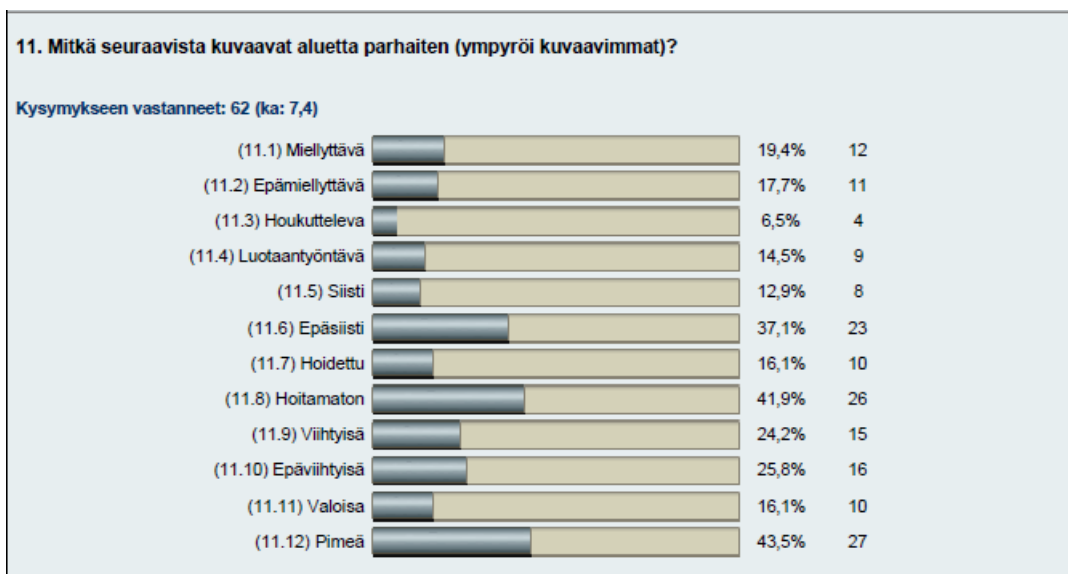
Taulukko 3 Alueen kunnossapito ja huolehtiminen

Taulukossa 3 on tulokset kysymyksiin alueen kunnossapidosta ja huolehtimisesta. 61-63 vastanneesta yli kaksi kolmasosan mielestä alueen kunnossapitoon, peruskorjaukseen ympäristön siisteyteen ei panosteta riittävästi. Alueen kuvasta kertoo myös, että 62 vastanneesta 71 % kertoo alueella olevan rikottuja/rikkinäisiä ja jopa 85,5 % töhrittyjä paikkoja ja rakenteita.

9. Kuvatkaa alueen auto- ja kevyenliikenteen järjestelyjä ja niiden toimivuutta turvallisuuden näkökulmasta			
Kysymykseen vastanneet: 64			
	kyllä (arvo: 1)	ei (arvo: 2)	eos (arvo: 3)
1. Onko autoliikenteen aiheuttamia turvallisuusongelmia (ka: 1,804; yht: 56)	39,3% 22	41,1% 23	19,6% 11
2. Ovatko ajotiet hyvässä kunnossa (ka: 1,5; yht: 58)	69% 40	12,1% 7	19% 11
3. Onko tienylitys turvallista (ka: 1,661; yht: 56)	50% 28	33,9% 19	16,1% 9
4. Ovatko suojatiet oikeissa paikoissa (ka: 1,719; yht: 57)	52,6% 30	22,8% 13	24,6% 14
5. Ovatko liikennemerkit kunnossa ja oikeissa paikoissa (ka: 1,621; yht: 58)	58,6% 34	20,7% 12	20,7% 12
6. Ovatko liikennevalot oikeissa paikoissa (ka: 1,446; yht: 56)	73,2% 41	8,9% 5	17,9% 10
7. Mahdollistavatko liikennevalot turvallisen tienylityksen (ka: 1,481; yht: 54)	68,5% 37	14,8% 8	16,7% 9
8. Onko kävelyteillä turvallisuusongelmia (esim. aiheuttavatko pyörät ja mopot turvattomuutta kävelijöille) (ka: 1,847; yht: 59)	42,4% 25	30,5% 18	27,1% 16
9. Ovatko kävelytiet hyvässä kunnossa (ka: 1,564; yht: 55)	50,9% 28	41,8% 23	7,3% 4
10. Onko kävelyteitä riittävästi ja oikeissa paikoissa (ka: 1,491; yht: 57)	66,7% 38	17,5% 10	15,8% 9
11. Onko törmäykseen ja kolareihin liittyviä uhkia (ka: 1,78; yht: 59)	42,4% 25	37,3% 22	20,3% 12
12. Onko väylien valaistus riittävää (ka: 1,787; yht: 61)	31,1% 19	59% 36	9,8% 6
13. Onko näkyvyyteen liittyviä ongelmia (ka: 1,65; yht: 60)	55% 33	25% 15	20% 12
14. Onko mopoiluun liittyviä ongelmia (ka: 2,017; yht: 59)	35,6% 21	27,1% 16	37,3% 22
15. Onko bussi/junapysäkkejä turvallista käyttöä (ka: 1,544; yht: 57)	68,4% 39	8,8% 5	22,8% 13
16. Onko eri-ikäisten ihmisten turvallista kulkua eri paikoissa (ka: 1,81; yht: 58)	41,4% 24	36,2% 21	22,4% 13
ka: 1,673; yht: 920	52,6% 484	27,5% 253	19,9% 183

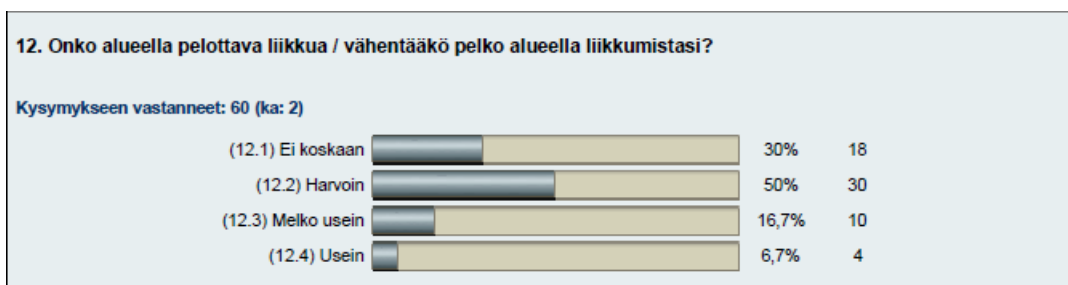
Taulukko 4 Auto- ja kevyenliikenteen järjestelyt ja toimivuus turvallisuuden näkökulmasta

Taulukossa 4 on nähtävillä auto- ja kevyenliikenteen järjestelyä ja toimivuutta koskevat tulokset. Kaksi kolmasosaa vastanneiden mielestä bussi/junapysäkkejä on turvallista käyttää, ajotiet ovat hyvässä kunnossa, kävelyteitä on riittävästi ja ne ovat oikeissa paikoissa. Lisäksi yli kaksi kolmasosaa vastasi kyllä, kun kysyttiin ovatko liikennevalot oikeissa paikoissa ja mahdollistavat ne turvallisen ylityksen. Väylien valaistusta puolestaan 61 vastanneesta 59 % ei pitänyt riittävänä.

Kuvio 2 Aluetta parhaiten kuvaavat adjektiivit

Kuviossa 2 on esitetty tulokset adjektiiveista, jotka vastanneiden mielestä kuvaavat parhaiten aluetta. Vastanneiden mielestä aluetta parhaiten kuvaavat adjektiivit ovat pimeä, hoitamaton ja epäsiisti. Positiivisin kuvaus oli miellyttävä, joka sai 12 ääntä 62 mahdollisesta eli vain 19,4 %.

Kuvio 3 Pelkomittari

Kuviossa 3 on tulokset kysymykseen, ”onko alueella pelottava liikkua / vähentääkö pelko alueella liikkumistasi”. 60 vastanneesta viidesosa kertoi, että pelko rajoittaa ja vaikuttaa heidän liikkumiseen alueella melko usein tai usein.

21. Palaute		
Kysymykseen vastanneet: 50		
	Kyllä (arvo: 1)	ei (arvo: 2)
1. Oliko turvallisuuskävely tarpeellinen? (ka: 1,021; yht: 48)	97,9% 47	2,1% 1
2. Oliko se hyvin toteutettu? (ka: 1,048; yht: 42)	95,2% 40	4,8% 2
ka: 1,033; yht: 90	96,7% 87	3,3% 3

Taulukko 5 Palauteosio

Ilahduttavasti lähes kaikki osallistujat (97,9 %) pitivät turvallisuuskävelyä tarpeellisena ja hyvin toteutettuna. Tulos on kuvattu taulukossa 5.

4.2 Case: Hösmärintuiston koulun valaistus

Hösmärintuiston koulun ja päiväkodin valaistus oli yksi pimeäkävelyissä havaittu turvallisuusongelma. Seuravassa kerrotaan tarkemmin ongelmasta ja samalla nostetaan esille turvallisuuskävelyn osallistujien kommentit koulun valaistuksesta.

Hösmärintuiston koulu ja päiväkoti on Keski-Espoossa Hösmärintuiston alueella sijaitseva pienille lapsille suunniteltu kaksikerroksinen puurakenteinen rakennus. Se pitää sisällään päiväkodin, esiopetuksen ja kahden ensimmäisen luokka-asteen toiminnot. (Espoon kaupunki 2011.) Tilat on suunniteltu noin 160 oppilaalle ja 40 henkilökuntaan kuuluvalle (Maasilta 2002). Tilat ovat myös iltakäytössä erilaisille kerhoille ja kursseille.

Kuva 2 Hösmärintuiston koulun ja päiväkodin julkisivu (Hösmärintuiston koulu ja päiväkoti 2009)

Turvallisuuskävelyssä havaittiin, että Hösmäriinpuiston koulun ja päiväkodin ympäristö oli täysin pimeä. Kuvassa 3 on koulun ympärille piiretty musta ympyrä kuvaamaan valaistusta. Ympyrän sisäpuoli on kauttaaltaan pimeä, mitä ei yksikään pihavalaisin valaissut. Koulun ympärillä on kuitenkin valoja, jotka kattavat koko alueen. Alueen kävelyteillä ei ole erikseen katuvaloja vaan ne ovat ainoastaan koulun valaistuksen armoilla. Samoin on koulun vieressä oleva hiekkakenttä - kartassa koulun yläpuolella oleva vihreäalue. Koulun valot toimivat ajastuksella - ne sammuvat iltaisin kello 18.30 ja syttyvät varhain aamulla.

Kuva 3 Kartta: Hösmäriin puiston koulu ja päiväkotii

Turvallisuuskävelyn osallistujat kommentoivat seuraavasti Hösmäriinpuiston ympäristöstä:

- ”Koulun takana (Hösmäriinpuiston) ”leikkikenttä” erittäin huonossa valaistuksessa. Kuuka päästää lapsensa sinne leikkimään?”
- ”Paljon pimeitä lampuja (Hösmäri)”
- ”Hösmäriin koulun ympäristö vaarallisen pimeä. Päiväkodin takapuoli=pimeä. Valoa! En uskalla kulkea.”
- ”Valaistus heikkoa. Hösmäriin koulun ympäristö pimeä, nuoriso pääsee hillumaan hämärässä ja koulu puinen, tulipalon vaara suuri.”
- ”Hösmäriin leikkipaikka pimeä, koulun pihan alueella viisi valaisinta pimeänä.”
- ”Hösmäriin koulu aivan pimeänä. Valot sammuvat 18.30. Hösmäriin päiväkodilla huono valaistus. Ympäriillä olevat katuvalot kunnossa.”
- ”Hösmäriin kenttä täysin pimeä.”
- ”Hösmäriinpuiston koululle tullessa: kävelytie laajeni pimeässä illassa suureksi urheilukentäksi, jonka valaisinspotit eivät olleet toiminnassa. Kun kaikki koulun pihaa ympäröivät valot olivat myös sammutettu, tunnelma oli suorastaan aavemainen. Hiekkatie tulisi erottaa selvästi urheilukentästä ja laittaa valaisimet kävelytielle.”

- ”Koulurakennuksen katonharjaa reunustaa leveä lippa ja rakennuksen kulmassa on suojaisa paikka nuorisolle kokoontua.”
- ”Haastatelluilta nuorilta saimme tietoa, että koulun valot sammutetaan aina klo 18.30. ja että tänään koululla on vanhempainilta. Vanhempien rohkeutta ja pimeänäkökyä ei kuitenkaan tulisi tällaisissa yhteyksissä testata ja valot pitää päällä. Ryhmä, johon kuului myös poliisi, näkisi perusteltuna pitää rakennuksen ympärillä aina valoja ainakin puoleenyöhön asti, jolloin myös turvakameraista olisi jotain hyötyä ilkeävaltatapauksissa.”
- ”Voisin tarkentaa turvallisuuskävelyä Hösmärinkoulun osalta, että ikivallan takia koulurakennuksen ulkoseinällä voisi olla liiketunnistimella varustettu valaistus, joka aktivoituisi yöaikaan kun valot muuten ovat sammutettuna.”

Vaikutus ja ratkaisuehdotus

Seuraavassa pohdin, miten kyseinen ongelma vaikuttaa alueen käyttäjiin ja miten tilannetta voitaisiin parantaa.

Osallistujien kommentteista huokuaa huolestuneisuus ja pelko alueen tilasta. Osa osallistujista antoi kehittämissuhteita tilanteen parantamiseksi. Ennen kuin voidaan lähteä miettimään, mitä asialle kannattaa tehdä, pitää miettiä miksi nykytila on ongelmallinen. Vallitsevan pimeyden takia alueella liikkuminen voi tuntua epämiellyttävältä ja pelottavalta. Liikkuessa alueella voi helposti kompastua tai kaatua, kun ei pysty näkemään askeliaan. Toisaalta ”koirankakkaan” astuminenkaan ei ole mukava vaihtoehto. Pimeys tarjoaa myös suojan rikosten tekijöille ja heidän toiminnalleen. Esimerkiksi rikosten tekijä voi piiloutua pimeyteen, josta rikoksen uhrin on lisäksi haastava paeta. Vaikka alue olisikin maineeltaan erittäin hyvä pelkkä pimeys ja alueen hiljaisuus voivat luoda useille pelon ja turvattomuuden tunnetta.

Valaistuksen puuttuminen ei ole ainoastaan alueella liikkumisen kannalta ongelmallinen. Rakennuksen terassia käyttää nuoriso kokoontumis- ja ajanviettopaikkanaan. Kuvassa 10:n nähdä, miksi rakennus houkuttelee nuorisoa. Syy on yksinkertainen katos ja penkkejä - otollinen paikka nuorisolle huonommallakin säällä. Nuorison oleskelu terassilla ei ole kuitenkaan positiivinen asia. Turvallisuuskävelyssä mukana olleelta poliisilta vahvistettiin, että nuorison toiminta on aiheuttanut häiriötä. Lisäksi se on suuri riski itse rakennukselle ja sen toiminnalle. Puurakenteisen kiinteistön palovaara on aiheellinen - vaarana on tuhopoltto tai varomaton tulenkäsittely. Lisäksi nuoriso voi aiheuttaa rakennukselle muunlaista ilkeävaltaa - esimerkiksi töhriminen, tavaroiden siirtely ja rikkominen. Oleskelun takia päiväkodinhenkilökunta joutuu tarkistamaan myös piha-alueen mahdollisten rikkinäisten pullojen, huumeruiskujen ja roskien takia ennen kuin lapset voidaan päästää pihalle.

Valaistuksen avulla poliisi ja naapurit pystyisivät valvomaan paremmin nuorison toimintaa. Tätä edesauttaa olemassaoleva hyvä naapurivalvonta. Lisäksi valaistus mahdollistaisi rakennuksen kameravalvonnan käytön. Tehokas kameravalvonta voisi pienentää nuorison halua viettää aikaansa rakennuksen läheisyydessä. Kameravalvonta nostaa myös mahdollisen ilkivallan tai rikoksen sattuessa rikosentekijän kiinnijäämisriskiä.

Turvallisuuskävelyn osallistujien mukaan valot sammuvat kello 18.30 iltaisin, koska sillä pyritään samaan nuorison ajanvietto loppumaan. Toisaalta sen on sanottu olevan säästötoimenpide. Aluetta käytetään koiranulkoiluttamiseen ja alueen kautta pääsee oikomaan kotimatkaansa. Viihtyisyyden kannalta valaistuksen aikarajoitin on harmillinen. Kuka haluaa liikkuu, harrastaa tai ulkoiluttaa koiraansa pimeässä? Kuinka paljon rahaa ollaan valmiita sijoittamaan ihmisten viihtymiseen? Iltakäytön vuoksi joillekin ei jää vaihtoehtoa kuin edetä varovasti pimeässä ja etsiä turvallisia askelluksia. Kuinka paljon maksaa kaupungille ihmisen loukkaantuminen? Pimeydestä huolimatta nuorisoa on tavattu rakennuksen terassilta ja pihalta. Kuinka paljon maksaa alueen siivoaminen, ilkvallan korjaaminen tai jopa uuden päiväkodin rakentaminen? Aikarajoitin haittaa myös päiväkodintoimintaa, jos lapsen hakeminen venähtää myöhäisemmäksi. Pimeässä myös lapsen perään katsominen on haastavampaa. Useissa toimenpiteissä raha ratkaisee.

Turvallisuuskävelyn tuloksien jälkeen päättäjät punnitsevat, mitkä asiat ratkaisevat ja lähde-täänkö kehittämisehdotuksia toteuttamaan. Ehdotuksenani on pidentää valaistusaikaa klo 23.00 saakka, jolla saavutettaisiin valaistuksen hyödyt, pienennettäisiin mahdollisten vaara- ja riskitapahtumien todennäköisyyttä ja lisättäisiin käyttäjäystävällisyyttä.

5 Kehitysehdotuksia turvallisuuskävelyiden parantamiseksi

Tässä kappaleessa esittelen omia mielipiteitäni ja havaintojani turvallisuuskävelystä. Lisäksi nostan mietittäväksi muutaman kehitysehdotuksen, miten kävelyistä saataisiin entistä parempia. Lisäksi kerron pulmallisista kohdista, joita turvallisuuskävelyn järjestäjän kannattaa pohdita ennen kuin lähtee tekemään ja toteuttamaan omaa turvallisuuskävelyään. Pohdin myös, miten turvallisuuskävelyjä voitaisiin tulevaisuudessa kehittää. Kappale rakentuu monen väliot-sikon alle ja seuraa turvallisuuskävelyprosessin vaiheita - tällä tavalla lukija pystyy mietti-mään aiheellisia asioita oikeissa kohdissa.

Kävelyitin valitseminen

Espoon kaupungin turvallisuuskävelyistä saamien kokemusten perusteella turvallisuuskävelyn kokonaiskesto ei saisi ylittää 2,5 tuntia, koska se käy muuten osallistujille raskaaksi. Lyhyem-mällä ajalla ei tule välttämättä nähtyä yhdellä kertaa kaikkea, mutta havainnot, keskustelut

ja ihmisten asenteet pysyvät pirteämpinä koko kävelyn aikana. Tämä takaa kävelystä parempia tuloksia ja kävelyille lähdetään jatkossakin entistä innokkaampina. Turvallisuuskävelyn reitti on syytä testata kävelemällä se ennen itse varsinaista kävelyä ja varmistua reitin pituudesta. Kartalla reitti voi tuntua lyhyeltä, kun käytännössä reitti onkin tarkoitukseen turhan pitkä.

Dokumentaatiolomakkeen tekeminen on haasteellista

Miten tehdä juuri meidän turvallisuuskävelylle sopivin dokumentaatiolomake on vaikea kysymys. Seuraavassa käsitellään Espoon kaupungin dokumentaatiolomakkeita ja pyritään poimaan asioita, jotka olisi hyvä ottaa huomioon lomaketta suunniteltaessa.

Espoon turvallisuuskävelyn ensimmäisessä dokumentaatiolomakkeen (liite 7) kokemusten perusteella reittivälin dokumentaatiiosivu olisi hyvä pitää yhden sivunmittaisena, että kävelijät eivät mene sekaisin eri sivujen kanssa. Kävelyn aikana sivuja vaihdellessa tulee helposti kirjoitettua väärään paikkaan ja mitä enemmän yhdelle reittivälille on paperia, sen suurempi todennäköisyys virheeseen on.

Monivalintakysymysten asteikkoja suunnitellessa on syytä miettiä, minkälaisia vastauksia halutaan. Espoon pimeäkävelyissä käytetyssä monivalinta dokumentaatiolomakkeessa (liite 8) käytettiin vaihtoehtoina ”kyllä”, ”ei” ja ”eos”. Asteikko on hyvin rajallinen ja pakottaa henkilön valitsemaan jommankumman vaihtoehdoista, vaikka hän haluaisi ehkä vastata osin ”kyllä” tai ”ei” riippuen näkökulmasta. Tämän lisäksi tulosten analysoijaa kiinnostaa eniten kysymys, miksi joku henkilö vastasi kyllä tai ei. Dokumentaatiolomakkeessa on kohta johon voi selvittää monivalintavastauksia, mutta laadukkaampien vastausten saamiseksi vastaajia tulisi ohjeistaa paremmin dokumentaatiolomakkeen täyttämiseen.

Kysyttäessä osallistujien taustatietoja dokumentaatiolomakkeessa on syytä olla huolellinen. Turvallisuuden tunteen näkökulmasta kiinnostavaa tietoa on minkälainen henkilö vastaa eli mikä on hänen taustansa, ikänsä ja sukupuolensa. Dokumentaatiolomakkeessa on syytä olla varovainen asteikkojen kanssa. Esimerkiksi jos ikää kysytään täytyy asteikko olla selkeä. Espoon pimeäkävelyiden dokumentaatiolomakkeessa ikäasteikko oli jaettu neljään osaan: ”lapsi/nuori”, ”nuori aikuinen”, ”keski-ikäinen” ja ”eläkeläinen”. Tämä jaottelu oli hieman harhaan johtava ja ikävuodet 30-45 ajautuivat keski-ikäisten kastiin. Molemmista Espoon kaupungin dokumentaatiolomakkeissa kysyttiin oletko mukana ”asukkaan”, ”alueen työntekijän” tai ”yhteistyökumppanin” näkökulmasta. Tulosten analysoijan näkökulmasta kiinnostavaa tietoa on, että mitä työtä henkilö tekee alueella ja tarkemmin mistä näkökulmasta hän katsoo aluetta. Hyvänä lisäyksenä olisi laittaa dokumentaatiolomakkeeseen kohta, missä kysytään henkilön ammattia. Tämä kohta ei koske asukkaita - heiltä on puolestaan tärkeä tiedustella

kuinka monta vuotta he ovat asuneet alueella. Asukkaiden vastauksia tarkkaillen asuin-
vuosinäkökulmasta voidaan mahdollisesti nähdä, miten asuinalue on muuttunut ja vaikuttaako
vanhempien asukkaiden alueen historian tuntemus nykyhetkeen.

Tiedottamisen merkitys

Turvallisuuskävelyn onnistumisen kannalta on tärkeää, että saadaan paljon erilaisia ihmisiä
rakentamaan kävelyreittiä ja osallistumaan itse kävelyyhin. Asukkaita on vauvasta vaariin ja
kävelyn kannalta on hedelmällistä, että kävelemässä on nuorisoa, nuorempia ja vähän van-
hempia aikuisia. Nuorison tavoittaminen ja houkuttelevuus kävelyyhin on haasteellinen tehtä-
vä. Yhtenä keinona voisi ottaa yhteyttä alueen kouluihin, sopia koulun kanssa yhteisestä pro-
jektista. Nuorison ohella kannattaa kääntyä asukasjärjestöjen puoleen. Asukasjärjestöt
ovat usein kiinnostuneita alueensa hyvinvoinnista ja turvallisuudesta ja todennäköisesti pysty-
vät auttamaan mainostamisessa. Heidän joukosta ja heidän kautta luultavammin löytyy myös
useampi innokas kävelijä.

Espoon kaupungin kokemusten pohjalta yhtenä hyvänä mainostamis- ja tiedottamismenetel-
mänä on tapahtuman järjestäminen. Tapahtuman järjestämisen avulla saada ihmisiä kuule-
maan turvallisuuskävelystä ja samalla heiltä voidaan kysyä alueen turvallisuusongelmista sekä
kuulla yksityiskohtaisesti niiden taustoista. Tapahtuman avulla voidaan myös henkilökohtai-
sesti kutsua ihmisiä osallistumaan turvallisuuskävelyyhin ja ottamaan yhteystietoja ylös haluk-
kaista osallistujista. Kaiken mainonnan yhteydessä olisi hyvä olla yhteystietona puhelinnumero
tai sähköpostiosoite, minne voisi tehdä kävelylle etukäteisilmoittautumisia. Kun tiedetään
ihmisiä, jotka tulevat varmasti paikalle on helpompi suunnitella ja varautua itse kävelypäi-
vään.

Osallistujat ja ryhmäkoot

Turvallisuuskävelyn kävelijöiden määrää tulisi muokkautua sen mukaan mikä on turvallisuus-
kävelyn tavoite. Espoon kaupungin turvallisuuskävelysten kokemusten perusteella 20 ihmisen
joukko on aivan liian suuri. Näin suuren ihmisjoukon ohjaaminen ja koossa pitäminen on jo
haastavaa, mutta ennen kaikkea kävelyn aikana käytävä keskustelu kärsii. Näin isoon ryhmään
voi syntyä pienempiä ryhmiä ja vaarana on, että keskustelu karkaa aiheen ulkopuolelle.

Turvallisuuskävelyyhin voi osallistua enemmänkin ihmisiä. Ratkaisuna on jakaa osallistujat pie-
nempiin ryhmiin. Ideaalinen ryhmän koko olisi 6-10 henkilöä. Tarkoituksena on, että kaikki
halukkaat pystyvät osallistumaan kävelyyhin eikä ketään tarvitse jättää ulkopuolelle. Pienempi
ryhmänkoko auttaa ryhmän liikuttamisessa, kontrolloimisessa sekä helpoittaa kävelyn alussa
tapahtuvaa ohjeistamista - pienempi joukko ihmisiä on yleensä helpompi ohjeistaa kuin isom-

pi. Tässä tilanteessa kuitenkin vaaditaan, että päteviä ryhmän vetäjiä on tarpeeksi ja kävelyreitille lähdetään joko porrastetusti tai jotkin ryhmät kiertävät reittiä ”vastapäivään”.

Yhden viranomaisen saaminen per ryhmä voi koitua haastavaksi tehtäväksi. Espoon kaupungin kävelyn aikana huomattiin, kuinka tärkeä muille kävelijöille on poliisin läsnäolo ryhmässä. Poliisille esitettiin paljon kysymyksiä ja hänen mielipiteistään sekä alueen turvallisuustietämyksestään oltiin erittäin kiinnostuneita. Osassa kävelyistä muutamat osallistujat olivat harmissaan, kun heillä ei ollut mahdollisuutta jutella viranomaisten kanssa. Yhtenä ratkaisuna viranomaisten riittämättömyyteen on vaihdella viranomaisia kävelyn aikana ryhmästä toiseen siten, että etenkin poliisi ehtii vierailemaan jokaisessa ryhmässä. Esimerkiksi jos ryhmiä on neljä ja poliiseja on kaksi, niin reitin puolivälissä poliisit vaihtavat ryhmiä, että kaikki osallistujat pääsevät kävelemään poliisin kanssa. Espoon kaupungin hankkeessa kävelyyn osallistuneita viranomaisia kierrätettiin siten, että kaikki osallistujat pääsivät kuulemaan ja juttelemaan esimerkiksi poliisin kanssa.

Mikäli turvallisuuskävelyn osallistujat olisivat tiedossa ennen kävelyä, olisi helpompi suunnitella, miten eritaustaiset ihmiset jakaantuvat eri ryhmiin. Hankkeessa, jossa asukkaiden ilmoittautuminen ei ole pakollista vaan mukaan pääsee vain kävelemällä kokoontumispaikalle voi olla vaikeaa saada sitovia ennakoilmoittautumisia. Espoon kaupungin hankkeessa moni erittäin kiinnostunut asukas perui ilmoittautumisensa viime metreillä. Muiden tahojen ilmoittautuminen on kuitenkin elin tärkeää, että saadaan kokonaiskuva kuinka paljon viranomaisia ja yhteistyötahoja on osallistumassa. Samalla voidaan jo tehdä alustava suunnitelma, miten eri tahot jakautuisivat ryhmiin. Ennakoiminen ennen kävelyä auttaisi hahmottamaan kuinka monta osallistujaa on tulossa ja vetäjää tarvitaan. Lisäksi kokoontumispaikalla ei tarvitsisi päättää parissa minuutissa, miten ryhmät muodostuvat. Puolestaan mikäli turvallisuuskävelyyn pääsee osallistumaan pelkästään ennakoilmoittautumisen kautta, auttaisi se järjestelyissä huomattavasti, mutta vaarana on että moni asukas jättää tulematta. Tällainen järjestely toimisi hyvin, jos asiasta innostuneita olisi tiedossa jo ennen mainostamista riittävästi.

Turvallisuuskävelyryhmien koostumus ei aina tarvitse olla samanlainen. Kävelyyn osallistuvat henkilöt riippuvat projektin tavoitteista. Oleellisena kysymyksenä on ”miltä näkökannalta turvallisuuskävelyä tehdään?” Alueen turvallisuutta voidaan katsoa esimerkiksi pelkästään viranomaisten, alueen asukkaiden, alueella työskentelevien, turvallisuusalan asiantuntijoiden tai tietyn vähemmistöryhmän kannalta. Toisin sanoen voidaan tehdä turvallisuuskävely esimerkiksi pelkästään vähemmistöryhmien edustajille.

Kävelijöiden ohjeistaminen

Kävelijöiden ohjeistaminen on yksi turvallisuuskävelyn tärkeimmistä asioista. Huono ohjeistus osallistujille näkyy nopeasti kävelijöiden motivaatiossa, dokumentaatiolomakkeen täyttämässä ja saaduissa tuloksista. Heti ohjeistamisen alussa pitää ottaa huomioon, että kaikki kuu-levat varmasti vetäjän ohjeistuksen. Mikäli kaikkien osallistujien ohjeistaminen ei onnistu samaaikaisesti, on hyvänä keinona jakaa ihmiset jo ennen ohjeistamista ryhmiinsä ja antaa ryhmän vetäjien hoitaa ohjeistaminen.

Kokoontumispaikalla tulee aina olla tiedossa kuka tekee mitäkin. Esimerkiksi kuka jakaa dokumentaatiolomakkeita, kuka jakaa ihmisiä ryhmiinsä ja missä vaiheessa ryhmänvetäjät ottavat ryhmänsä haltuun. Kokoontumispaikalla pitää olla kävelystä vastaava henkilö, joka organisoi kävelyn ja vastaa ongelmatilanteista. Hankkeen koordinaattori on sopiva henkilö kyseiseen tehtävään.

Espoon kokemusten perusteella kannattaa varata riittävästi tilaa ihmisten kerääntymiselle - kokoontuminen esimerkiksi parkkipaikalle tai liikenneväylille estää muiden ihmisten kulkemista. Kokoontumispaikka olisi hyvä olla tilava ja rauhallinen. Kokoontumisessa ennalta tehdyllä tiedottamisella on suuri vaikutus, kuinka hyvin ihmiset löytävät paikan päälle ja päästäänkö turvallisuuskävely aloittamaan aikataulussa. Kokoontumispaikan tulisi olla kaikille henkilöille tuttu - tiedotuksen yhteydessä kannattaa hyödyntää tarkkoja osoitteita ja jopa karttaa.

Vetäjän tai ryhmän vetäjien tehtävät

Turvallisuuskävelyn onnistuminen on pitkälti vetäjän tai ryhmän vetäjien varassa. On hyvä tehdä jonkinlainen ohje vetäjän tehtävistä. Kun vetäjillä on selvä ohjeistus turvallisuuskävelyn aikana käsiteltävistä asioista, niin jokaisella osallistujille tarjotaan yhtäläiset lähtökohdat. Tärkeintä on, että osallistuja tietää täsmälleen, mitä häneltä odotetaan kävelyssä. Jotta kävelijä pystyisi vastaamaan tähän haasteeseen on vetäjän hyvä antaa esimerkkejä mitä turvallisuuskävelyn aikana kannattaa katsoa. Vaihtoehtoisesti vetäjä voi antaa osallistujille eri näkökulmista listan, kuten esimerkiksi Espoon kaupungin hankkeesta tehtiin (liite 3). Mikäli tällaista listaa käytetään, on kävelijöille annettava aikaa siihen tutustumiseen. Ohjeistustuokion loppuksi vetäjä käy läpi dokumentaatiolomakkeen ja kertoo, miten sitä täytetään. Lomakkeen täyttäminen oikein edesauttaa huomattavasti tulosten analysointia. Vetäjän on kuitenkin tärkeä painottaa osallistujia kirjoittamaan havaintoja, vaikka he eivät osaisi tai pystyisi sijoittamaan sitä lomakkeessa oikeaan paikkaan. Jokainen tunteita ja ajatuksia herättävä havainto on tärkeä. Osallistujien ohjeistamista voidaan helpottaa lähettämällä dokumentaatiolomake etukäteen sitoutuvasti ennakoilmoittautuneille. Näin monella osallistujalla olisi jo ennalta hyvä käsitys turvallisuuskävelystä ja sen kulusta.

Ryhmän vetäjän rooli on myös avainasemassa kävelyn aikana. Hänen vastuullaan on ryhmän organisointi, osallistujien innostaminen ja keskustelujen ylös kirjaaminen. Organisointitehtävinä on ryhmän kävelyvauhdin määrittäminen ja ryhmän koossa pitäminen. Kävelyvauhti pitää sovittaa sellaiseksi, että kävelyn aikana pystyy tekemään havaintoja ja kirjoittamaan niitä ylös dokumentaatiolomakkeelle. Kävelyvauhdissa täytyy myös huomioida eritasoiset kävelijät, ettei ryhmä hajoa jo alkumetreillä. Ryhmän vetäjän sanan mukaisesti vetää ryhmää, ei anna nopeampien kävelijöiden vetää joukkoa eikä anna hitaampien jäädä jälkeen. Ryhmän koossa pitäminen mahdollistaa miellyttävämmän, ammattimaisemman ja antoisamman kävelyn. Tämän saavuttamiseksi tarvitaan lisäksi herättelevää ja innostavaa vuorovaikutusta osallistujien kanssa. Vetäjän tehtävänä on herättää ihmiset ajattelemaan ja havainnoimaan, innostaa heitä keskustelumaan turvallisuuskävelyyä liittyvistä asioista ja muistuttaa havaintojen kirjaamisesta dokumentaatiolomakkeella oikeaan kohtaan. Espoon kaupungin kokemusten perusteella ryhmän vetäjällä ja hänen asenteella on suuri merkitys, miten aktiivisia ihmiset ovat kävelyn aikana - varsinkin keskustelussa.

Kävelyn jälkeen

Ruotsin mallin painottama kävelyn jälkeinen purkutilaisuus jäi Espoon turvallisuuskävelyissä kokonaan kokeilematta. Olisi hyvä saada ohjelmaan mukaan pienimuotoinen keskustelutilaisuus kävelyn jälkeen, jotta voitaisiin kaikkien osallistujien kanssa vielä koota tärkeimmät havainnot ja niihin mahdolliset kehittämissuhteet. On mahdollista, että loppukeskustelun seurauksena tulee esille asioita ja erittäin hyviä parannusehdotuksia, joita pelkästään kävelyn dokumentaatiolomakkeita analysoimalla ei saada. Keskustelutilaisuus lopussa antaisi lisäksi paremman tilaisuuden kiittää osallistujia kuin se tapahtuisi ryhmäkohtaisesti maaliviivalla.

Tulevaisuuden turvallisuuskävely

Mikä sitten olisi turvallisuuskävelyn tulevaisuus? Useissa kävelyissä joku kommentoi: ”Miksi meidän alueellamme ei järjestetä turvallisuuskävelyä?”. Kaupungin resursseja ajatellen on haastava, raskas ja suhteellisen arvokas projekti tuottaa turvallisuuskävely jokaisessa kaupunginosassa. Voisiko turvallisuuskävelyidean siirtää myös verkkoon ja jokaisen kaupunkilaisen omakohtaiseksi toteutukseksi? Kaupunki tuottaisi Internet-sivut, jossa olisi valmiiksi suunniteltu ja räätälöity kävelyreitti jokaista kaupunginosaa varten. Sivujen käyttäjä voisi itse valita sopivimman kävelyreitit ja tämän jälkeen tulostaa dokumentaatiolomakkeen, joka pitäisi sisällään kartan, dokumentaatio-osion ja ohjeistuksen turvallisuuskävelyn tekemiseen. Tämän jälkeen hän olisi valmis lähtemään omatoimisesti turvallisuuskävelylle. Kävelyn jälkeen hän voisi samaa Internet-sivua käyttäen kirjautua henkilökohtaisesti järjestelmään ja kirjata kokemuksensa, havaintonsa ja tuntemuksensa. Järjestelmässä tulisi olla rekisteröityminen, joka edellyttää käyttäjän henkilö- ja asuintietoja ennen käyttäjätilin aktivoimista. Tämän avulla

rajattaisiin mahdollisuutta useampaan otteeseen täyttää lomakkeita tai tehdä ilkivaltaa. Käyttäjä täyttäisi sivulla saman dokumentaatiolomakkeen, jonka oli täyttänyt jo kävelyn aikana.

Sähköinen tulosten kirjaaminen helpottaa kaupungin tulosten koontia ja analysointia. Dokumentaatiolomakkeen lisäksi olisi sivuilla hyvä olla karttapohja, johon käyttäjä saa lisättyä muita havaintoja alueeltaan, jota suunniteltu kävelyreitti ei ole kattanut. Tällainen järjestelmä mahdollistaisi yhä useamman kaupunkilaisen osallistumisen oman asuinalueen turvallisuuden parantamiseen. Lisäksi järjestelmä toimisi uutena kanavana antaa tietoa turvallisuusongelmista, jota luultavammin monella kaupungilla ei ole - ainakaan sellaista jonka ihmiset tietäisivät tai jonka kautta asiat löytäisivät oikeat ihmiset. Lisäksi tällainen Internet-sivu toimisi kaupungille turvallisuusasioiden tiedottamis- ja markkinointivälineenä. Lisäksi se helpotaisi kuntalaisten saamista mukaan kehittämään ja ylläpitämään kaupungin turvallisuutta.

Turvallisuuskävelytyökalun hyvät ja huonot puolet

Turvallisuustyökalu huonona puolena on, että tutkimustulokset koostuvat ainoastaan muutamasta kymmenestä ihmisestä, jotka osallistuivat kävelyn. Riittääkö tällainen otos kartoittamaan ja mittaamaan luotettavasti koko asuin ympäristön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja niitä tekijöitä, jotka niihin vaikuttavat? Toisena huonona puolena on, että turvallisuuskävelyn näkökulmat ovat pitkälti kiinni, minkälaisia osallistujia sattuu tulemaan. Esimerkiksi ikä- ja sukupuolijakauma on vaarana jäädä epätavalliseksi. Koko asuin ympäristön arvioimiseen olisi hyvä käyttää muitakin tutkimustyökaluja turvallisuuskävelyn lisäksi. Esimerkiksi asukaskyselyiden avulla voisi alueen asukailta ja käyttäjiltä selvittää sekä turvallisuuden ja turvattomuuden tunteita ja mielikuvia, mitä kävelyn aikana kävelijät kokivat. Näin voitaisiin saada luotettavampi kuva, kuuluvatko kävelyn osallistujien aistimukset enemmistön joukkoon. Lisäksi saataisiin eri-ikäisten vastatessa enemmän näkökulmia.

Espoon turvallisuuskävelyiden edustettavuutta voidaan arvioida Espoon keskus - Suvela alueen kohdalta, koska turvallisuuteen liittyvää tutkimusta on tehty muillakin tutkimustavoilla. Esimerkiksi turvallisuuskävelyn tuloksista saatiin selville, että 20 % 60 vastanneen mielestä pelko rajoittaa tai vaikuttaa heidän liikkumiseen alueella melko usein tai usein. Move-kyselyssä saatiin puolestaan selville, että viidennes noin 500 vastanneesta ei uskalla liikkua viikonloppuilla alueella ollenkaan (Fogelholm 2011.) Esimerkkien tulokset vahvistavat toisiaan ja parantavat näin turvallisuuskävelystä saadun tuloksen luotettavuutta.

Turvallisuuskävelyn parhaana puolena on, että se yhdistää erilaisia ihmisiä työskentelemään yhteisen turvallisuuden ja viihtyisyyden puolesta. Turvallisuuskävely antaa mahdollisuuden eri toimijoiden yhteistyölle uudella tavalla. Virkamiehet, yritykset, asukkaat, kunta, käyttäjä ja

muut tahot voivat työkalun puitteissa kokoontua vaihtamaan mielipiteitä, keräämään tietoa ja tekemään turvallisuuttaparantavia havaintoja, joihin kerralla pääsee vaikuttamaan kuka tahansa aluetta tärkeänä pitävä henkilö.

Arvio opinnäytetyöstä

Opinnäytetyössä on käytetty kolmea eri menetelmää. Sopivien lähteiden löytäminen oli mielestäni haasteellisin tehtävä, koska aiheesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä ei löytynyt helposti kirjallisuutta. Havainnointia pidän työn kannalta keskeisimpänä ja tärkeimpänä menetelmänä. Mikäli opinnäytetyötä ei olisi rajattu pelkästään suunnittelemiseen ja tekemiseen, olisin voinut osallistua Espoon kaupungin tulosten arvioimiseen ja lisätä omat havaintoni työhöni. Turvallisuuskävelyprosessin kattavuutta olisi lisännyt poliisin ja ryhmän vetäjien haastattelut. Jälkikäteen ajateltuna olisi ollut mielenkiintoista saada enemmän mielipiteitä ja näkökulmia prosessista ihmisiltä, joilla se on vielä tuoreessa muistissa. Opinnäytetyötä tehdessä oli kiinnostava huomata, että hankkeessa tehdyt havainnot ja tulokset seurasivat teoriaa. Lisäksi opinnäytetyössä useimpia kehitysehdotuksia on jo kokeiltu käytännössä, mikä lisää uskottavuutta.

6 Loppusanat

Tiivistetysti voi sanoa, että turvallisuuskävelyn tarkoituksena on tuottaa mahdollisimman monipuolista tietoa tietyn alueen turvallisuudesta ja tekijöistä, jotka siihen vaikuttavat. Kävelyn avulla voidaan löytää monia erilaisia tekijöitä, asioita ja toimijoita, mitkä vaikuttavat alueen turvallisuuteen ja siitä muodostuviin mielikuviin ja tunteisiin. Vaikeampi kysymys on, mitä tehdään kaikille niille löydöksille, jotka aiheuttavat pelkoa tai haittaa alueella liikkuville ja asuville ihmisille. Turvallisuuskävelytyökalu ei kerro, miten näitä asioita käsitellään tai ratkaistaan. Päätäjien harteille jää arvioida mille asioille voidaan tehdä jotain, onko se taloudellisesti kannattavaa ja minkä asioiden kanssa alueella olevien ihmisten täytyy oppia elämään. Esimerkiksi yleisille alueilla on vapaa pääsy ja ilma erityistä syytä on sieltä ketään hankala häätää.

Tärkeintä on taata, että turvallisuuskävelyn avulla saadut tiedot eivät jää käsittelemättä ja arvioinnin jälkeen niille tehdään konkreettisesti jotakin. Kunnan parantaessa valaistusta tai tehdessä muita turvallisuutta tai viihtyisyyttä kohentavia toimenpiteitä olisi niistä hyvä ilmoittaa laajasti. Turvallisuuskävely antaa mahdollisuuden saada kuntalaiset mukaan kehittämään alueensa turvallisuutta. Lisäksi tuloksista tiedottamisella voidaan osoittaa, että kunta tekee oikeasti töitä asukasturvallisuuden parantamiseen. Turvallisuuskävelyn hyödyt eivät jää ainoastaan asukkaalle. Yrityksiä voi houkutella ajatus, että turvallisuuskävelijöiden tietojen avulla

yrittäjä pystyisi säästämään turvallisuuskustannuksissaan ja saisi ajankohtaista tietoa heihin mahdollisesti vaikuttavista turvallisuusongelmista.

Parhaassa tapauksessa turvallisuuskävelyn avulla pystytään kutsumaan alueen eri tahot turvallisuustalkoisiin ja korjaamaan mahdollisimman moni löydetty turvallisuusongelma. Turvallisuuskävelyn tavoitteena on vaikuttaa alueen asukastyytyvyyteen, turvallisuuteen ja imagoon.

Lähteet

Alppivuori, K. 2010. Espoon turvallisuuskävelyjen koordinaattorin haastattelu. Espoon kaupunki. Espoo.

Conference on Safety and Security Inspection Tours. 2005. Brå - The Swedish national council for crime prevention - Documentation from a conference on safety and security inspection tours held on December 2005. Viitattu 1.11.2010 2005.

http://www.tryggaremanskligare.goteborg.se/pdf/engelska/Trygghv_conf_eng.pdf

Espoon kaupunki. 2010a. Espoon turvallisuusohjelma 2010-2012.

Espoon kaupunki. 2010b. Espoo-strategia, visio, toiminta-ajatus ja arvot. 1.11.2010.

<http://www.espoo.fi/default.asp?path=1;28;11866;11869;142>

Espoon kaupunki. 2010c. Projektisuunnitelma. Turvallisuuskävelyjen toteuttaminen Espoon kaupungissa - pilottikohteina Espoon keskus - Suvela ja Leppävaaran keskus 16.8.2010 - 31.5.2011.

Espoon kaupunki. 2010d. Leppävaara. Viitattu 1.11.2010.

<http://www.espoo.fi/default.asp?path=1;28;11894;11896;25614>

Espoon kaupunki. 2011. Hösmärintuiston koulu. Viitattu 20.1.2010.

<http://www.espoo.fi/default.asp?path=1;28;11866;11703;23258;11855;12723;13977>

Espoon keskus. 2010. Kehittämiskohteita. Viitattu 1.11.2010.

<http://www.espoonkeskus.fi/node/921>

Fogelholm, K. 2011. Suvelan kehittämisen projektipäällikön haastattelu. Espoon kaupunki. Espoo.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hösmärintuiston koulu ja päiväkotii. 2009. Finnforest. Viitattu 20.1.2011.

<http://www.finnforest.fi/ratkaisut/rakentaminen/referenssit/Pages/Hosmarintuisto.aspx>

Kerko, P. 2001. Turvallisuusjohtaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kiehelä, H. & Raivola, P. 1996. Rikokset - tilastot ja tutkimus. Helsinki : Sisäasiainministeriö, poliisiosasto.

Klarqvist, B. 2003.No Simple Matter - Security and a better, more humane way of life as a crime prevention project.

Koskela, Hille. 2009. Pelkokierre - Pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitalasta. Helsinki : Gaudeamus Helsinki University Press.

Kuntapalvelut Espoossa. 2010. Finnish Consulting Group - Kuntapalvelut Espoossa 2010. Saatavilla www.muodossa:

<http://www.espoo.fi/binary.asp?path=1;28;11894;37617;73018;119447;119450;119451;132884&field=FileAttachment>

Lahikainen, A.R. & Pirttilä-Backman, A-M. 2006. Sosiaalipsykologian perusteet. Keuruu: Ota-va.

Maasilta, M. 2002. Hösmärintuiston koulun ja päiväkodin hankesuunnitelman hyväksyminen. Viitattu 20.1.2011.

http://www.espoo.fi/asiakirja.asp?Kanta=kunnari\intrakun_e.nsf&id=251A01BA7948CE7AC2256B64004465E9&path=1;31;37423;37424;37425

Metrac. 2010. Community safety program. Viitattu 2.11.2010.
<http://www.metrac.org/programs/safety/safety.htm>

Niemelä, P. & Lahikainen, A.R. 2000. Inhimillinen turvallisuus. Tampere: Vastapaino.

Poliisibarometri. 2010. Poliisibarometri 2010 - Kansalaisten näkemyksiä ja kokemuksia poliisitoiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta. Sisäasiainministeriön julkaisuja 29/2010.

Porras, V. 2008. Turvallisuuskäsitteenä - Käsiteanalyysi turvallisuuden ominaispiirteistä. Dipoli-raportit Master of security lopputyö. Espoo.

Rakennettu ympäristö, rikollisuus ja turvallisuus. 1995. Julkaisuja 1/1995: Rakennettu ympäristö, rikollisuus ja turvallisuus. Rikoksentorjunnan neuvottelukunta. Ympäristöministeriö.

Rikoksentorjunta. 2010. Rikoksentorjunta. Viitattu 5.1.2011.
<http://www rikoksentorjunta.fi/Etusivu/Rikoksentorjunta>

Sarka, P. 2010. Opinnäytetyöntekijä. Turvallisuusalan opiskelija. Espoo.

Security and safety walks. 2009. Brå - The Swedish national council for crime prevention. Viitattu 30.10.2010.
http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=Safety_and_security_walks.pdf&url=/dynamaster/file_archive/091105/94e6b46fd030cad9d0503ab449d5c937/Safety%255fand%255fsecurity%255fwalks.pdf

Step by step for safer and more secure Göteborg. 2008. Göteborg stad. Viitattu 30.10.2010.
http://www.tryggaremanskligare.goteborg.se/pdf/engelska/step_by_step.pdf

Suoninen, E., Pirttilä-Backman, A-M., Lahikainen, A.R. & Ahokas, M. 2010. Arjen sosiaalipsykologia. Helsinki: WSOYpro.

Tilastokeskus. 2010. Piilorikollisuus. Viitattu 27.10.2010.
<http://www.stat.fi/meta/kas/piilorikollisuus.html>

Tikkanen, S. 2008. Ammattina turvallisuus. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit

Turvallinen elämä jokaiselle. Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Valtioneuvoston yleisistunto 8.5.2008. Sisäasiainministeriön julkaisuja 16/2008.

Understand the basics. 2010. International organization for standardization. Viitattu 23.11.2010.
http://www.iso.org/iso/iso_catalogue/management_standards/understand_the_basics.htm

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa - määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Kuvat

Kuva 1 Malli kartan reittivälin numeroinnista.....	24
Kuva 2 Hösmörinpuiston koulun ja päiväkodin julkisivu (Hösmärinpuiston koulu ja päiväkoti 2009)	42
Kuva 3 Kartta: Hösmärin puiston koulu ja päiväkoti.....	43

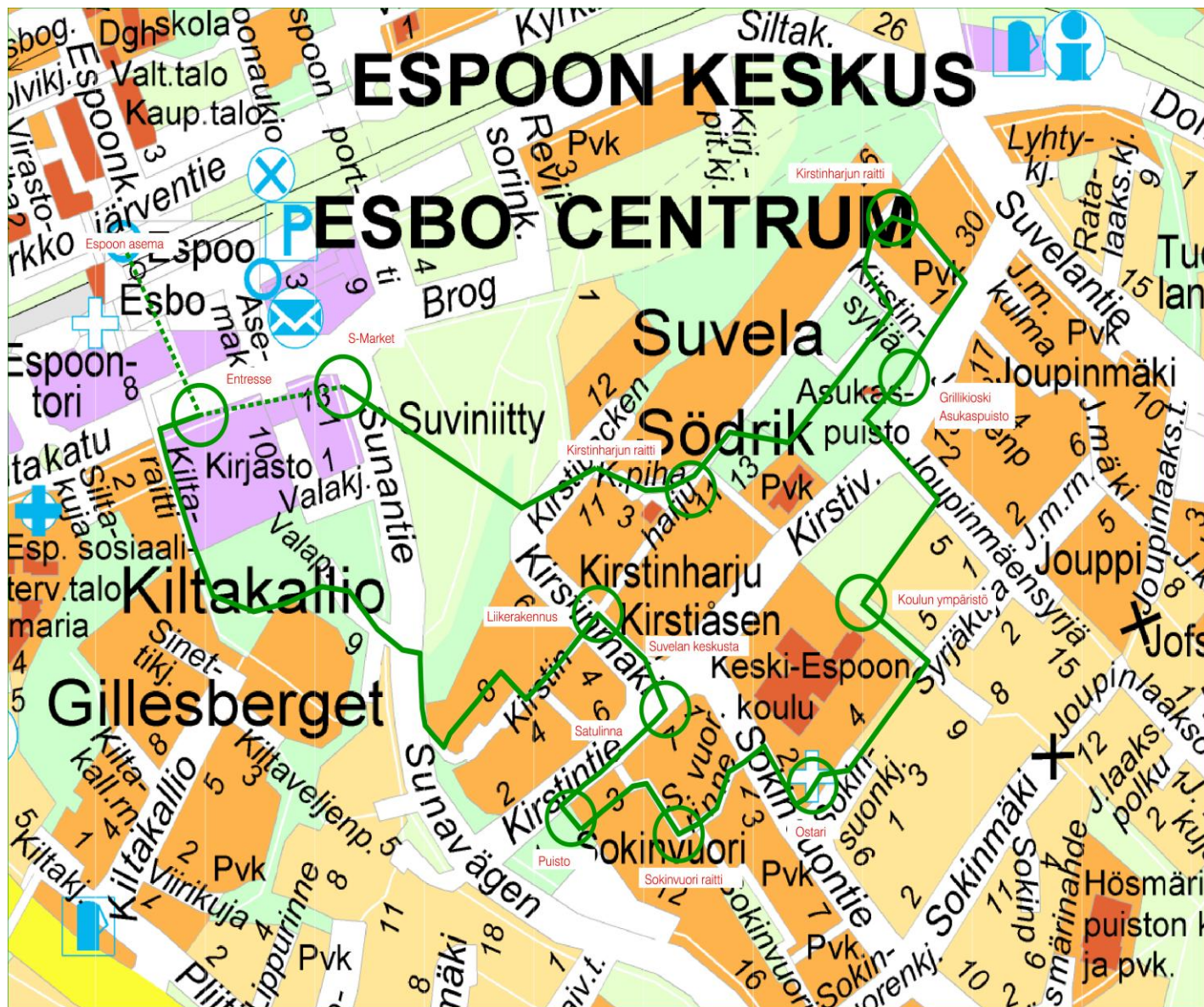
Kuviot

Kuvio 1 Taustatiedot	36
Kuvio 2 Aluetta parhaiten kuvaavat adjektiivit.....	41
Kuvio 3 Pelkomittari.....	41

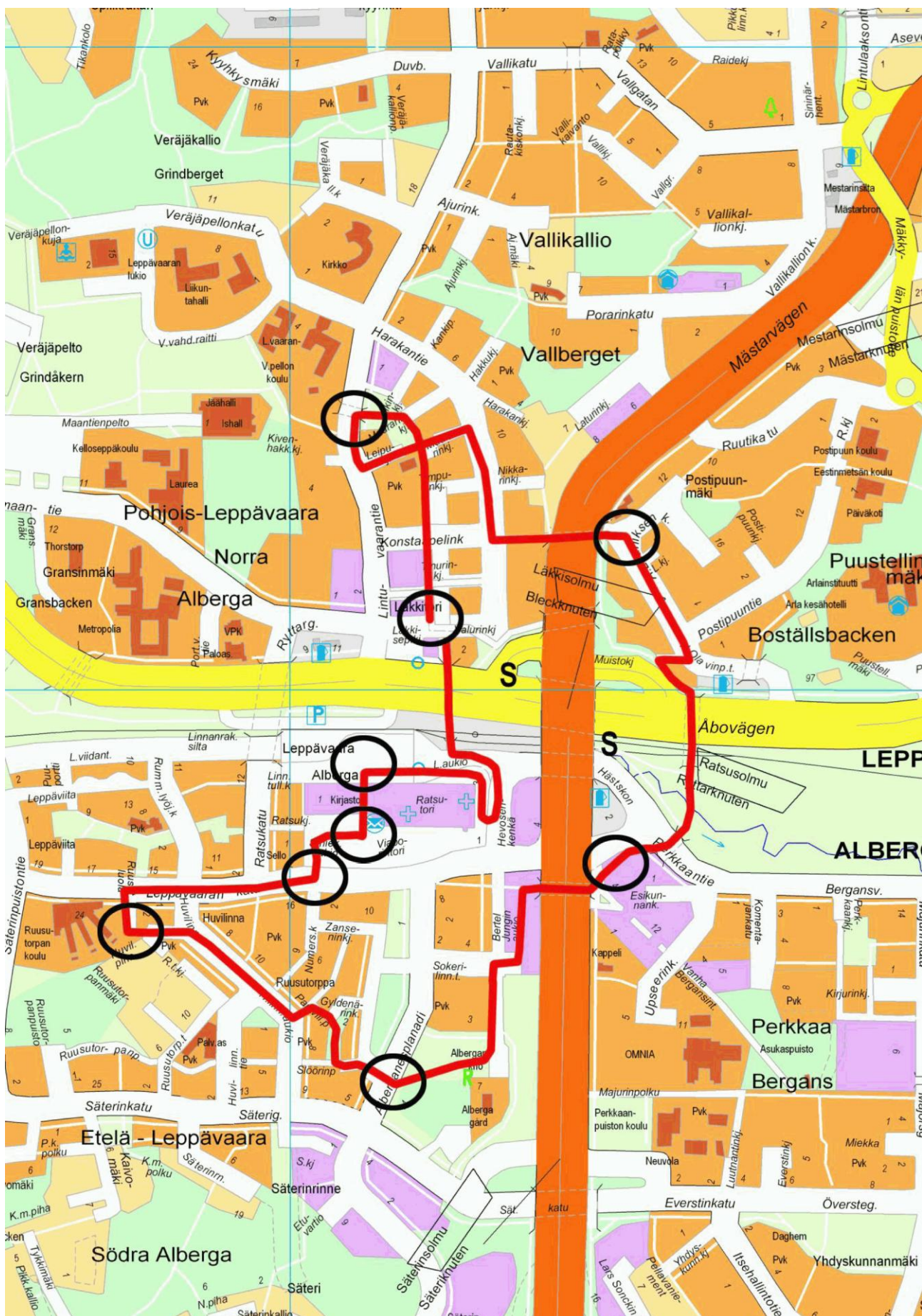
Taulukot

Taulukko 1 Alueen sosiaaliset vuorovaikutukset, sosiaaliset ongelmat, tekemisen ja oleskelun mahdollisuuden ja avun saaminen	37
Taulukko 2 Rakennettu ympäristö ja sen laatu	38
Taulukko 3 Alueen kunnossapito ja huolehtiminen	39
Taulukko 4 Auto- ja kevyenliikenteen järjestelyt ja toimivuus turvallisuuden näkökulmasta	40
Taulukko 5 Palauteosio	42

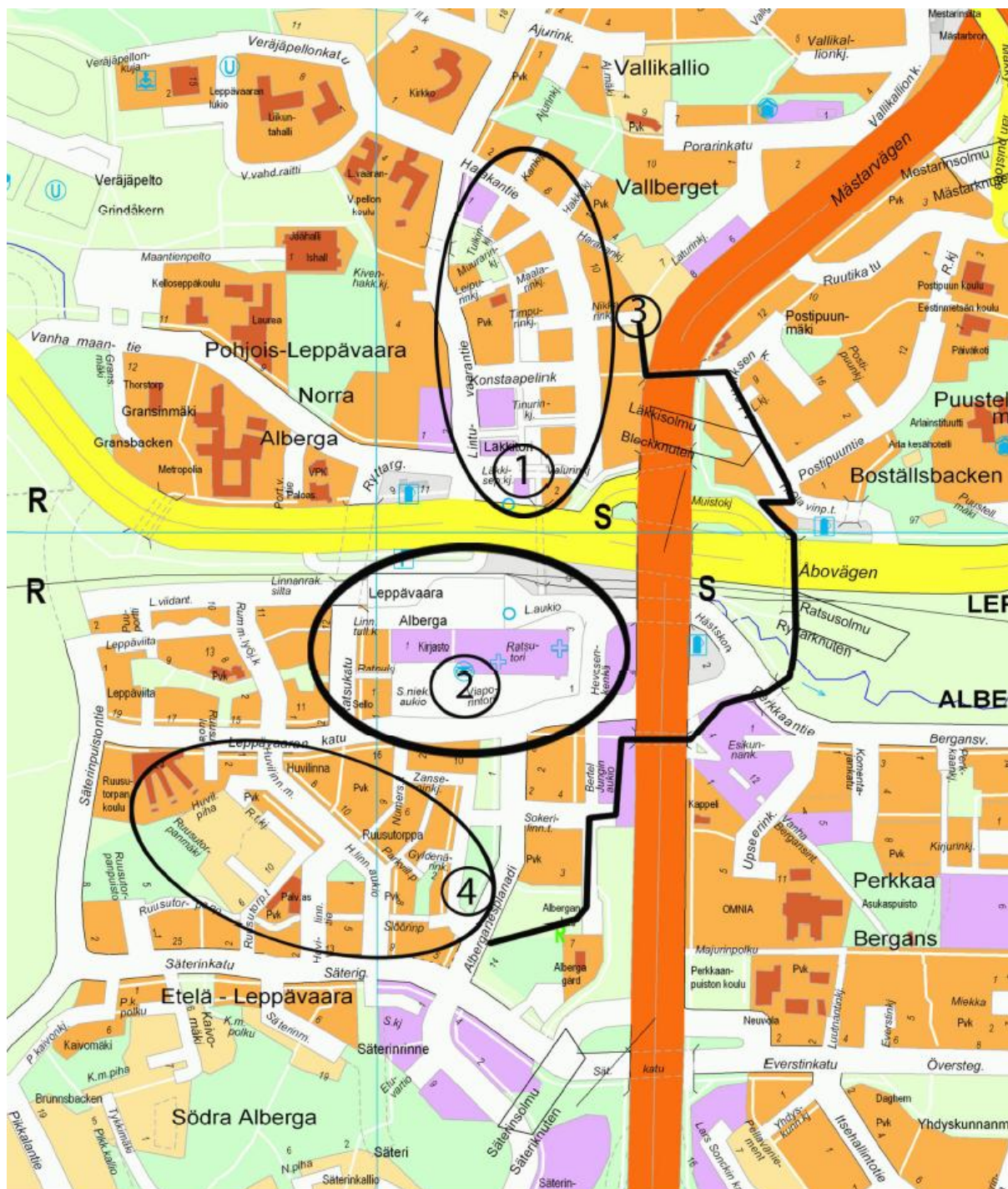
Liite 1 Kävelyreittikartta Espoon keskus - Suvela alueen päiväkävelyyn

Liite 2 Kälyreittikartta Leppävaaran alueen päiväkävelyyn

Liite 3 Kälyreitti Leppävaaran alueen pimeäkävelyyn

Liite 4 Esite Leppävaaran turvavallisuuskävelystä

**Kaupunki yhteistyökumppaneineen järjestää alueella seuraavat neljä ryhmäkävelyä
- asukkaat voivat valita itselleen parhaiten sopivan ryhmän!**

PERJANTAI 12.11.2010

Ryhmä 1 kävelee Pohjois-Leppävaarassa: Läckitorin, Leppävaaran raitin ja sen lähiympäristön alueilla sekä tarkastelee radan alikulkua

Lähtö klo 20.00 Läckitorilta

Ryhmä 2 kävelee Etelä-Leppävaarassa: Sellon ympäristössä, Hevosenkengän, Ratsukadun ja Leppävaarankadun alueilla, juna- ja linja-autoasemalla sekä tarkastelee radan alikulkua

Lähtö klo 19.00 Viaporintorilta

KESKIVIikko 17.11.2010

Ryhmä 3 kävelee Nikkarinkujalta alikulun kautta Armas Launiksenk. ja sieltä alikulun kautta Perkaalle sekä tarkastelee Kehän I:n alikulkutunnelin ja Kartanonpuiston alueen

Lähtö klo 18.30 Nikkarinkuja 5 (portaiden alapäässä)

Ryhmä 4 kävelee Etelä-Leppävaarassa Ruusutorpan ja Huvilinnan alueilla (koulun ympäristö, puisto ja parkkihalli) sekä tarkastelee Leppävaarankatua

Lähtö klo 18.30 ravintola Beneseren edestä Alberganesplanadilta

Kävelyreitit löytyvät espoo.fi -sivuilta kohdasta turvavallisuus

Kävelyjen tarkoitus

Tarkoituksena on saada paikallistason tietoa alueen olosuhteista ja turvavallisuustilanteesta. Lähtökohtana on, että paikallisilla asukkailla, toimijoilla ja muilla aluetta aktiivisesti käyttävillä on paras tietämys alueesta ja tätä voimavaraa tulee hyödyntää alueen turvavallisuutta kehitettäessä.

Turvavallisuuskävelyssä ryhmä ihmisiä kulkee ennalta suunnitellun reitin alueella tehden havaintoja turvavallisuuden näkökulmasta. Kävelyn aikana keskustellaan, kirjataan ja kuvataan turvattomiksi koetut paikat ja alueet sekä ongelmia aiheuttavat asiat. Ongelmallisiksi koettujen paikkojen ja sosiaalisten tekijöiden listaus on perusta kehittämistoimenpiteille. Kävelyjen seurauksena tuotetaan ehdotukset havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi.

Asukkaat voivat joko ilmoittautua etukäteen tai tulla suoraan lähtöpaikalle.

Lisätietoja: suunnittelija Kristiina Alppivuori
kristiina.alppivuori@espoo.fi
puh. 09-816 51049

Liite 5 Ensimmäinen lehtiartikkeli Espoon turvallisuuskävelyistä

Leppävaaran turvallisuus vapaaehtoisten huolena

TURVALLISUUS Leppävaara ei ole lintukoto, vaan sinnekin riittää järjestyshäiriöitä. Avuksi otetaan turvallisuuskävelyt.

JARI PIETILÄINEN

Monet vapaaehtoistyötä tekevät yhdistykset ovat huolissaan kasvavan Leppävaaran turvallisuudesta.

Leppävaara-seura on esittänyt idean erityisesti turvallisuuskävelyistä, joiden puitteissa viranomaiset voisivat havaita kaupunginosan turvattomimmat paikat omakohteisesti.

Syksyn mittaan kaupunki järjestääkin kaksi turvallisuuskävelyä, joista päiväkävely pidetään 29. syyskuuta ja iltaikävely marras-joulukuussa. Vastaava kävely järjestetään myös Suvelassa.

Kävelyiden aikana poliisin, kaavoittajien, sosiaalitoimen, teknisen toimen ja vuokratyöyhtiöiden edustajat perehtyvät turvallisuuden solmukohtiin omakohteisesti. Mukaan

Leppävaara-seura

- ▶ Leppävaara-seura on perustettu vuonna 1987. Toimii leppävaaralaisten etujen puolustajana.
- ▶ Seuran tavoitteena on luoda kaupunginosaan yhteisyyttä asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen välillä ja vahvistaa Leppävaaran asumisviihtyvyyttä, kotipaikkatunnetta ja -identiteettiä.
- ▶ Kaikkiaan kolmisen sataa maksanutta jäsentä.
- ▶ Seuran vuotuinen suur tapahtuma on Leppävaaran Raittikarnevaalit.
- ▶ Julkaisee myös neljästi vuodessa ilmestyvää Leppävaara-kaupunginosalehteä.

Lähde:
www.lepuski.fi

TURVALLISUUS

Pelkäätkö kulkea Leppävaarassa iltaisin ja öisin? Ota kantaa www.lansivayla.fi

paasee myös muutamia tavallisia espoolaisia. –Ajatus näistä turvallisuuskävelyistä on peräisin Ruotsista, joissa kävelyt ovat jo hyväksi koettu ta-

PÄIVI TUOVINEN

Leppävaaran Raittikarnevaalien aikana ei järjestyshäiriöitä juuri satu. Karnevaalien koordinaattori Tapio Lipasti on tyytyväinen siihen, että tapahtuman järjestelyt on voitu hoitaa aikataulun mukaisesti.

pa löytää ongelmakohtia. Jos espoolaisia kiinnostaa, voidaan järjestää vielä kolmas, kaikille avoin kävelytapahtuma, kertoo Leppävaara-seuran puheenjohtaja Arja Salmi.

Leppävaaran turvallisuudesta huolestuneet voivat itse vaikuttaa siihen, kuinka Leppävaaran turvattomimmat paikat huomoidaan. Ensi torstaina pidettävillä Leppävaaran Raitti-

karnevaaleilla espoolaiset voivat kertoa, mistä nämä ongelmapaikat löytyvät.

Tämä turvallisuusidea on alunperin lähtöisin Ruotsista.

Raittikarnevaalit ovat myös muulla tavoin va-

apaaehtoistyön voimannäyte. Vaikka karnevaaleilla onkin miltei kahden vuosikymmenen perinne, silti tapahtuma pitää joka vuosi rakentaa yhä uudelleen.

Tänä vuonna Raittikarnevaalien vapaaehtoisena koordinaattorina toimii Tapio Lipasti.

–Tämä työ koostuu kolmesta tekijästä. Lavoahjelman lisäksi tapahtuman paikkamyynti ja sponso-

▶ KOMMENTTI

Turvattomuus silmien eteen

▶ Leppävaarassa ja Suvelassa tartutaan tänä syksynä positiivisella tavalla vaikeisiin asioihin. Espoolaisten kokemana turvattomuudentunne halutaan selättää osoittamalla viranomaisille miltei kädestä pitäen, mikä Leppävaarassa oikein mättää.

Kaupunki järjestää syyskuussa parikin turvallisuuskävelyä, joiden aikana viskaalit ja virkamiehet jalkautuvat kaduille ja kujille tutkimaan arjen turvallisuustilannetta yhdessä alueen asukkaiden kanssa.

Samana kiinnostusta soisi myös Espoon poliitikoille edes tulevan parlamenttivaalivuoden aattona. Arjen turvallisuus korostuu kyllä vaalipuheissa – mutta kuinka moni poliitikoksi hinkuva kykenee oikeasti kertomaan edes omalta asuinalueeltaan paikat, joissa ryöstöjä tai tappelunnujakoita sattuu eniten? Ei taida nousta käsiä.

Jari Pietiläinen

jari.pietilainen@lehtiyhtyma.fi

rien hankinta ovat olleet minun vastuullani, kertoo Lipasti.

Viime vuosina Raittikarnevaalit ovat vetäneet päivän mittaan noin 20000 kävijää.

Määrä on melkoinen, sillä se merkitsee sitä, että periaatteessa noin joka kolmas leppävaaralainen pistäytyy paikalla. Kyseessä on pääkaupunkiseudun suurin kylätapahtuma.

–Itse olen ajatellut tätä vapaaehtoistyötä sillä tavoin, että tämä on minun tapani tukea paikallista tapahtumaa. Vaikka kuluakin minulle tulee, teen tätä vain oppiakseni, kertoo Lipasti.

–Minun mielestäni jokaisella espoolaisella pitäisi olla elämässään joku vapaaehtoistehtävä. Se kuuluu oikeastaan melkein kansallisvelvollisuuksiin, muistuttaa Lipasti.

Liite 7 Ensimmäinen lomake (Espoon kaupungin päiväkävely)

LEPPÄVAARAN TURVALLISUUSKÄVELYN DOKUMENTAATIOLOMAKE 29.9.2010

Taustatiedot: sukupuoli _____ ikä _____ asuinvuodet alueella _____
 asukas _____ kaupungin työntekijä _____ yhteistyökumppani _____

KUVATKAA ALUEEN TURVALLISUUTTA OMIN SANOIN mm. SEURAAVIEN ESIMERKKIEN POHJALTA**Yleiskuva alueesta:**

- Miltä alue näyttää (kaunis, ruma, siisti, epäsiisti) ja miten toimiva se on? Mitä pitää parantaa?
- Miten ihmisen kokoiselta tai ihmislähtöiseltä alue tuntuu? Miten houkutteleva se on? Miksi?
- Mitkä paikat tai asiat tuntuvat turvattomilta ja miksi? Mitä niille pitäisi tehdä?
- Mitkä paikat tuntuvat turvallisilta, mukavilta ja houkuttelevilta ja miksi?
- Pääseekö tärkeisiin paikkoihin helposti ja turvallisesti? Onko alueella helppo liikkua (viitat, opastus)? Onko pysäkkejä turvallista käyttää (bussi, juna). Jos ei niin, miksi?

Rakennettu ympäristö:

- Erialaisten rakennusten/talojen laatu: ovatko hyvässä kunnossa ja miellyttäviä vai ei? Panostetaanko kunnossapitoon ja siisteyteen? Mitä pitäisi parantaa? Mitä häiriöitä talojen ympärillä on?
- Millaisia sisääntulot ja rappukäytävät ovat: siistejä, houkuttelevia ja turvallisista vai epäsiistejä ja turvattomia? Mitä pitäisi parantaa?
- Millainen valaistus: onko riittävä ja järkevästi suunniteltu? Mitä pimeitä ja syrjäisiä paikkoja on?
- Millainen on parkkipaikkojen ja -hallien turvallisuus ja kunto? Entä roskatosten?
- Onko viheralueita, oleskelupaikkoja ja penkkejä riittävästi? Millaisia pihat ja puistot ovat? Ovatko ne houkuttelevia ja valoisia ja rohkaisevatko olemiseen ja sosiaaliseen toimintaan?

Kunnossapito ja huolehtiminen:

- Pidetäänkö ympäristöstä huolta? Mitä rikottuja tai töhrittyjä paikkoja on? Korjataan ne riittävän nopeasti, vai onko ympäristö kauan korjaamatta? Vaihdetaan rikkiäiset lamput?
- Onko ympäristö puhtas ja siisti vai likainen ja epäsiisti ja miksi? Siivotaanko, maalataanko? Onko roskakoreja riittävästi? Onko eroja kesällä ja talvella? Miksi?
- Miten pensaista, kukkapenkeistä, ruohikoista, puista ja puistoista huolehditaan? Pöheiköt?

Liikenneväylät, liikenne ja alikulut:

- Ovatko liikenneväylät (autotiet, kevyenliikenteen väylät) toimivia, turvallisista ja hyvässä kunnossa vai ei? Millaisia törmäyksiä / kolareihin liittyviä uhkia on? Millainen valaistus on? Miten lumet luodaan ja kunnossapidosta huolehditaan? Mitä esteettömyyteen liittyviä ongelmia on?
- Onko tienylitys turvallista vai ei? Liikennevalot ja niiden toiminta? Ovatko opasteet kunnossa?
- Onko lasten ja nuorten kulku turvallista (kouluun, harrastuksiin) vai ei? Ovatko kevyenliikenteen väylät oikeissa paikoissa? Onko turvattoman reitin sijaan vaihtoehtoa? Mitä pitäisi tehdä?
- Ovatko alikulut turvallisista ja riittävän valoisista? Näkyvyys? Uskaltaako niiden läpi kulkea, kuljetaanko mielellään kaikkina vuorokaudenaikoina? Jos ei niin, miksi? Voiko kulkea toista kautta?

Sosiaalinen elämä ja tekemisen mahdollisuudet:

- Voidaanko alueella liikkua turvallisesti ja onko alue houkutteleva, miellyttävä? Miksi? Miksi ei?
- Mitä mielekkään tekemisen, yhdessäolon, harrastamisen ja oleilun mahdollisuuksia on?
- Onko häiritsevää päihteiden käyttöä, väkivallan uhkaa, uhkaavia tilanteita ja häiriköintiä? Mitä?
- Uskaltaako alueella liikkua eri vuorokaudenaikoina? Jos ei niin, miksi? Missä tapahtuu rikoksia? Oletko joutunut rikoksen uhriksi? Millainen alue on: rauhallinen vai rauhaton? Miksi?
- Mikä yritystoiminta aiheuttaa turvallisuuteen tai turvallisuuden tunteeseen vaikuttavia lieveilmiöitä? Mitkä tekijät vaikuttavat positiivisesti: esim. sosiaalista kontrollia lisäävästi? Miten?
- Saavatko ihmiset apua ongelmiinsa ajoissa, jotta pahoinvointia/syrjäytymistä voidaan ehkäistä?

Liite 8 Toinen lomake (Espoon kaupungin pimeäkävely)

1

Espoon keskus/Suvelan turvallisuuskävely 10.11.2010 ryhmä 1.**1a) Kuvatkaa alueen sosiaalista vuorovaikutusta, sosiaalisia ongelmia, tekemisen ja oleskelun mahdollisuuksia ja avun saamista**

1. Tuntuuko alue ihmislähtöiseltä ja ihmisläheiseltä	kyllä	ei	eos
2. Onko alueella keskinäistä välittämistä ja yhteishenkeä	kyllä	ei	eos
3. Houkutteleeko alue ihmisiä oleskelemaan ja kohtaamaan	kyllä	ei	eos
4. Onko alueella yhdessäolon ja tekemisen mahdollisuuksia	kyllä	ei	eos
5. Onko alueella häiritsevää päihteiden käyttöä	kyllä	ei	eos
6. Löytyykö alueelta huumeruiskuja	kyllä	ei	eos
7. Onko alueella väkivallan uhkaa, uhkaavia tilanteita, ahdistelua	kyllä	ei	eos
8. Onko alueella häiriköintiä, ilkivaltaa	kyllä	ei	eos
9. Onko alueella muita sosiaalisia ongelmia	kyllä	ei	eos
10. Puututaanko sosiaalisiin ongelmiin riittävän systemaattisesti	kyllä	ei	eos
11. Saavatko ihmiset apua ajoissa, jotta pahoinvointia / syriäytymistä voidaan ehkäistä	kyllä	ei	eos

**1b) Missä ja millaisia ongelmat mielestäsi ovat?
Mitä puutteille ja ongelmille pitäisi tehdä?**

2

2a) Kuvatkaa rakennettua ympäristöä ja sen laatua

1. Ovatko talojen sisääntulot ja ympäristöt turvallisia	kyllä	ei	eos
2. Onko alueella riittävästi opasteita	kyllä	ei	eos
3. Onko esteettömyyteen liittyviä ongelmia (esim. pystytäänkö liikkumaan apuvälineiden/vaunujen kanssa, onko jyrkkiä portaita)	kyllä	ei	eos
4. Ovatko parkkipaikat turvallisia ja hoidettuja	kyllä	ei	eos
5. Onko rakennettu ympäristö viihtyisä	kyllä	ei	eos
6. Ovatko viheralueet ja puistot houkuttelevia ja turvallisia	kyllä	ei	eos
7. Ovatko lasten leikkipaikat houkuttelevia ja turvallisia	kyllä	ei	eos
8. Aiheuttaako rakennettu ympäristö turvattomuuden tunnetta	kyllä	ei	eos
9. Synnyttääkö ympäristö halun pitää siitä huolta	kyllä	ei	eos

**2b) Missä ja millaisia ongelmat mielestäsi ovat?
Mitä puutteille ja ongelmille pitäisi tehdä?**

3a) Kuvatkaa alueen kunnossapitoa ja huolehtimista

1. Panostetaanko alueen kunnossapitoon riittävästi	kyllä	ei	EOS
2. Panostetaanko alueen peruskorjaukseen riittävästi	kyllä	ei	EOS
3. Onko alueella rikottuja/rikkinäisiä paikkoja ja rakenteita	kyllä	ei	EOS
4. Onko alueella töhrittyjä paikkoja ja rakenteita	kyllä	ei	EOS
5. Korjataan rikutut/töhrityt paikat riittävän nopeasti	kyllä	ei	EOS
6. Vaihdettaanko rikkinäiset lamput riittävän nopeasti	kyllä	ei	EOS
7. Hoidetaanko/tyhjennetäänkö roskakatokset riittävän usein	kyllä	ei	EOS
8. Onko alueella roskakoreja ja niiden tyhjennyksiä riittävästi	kyllä	ei	EOS
9. Laitatteko roskan roskakoriin, jos sellainen on	kyllä	ei	EOS
10. Panostetaanko ympäristön siisteyteen ja puhtauteen riittävästi	kyllä	ei	EOS
11. Huolehditte viheralueista ja -kasveista riittävästi	kyllä	ei	EOS
12. Onko ympäristöhoidossa eroja kesällä ja talvella	kyllä	ei	EOS

**3b) Missä ja millaisia ongelmat mielestäsi ovat?
Mitä puutteille ja ongelmille pitäisi tehdä?****4a) Kuvatkaa alueen auto- ja kevyenliikenteen järjestelyjä ja niiden toimivuutta turvallisuuden näkökulmasta**

1. Onko autoliikenteen aiheuttamia turvallisuusongelmia	kyllä	ei	EOS
2. Ovatko ajotiet hyvässä kunnossa	kyllä	ei	EOS
3. Onko tienylitys turvallista	kyllä	ei	EOS
4. Ovatko suojatiet oikeissa paikoissa	kyllä	ei	EOS
5. Ovatko liikennemerkkit kunnossa ja oikeissa paikoissa	kyllä	ei	EOS
6. Ovatko liikennevalot oikeissa paikoissa	kyllä	ei	EOS
7. Mahdollistavatko liikennevalot turvallisen tienylityksen	kyllä	ei	EOS
8. Onko kävelyteillä turvallisuusongelmia (esim. aiheuttavatko pyörät ja mopot turvattomuutta kävelijöille)	kyllä	ei	EOS
9. Ovatko kävelytiet hyvässä kunnossa	kyllä	ei	EOS
10. Onko kävelyteitä riittävästi ja oikeissa paikoissa	kyllä	ei	EOS
11. Onko törmäyksen ja kolareihin liittyviä uhkia	kyllä	ei	EOS
12. Onko väylien valaistus riittävä	kyllä	ei	EOS
13. Onko näkyvyyteen liittyviä ongelmia	kyllä	ei	EOS
14. Onko mopoiin liittyviä ongelmia	kyllä	ei	EOS
15. Onko bussi-/junapysäkkejä turvallista käyttää	kyllä	ei	EOS
16. Onko eri-ikäisten ihmisten turvallista kulkea eri paikoissa	kyllä	ei	EOS

**4b) Missä ja millaisia ongelmat mielestäsi ovat?
Mitä puutteille ja ongelmille pitäisi tehdä?**

Yhteenveto**1. Mitkä seuraavista kuvaavat aluetta parhaiten (ympyröi kuvaavimmat)?**

miellyttävä	houkutteleva	siisti	hoidettu	viihtyisä	valoisa
epämiellyttävä	luotaantyöntävä	epäsiisti	hoitamaton	epäviihtyisä	pimeä

2. Onko alueella pelottava liikkua / vähentääkö pelko alueella liikkumistasi?

- a) ei koskaan b) harvoin b) melko usein c) usein

Milloin, missä? _____

3. Mikä on suurin pelon tai turvattomuuden aiheuttaja alueella?

4. Mikä paikka on erityisen turvaton ja miksi?

5. Mikä paikka on erityisen miellyttävä ja miksi?

6. Mikä on tärkein parannettava asia alueella?

7. Miten alueen asukkaat saataisiin mukaan turvallisuustyöhön?

PALAUTEOliko turvallisuuskävely tarpeellinen
Oliko se hyvin toteutettukyllä ei
kyllä ei

Miten kehittäisit kävelyä?

KIITOS OSALLISTUMISESTA!

Kuvatkaa alueen alikulkua turvallisuuden ja viihtyisyyden näkökulmasta

Koetaanko alikulut turvallisiksi	kyllä	ei
Onko alikululle vaihtoehtoista reittiä	kyllä	ei

Mitkä ovat alueen alikulkujen ongelmat ja hyvät puolet? Merkitse tarvittaessa myös kartalle.

Mitkä ovat tärkeimmät parannettavat asiat alikulkujen kohdalla?

Kuvatkaa parkkihallia turvallisuuden näkökulmasta

Mitä ongelmia parkkihallien turvallisuuteen liittyy?

Mitkä ovat tärkeimmät parannusehdotukset?

Liite 9 Turvallisuuskävelyn ohjeistus ryhmän vetäjille (päiväkävely)

TURVALLISUUSKÄVELYN OHJEISTUS RYHMIEN VETÄJILLE

Ilmoittautuminen Kristiinalle. Pyydän yhteystiedot asukkailta, jotta voimme antaa heille tietoa tulokista ja jatkotoimenpiteistä. Jos on todella paljon osallistujia, nimet täytyy kerätä ryhmissä. Teen lomakkeen sitä varten. Ryhmiin jakautuminen: 2-4 ryhmää riippuen osallistujien määrästä.

Ennen kävelyä esitelkää turvallisuuskävelyn tarkoitus ja tavoite lyhyesti:

- Kävelyn tarkoituksena on saada alueen asukkailta ja toimijoilta **tietoa alueen olosuhteista ja turvallisuustilanteesta** -> Esille nousseet ja kirjatut asiat kootaan kävelyn jälkeen **yhteen raportiksi** ja ne ovat **kehittämistoimenpiteiden perusta**. Kävelyn seurauksena tuotetaan **ehdotukset havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi** -> Oleellista on, että kävely johtaa **konkreettisiin toimenpiteisiin** turvallisuuden osalta.
- Korostakaa, että tärkeää on tarkastella aluetta ja eri paikkoja/asioita **turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen näkökulmista**. Korostakaa, että fyysisten tekijöiden lisäksi on oleellista miettiä, miltä eri paikoissa tuntuu liikkua tai tehdä asioita. Osallistujien on tärkeä kirjata ylös ja kuvata erityisesti **turvattomiksi** koetut paikat ja asiat mutta myös **turvalliseksi** ja viihtyisiksi koetut paikat ja asiat (ainakin lyhyesti).
- Käykää läpi **reittikartta ja reitti** sekä sen **pysähdyspaikat** (ympyrät), joissa käydään yhteistä keskustelua kunkin reitin aikana havaituista asioista. **Kahvitauko** on Suvelan asukaspuistossa (reitin 3 jälkeen) ja Leppävaaran Marttojen tiloissa (reitin 2 jälkeen). Valokuvaajat ottavat kuvia.
- Kehottakaa osallistujia käymään läpi valmiit **esimerkit** turvallisuuteen vaikuttavista asioista. Ne on tarkoitettu **AJATUSTEN HERÄTTÄMISEKSI** siitä, minkälaiset asiat turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen usein vaikuttavat ja, mitkä on hyvä huomioida. Muut huomiot ovat kuitenkin yhtä tärkeitä! Oleellista on, että osallistujat kirjaavat itselle tärkeät asiat!!
- Käykää läpi valmis **dokumentaatiolomake ja sen täyttäminen**: Kullekin reitille on oma A4 -sivunsa. Olemme jakaneet lomakkeen neljään teemaan, mutta ei haittaa, jos kirjoittaa "väärään paikkaan" ja saa jatkaa kääntöpuolelle. Tärkeintä on saada ihmisten omat käsitykset kerättyä. **Osallistujat voivat tehdä merkintöjä** sekä kävelyn aikana että pysähtymispaikoissa (miten itse haluavat). Tärkeintä on, että kaikki kirjoittavat omat huomionsa lomakkeelle. Pyytäkää tekstausta, jotta on helpompi saada selvää.

Kävelyn aikana

- Kävelyreitillä varrella **pysähdytään** (ympyrällä merkityissä paikoissa) **keskustelemaan huomioista ja alueen turvallisuuskysymyksistä**. Oleellista on keskustella siitä, mitkä piirteet tai asiat tekevät paikasta turvattoman tai turvallisen. Lisäksi voidaan **tehdä kehitysehdotuksia, keskustella** niiden toteuttamisesta ja miettiä kenen vastuulla asian hoitaminen on. Eri ryhmillä voi olla erilaisia näkökulmia asioihin ja ne on tärkeä huomioida. Lomakkeen lopussa on lisäksi erillinen tila tärkeimmille korjaustoimenpiteille.
- Toivon, että **ryhmien vetäjät kirjaisivat** pysähtymispaikoilla käydyn keskustelun tärkeimmät tulokset ja syntyneet huomiot erilliselle lomakkeelle (jos mahdollista).

LOPUKSI: lomakkeet alustoinen ja kynineen palautetaan Kristiinalle, joka kirjoittaa raportin.

Liite 10 Turvallisuuskävelyn ohjeistus (pimeäkävely)

TURVALLISUUSKÄVELYN OHJEISTUS

Hyvät osallistujat!

Kävelyn tarkoituksena on selvittää osallistujien käsityksiä alueen turvallisuustilanteesta: turvallisuuteen, turvallisuuden tunteeseen ja viihtymiseen vaikuttavista asioista, paikoista ja ilmiöistä. Tarkastelkaa tilannetta omasta ja/tai edustamienne ryhmien näkökulmasta.

Kävelyn aikana

Kävelyn aikana **havainnoikaa** ympäristöä turvallisuuden, turvallisuuden tunteen sekä viihtyisyyden näkökulmista. Tarkastelkaa erityisesti alueen sosiaalista elämää ja -ongelmia, rakennettua ympäristöä ja sen tilaa, kunnossapitoa ja huoltoa sekä liikkumis- ja liikenneturvallisuutta.

Keskustelkaa reitin varrella ryhmänne jäsenten kanssa havaitsemistanne asioista, tuntemuksista sekä arkipäiväisistä kokemuksistanne alueella. Mikäli mahdollista, kirjatkaa asioita paperille / kartalle jo kävelyn aikana. Erityisen tärkeää on pohtia, miltä alueella liikkuminen tuntuu.

Ryhmän **vetäjä** kirjaa kävelyn aikana keskusteluissa esille nousseita asioita omalle lomakkeelleen.

Kävelyn jälkeen

Kävelyn jälkeen **kokoonnutaan sisätilaan täyttämään turvallisuuskävelylomaketta**. Lomakkeessa esitetään erilaisia turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen vaikuttavia asioita ja ilmiöitä. Pyydämme teitä **kuvaamaan**, miten ne alueella näkyvät.

Tarkastelkaa ja kuvatkaa asioita sekä **kävelyn havaintojen** että omien **arkisten kokemusten**ne pohjalta.

Vastatkaa **ensin vaihtoehtokysymyksiin**. Kuvatkaa sen jälkeen sivun alareunaan **tarkemmin ongelmien luonnetta** ja paikkaa sekä sitä, mitä asioille pitäisi tehdä. Numeroikaa ongelma (yllä olevan vaihtoehdon mukaan) niin tiedämme, mihin tarkennus liittyy. Jos haluatte mainita samaa asiaa koskevan useamman ongelman, laittakaa numeron jälkeen kirjain esim. 1a), 1b) jne.

Merkitkää asioita (ongelmia ja hyviä puolia) **myös kartalle** kunkin teeman yhteyteen.

Vastaamisen jälkeen **palauttakaa lomakkeet** kansioineen ryhmän vetäjälle.

LÄMMIN KIITOS OSALLISTUMISESTA!!